

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khon Kaen University Library

อินฟอร์เมชัน INFORMATION

<http://infojournal.kku.ac.th>

ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562) Volume 26 Number 2 (July-December 2019)

ISSN 2697-4827 (Online)

ISSN 0859-015X (Print)

INFORMATION

Volume 26 Number 2 (July-December 2019)

ISSN 0859-015X (Print)

ISSN 2697-4827 (Online)

Objectives

1. To publish the research publications in library and information science and related fields.
2. To be a forum for sharing of knowledge, opinions and research advancements in Library and information science and related fields.

Publication Frequency

2 Issues per Year

Issue 1 January-June

Issue 2 July-December

Inquiries

Editorial Board Journal of Information
Khon Kaen University Library
Mittraphap Road, Mueang, Khon Kaen 40002

Policy

- All articles are reviewed by at least 2 specialists in the topics and must be approved by editorial board before accepted for publication.
- The text and articles in the journal are the author's concepts. The editorial board of journal does not necessarily agree.
- A copy of some of the text that will be reproduced in accordance with the copyright law and must be referenced.
- The submission has not been previously published, and Reprinting of any articles in this journal must be permitted by the editorial

Publisher

Khon Kaen University Library
123 Mittraphap Rd., Amphoe Mueang Khon Kaen,
Khon Kaen 40002
Tel. 0-8072-2554 Tax. 0-4320-2543
<http://infojournal.kku.ac.th>

Executive Editor

Wanida Kanarkard, Assoc. Prof., Dr.

Editor-in-Chief

Ms. Supin Udompon

e-mail: supin@kku.ac.th

Associate Editor

Mrs. Yuwadee Phetchara

e-mail: tyuwad@kku.ac.th

Editorial Experts

Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

Kulthida Tuamsuk, Prof., Dr.

Lampang Manmart, Assoc. Prof., Dr.

Faculty of Humanities, Chiang Mai University

Ratana Na Lamphun, Assoc. Prof.

Angsana Thongchai, Assoc. Prof.

School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University

Namtip Wipawin, Assoc. Prof., Dr.

Mae Fah Luang University

Patha Suwannarat, Dr.

Faculty of Informatics, Mahasarakham University

Sujin Butdisuwan, Asst. Prof., Dr.

Gamgarn Somprasertsri, Asst. Prof., Dr.

Information Management, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Chollada Pongpattanayothin, Asst. Prof., Dr.

Faculty of Humanities and Social Sciences Burapha University

Kwanchadil Phisalpong, Asst. Prof., Dr.

Department of Library Science, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

Pimrumpai Premsmi, Asst. Prof., Dr.

The Center for Library Resources and Educational Media, Walailak University

Siwanath Nuntapichai, Asst. Prof., Dr.

Editorial Board

Ms. Gritiga Soonthorn

Ms. Maethaya Saomalee

Managing

Mrs. Maliwan Siri Wattanakul

วารสารอินฟอร์เมชันปีที่ 26 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562) ฉบับนี้เป็นพัฒนาการของอินฟอร์เมชันจากฉบับพิมพ์สู่ฉบับออนไลน์เป็นฉบับที่ 2 และเปิดให้บริการทางวิชาการแบบเสรี ไม่มีค่าใช้จ่าย และยังร่วมฉลองการปรับโฉม KKU Library Digital Transformation ที่ใช้หลักการการเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended Learning โดยให้ลูกค้าได้สัมผัสเทคโนโลยีล่าสุด (emerging technologies) ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีพื้นที่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ให้บริการทุกเพศ และทุกวัย

อินฟอร์เมชันฉบับนี้ได้รับบทความจากอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาจากหลากหลายสถาบัน ทุกบทความได้ผ่านการพิจารณาประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับการพิจารณาบทความย่อภาษาอังกฤษโดยอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยบทความวิจัย 6 บทความ ได้แก่ ความต้องการและแนวทางการดำเนินงานคลังปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจ และสังคมประเทศไทย 4.0: กรณีศึกษา สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา การรับรู้ข่าวสาร และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA ของบรรณารักษ์ ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ การใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การวิเคราะห์ความโปร่งใสของเว็บไซต์เทศบาลในประเทศไทย และกลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในอินฟอร์เมชันจะมีประโยชน์ และสนองตอบความต้องการใช้สารสนเทศของผู้อ่านหลากหลายกลุ่ม หากมีข้อเสนอแนะใด ๆ โปรดแจ้งที่กองบรรณาธิการเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของวารสารต่อไป

สุพิน อุดมผล

บรรณาธิการ อินฟอร์เมชัน

อีเมล: supin@kku.ac.th

อินฟอร์เมชัน

ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562) ISSN 0859-015X

สารบัญ

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย

- ❖ การวิเคราะห์ความโปร่งใสของเว็บไซต์เทศบาลในประเทศไทย 1
ศุภกร ฉายถวิล และกฤษฎวรรณ โล่ห์วีชรินทร์
- ❖ การรับรู้ข่าวสารและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการประชาสัมพันธ์ 19
ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น
นิตยา ชุ่มอภัย
- ❖ การใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 29
ศิวพร ขาติประสพ นันทิพย์ วิภาวิน และธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์
- ❖ กลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 45
ศุภรรษตรา แสนวา
- ❖ ความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA ของบรรณารักษ์ใน 63
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ
วรารณ พนมศิริ และกันยารัตน์ เคียวเช่น
- ❖ ความต้องการและแนวทางการดำเนินงานคลังปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ 83
สังคมประเทศไทย 4.0: กรณีศึกษา สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
จารุณี การ์

บทวิจารณ์หนังสือ

- ❖ การสื่อสารทางวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลแบบเสรี 103
เมธยา เสามะลี

แฉดวงสำนักหอสมุด

105

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

112

INFORMATION

Volume 26 Number 2 (July-December 2019) ISSN 0859-015X

Table of contents

EDITORIAL

RESEARCH ARTICLES

- ❖ An Analysis of Municipal Website Transparency in Thailand 1
Supakorn Chaythawil & Grichawat Lowatcharin
- ❖ The Users Perception and Satisfaction with Public Relations of Khon Kaen University Library) 19
Nitiya Chumapai
- ❖ Information Use for Conducting Research by Faculty Members at Srinakharinwirot University 29
Siwaporn Chatprasop, Namtip Wipawin & Tadasak Wajiraprechapong
- ❖ Knowledge Management Strategy of Public Universities Libraries 45
Sumattra Saenwa
- ❖ Knowledge and Understanding of RDA Standard of Librarians of National Research University Libraries 63
Varaporn Panomsiri & Kanyarat Kwiecien
- ❖ Needs and Development Guidelines of YRU Wisdom Bank Issue of Digital Economy Plan Thailand 4.0: A Case Study of Academic Resources and Information Technology Center in Yala Rajabhat University 83
Jarunee Karee

BOOK REVIEWS

- ❖ Kansusan thang wichakan læ kan khaothung khomun bæp seri 103
Maethaya Saomalee

KKUL NEWS 105

GUIDE FOR AUTHORS 112

การวิเคราะห์ความโปร่งใสของเว็บไซต์เทศบาลในประเทศไทย

ศุภกร ฉายถวิล¹
กฤษฎารรณ โสฬัทธิชรินทร์²

บทคัดย่อ

ความโปร่งใสเป็นหลักการสำคัญในการส่งเสริมให้เทศบาลเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ ผู้วิจัยจึงพัฒนาเครื่องมือเพื่อวิเคราะห์ความโปร่งใสของเว็บไซต์เทศบาล โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่างเทศบาลจำนวน 90 แห่งทั่วประเทศ

ผลการศึกษา พบว่า เว็บไซต์ของเทศบาลส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลครบถ้วนตามกลุ่มตัวชี้วัด แต่มีเพียง 1 ใน 3 เท่านั้นที่มีการเปิดเผยรายงานการประชุมสภาเทศบาลซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือประชาชน ข้อมูลบนเว็บไซต์เทศบาลและนิยมเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบไฟล์ PDF ซึ่งทำให้การนำข้อมูลเชิงสถิติไปใช้งานต่อไม่ได้ในทันที การเปิดเผยข้อมูลด้านต่าง ๆ อาจมีการเปิดเผยข้อมูลจริง แต่ด้วยความซับซ้อนของระดับเมนู จึงเป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้ใช้ไม่สามารถถึงข้อมูลหรือไม่พบข้อมูลเหล่านั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของภาครัฐควรให้การสนับสนุนเชิงเทคนิคในการพัฒนาเว็บไซต์เทศบาลให้ค้นหาข้อมูลได้สะดวก เมนูไม่ซับซ้อนมากเกินไป รวมทั้งการใช้ภาพ สื่อ และโปรแกรมเสริมที่เหมาะสม นอกจากนี้ รัฐบาลยังควรสนับสนุนซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ที่รองรับข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ในการเก็บข้อมูลเชิงสถิติ เพื่ออำนวยความสะดวกวิเคราะห์ข้อมูลและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อการตัดสินใจได้ในทันที

ความสำคัญ: รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์; เทศบาล; ความโปร่งใส; เว็บไซต์ภาครัฐ

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อีเมล: s@kkumail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อีเมล: grichawat@kku.ac.th

An Analysis of Municipal Website Transparency in Thailand

Supakorn Chaythawil¹

Grichawat Lowatcharin²

Abstract

Transparency is the key principal which encourages municipalities to disseminate their information to the public. The researcher developed an analytical tool for examining municipality website transparency using purposive sample of 90 municipal websites nationwide.

The study findings revealed that most municipal websites disseminated complete information to the public in line with groups of the indicators. Only one third made their council meeting minutes whose contents were relevant to stake-holders accessible to the public in the .pdf format which created difficulty for the immediate application of their statistical information. Various kinds of information disclosed from these websites might be factual information, but due to the complexity of their structure and design of their menus, accessibility to the information on the websites was not possible. Concerned government information technology agencies should provide municipalities in developing their websites to make them easily accessible with user-friendly menus, including an application of images, media and suitable programs. In addition, the government should provide hardware and software for managing big statistical data for ease of data analysis and prompt decision-making.

Keywords: E-government; Municipality; Transparency; Government Website

¹ Graduate Student in Local Government College of Local Administration Khon Kaen University
e-mail: s@kkumail.com

² Lecturer College of Local Administration Khon Kaen University
e-mail: grichawat@kku.ac.th

Received: 26 December 2018

Accepted: 27 February 2019

บทนำ

เมื่อปี ค.ศ. 1989 ธนาคารโลกได้เผยแพร่รายงานเรื่อง Sub-Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth ที่เสนอว่าความโปร่งใสเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักการจัดการการปกครองที่ดี (Good Governance) เป็นครั้งแรก (World Bank, 1989) และเน้นย้ำเรื่อง ความโปร่งใสว่าเป็นหลักการเบื้องต้นในการบริหารภาครัฐ (Meebun, 2010) ซึ่งเป็นการกำหนดรูปแบบวิธีการในการส่งเสริมความรับผิดชอบและการเปิดเผยข้อมูลแก่ประชาชนในสิ่งที่รัฐบาลดำเนินการ (Federal Register, 2009) เพื่อการสื่อสารความรู้และความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับประชาชน (Cerrillo, 2011) ซึ่งความโปร่งใสเป็นวิธีการที่จำเป็นต่อการสร้างสมมาตรของข้อมูลเพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อประโยชน์ของสาธารณะ (Epps, 2008) ความโปร่งใส มีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างหมู่ข้าราชการระดับสูง (Welch & Wong, 2001) แต่อีกด้านความโปร่งใสมีอิทธิพลก่อให้เกิดการปรับกระบวนการทำงาน และสร้างระบบงานใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ลดช่องว่างในการทุจริตและลดความซ้ำซ้อนในขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Fan, Zhang & Yue, 2009) และมีการปรับปรุงนโยบาย การกำกับดูแลและการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ (Bauhr & Grimes, 2014; Hirsch & Osborne, 2000)

เทศบาลถือว่าเป็นพื้นที่ที่ประชากรมีความหนาแน่นและมีความเป็นชุมชนเมือง ดังนั้น การสื่อสารระหว่างเทศบาลและประชาชนรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการในพื้นที่ การสื่อสารคือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารรวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่สะท้อนความโปร่งใส

ในการกำหนดนโยบายการบริการประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบเพื่อลดสถานการณ์ที่ทำให้ประชาชนผู้เข้ารับบริการสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางในการรับทราบข้อมูลข่าวสารและการบริการต่างๆ ของเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของฝ่ายปกครองตามมาตรา 11 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 (Phraratchabanyat khomun khaosan khong ratchakan B.E.2540, 1997) ดังนั้นสรุปสาระสำคัญคือ ข้อมูลราชการที่มีอยู่แล้วต้องมีสภาพพร้อมจะให้ และสามารถแปรสภาพจากเอกสารเป็นระบบบันทึกภาพหรือเสียง ระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะได้ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (Phraratchabanyatkansksa - haengchat B.E. 2542, 1999) ที่กำหนดแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน

จากข้อมูลข้างต้น การเปรียบเทียบการศึกษาข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์เทศบาลในประเทศไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากจะช่วยให้รับรู้การดำเนินการหรือการบริการสาธารณะของเทศบาล รวมถึงเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทางเว็บไซต์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความโปร่งใสของเทศบาล ในการจัดบริการสาธารณะ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การกำหนดสัดส่วนตามการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากเว็บไซต์ของเทศบาล จำนวน 2,442 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนเว็บไซต์ 90 แห่ง โดยเลือกจากเทศบาลต้นแบบในการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือด้านการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ หรือด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม หรือด้านการบริหารจัดการที่ดี ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เว็บไซต์หน่วยงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เทศบาลนคร	30	30
เทศบาลเมือง	178	30
เทศบาลตำบล	2,233	30
รวม	2,442	90

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร (Documentary or Content Analysis) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจขึ้น จำนวน 1 ชุด จากการจำแนกกลุ่มตัวชี้วัดเบื้องต้นตามกรอบการประเมินความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ (Punyusavee, 2007) เป็นกรอบที่ใช้ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ประกอบกับกรอบการประเมินความโปร่งใสเว็บไซต์องค์การบริหารส่วนจังหวัด (Chantharak & Lowatcharin, 2018) เป็นแนวทางในการสังเคราะห์กลุ่มตัวชี้วัดใหม่เพื่อให้

เกิดการสะท้อนความโปร่งใสเว็บไซต์องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง แบบวิเคราะห์เอกสารทางเว็บไซต์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางเว็บไซต์ ได้แก่ เว็บไซต์เทศบาล 3 ระดับ คือ 1) เทศบาลนคร 2) เทศบาลเมือง 3) เทศบาลตำบล จำแนกเป็น 2 ตอน รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปที่สะท้อนความโปร่งใสของเว็บไซต์

ตอนที่ 2 การประเมินความโปร่งใสทางเว็บไซต์

3. การตรวจสอบเครื่องมือ

3.1 การตรวจสอบคุณภาพและความตรง เพื่อให้ประเด็นคำถามแบบสำรวจสอดคล้องกับคำถาม และวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยเสนอแบบวิเคราะห์เอกสารทางเว็บไซต์ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และด้านเทคโนโลยีเพื่อพิจารณา

3.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 30 แห่ง โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. การเก็บรวบรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) จากกลุ่มตัวอย่างเทศบาลจำนวน 90 แห่ง โดยการวิเคราะห์ เอกสาร (Documentary or Content Analysis) เป็นการศึกษาจากฐานข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางเว็บไซต์ ตามแบบวิเคราะห์เอกสารทางเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบเครื่องมือใน

การวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เวลาที่ใช้ในการสำรวจโดยเฉลี่ยประมาณ 2-3 ชั่วโมงต่อเว็บไซต์ การเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 1 เดือน ระหว่างวันที่ 1-31 กรกฎาคม 2561

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงพรรณนาผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์จากการวิเคราะห์เอกสารทางเว็บไซต์ เพื่อช่วยสะท้อนการปรับปรุงให้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์เหมาะสมกับสภาพการณ์ ทราบแนวโน้มเพื่อการวางแผนในอนาคตของหน่วยงาน (Tiantong, 2005) ภายใต้กรอบวิเคราะห์เอกสารทางเว็บไซต์ โดยมีลักษณะการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปที่สะท้อนความโปร่งใสของเว็บไซต์และการประเมินความโปร่งใสทางเว็บไซต์

ผลการเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลของเว็บไซต์เทศบาล

ผลการศึกษาเว็บไซต์ของเทศบาล จำนวน 90 แห่ง พบว่า เว็บไซต์สามารถเข้าสู่ข้อมูลได้มีจำนวน 88 แห่ง และมีเว็บไซต์ที่ไม่สามารถเข้าสู่ข้อมูลได้ และปรากฏข้อความ “ไม่พบเซิร์ฟเวอร์” จำนวน 2 แห่ง และจากการศึกษาปรากฏข้อมูลโดยละเอียด ดังนี้

ตัวชี้วัดกลุ่มที่ 1 ลักษณะทั่วไปที่สะท้อนความโปร่งใสของเว็บไซต์

1. ประเภทโดเมน พบว่า หน่วยงานเทศบาลส่วนใหญ่จดทะเบียนโดเมน .go.th ตรงตามประเภทการใช้งานสำหรับหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ ยังมีการจดทะเบียนโดเมนชื่ออื่นตามลำดับดังนี้ เทศบาลจดทะเบียนโดเมน .com ประเภทการใช้งานซึ่งเป็นโดเมนสำหรับบริษัทองค์กรพาณิชย์ ห้างร้านทั่วไป รวมถึงเว็บไซต์ส่วนตัว เพื่อใช้ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่

เทศบาล และการเป็นหน่วยงานในการบริการการศึกษา เทศบาลได้จดทะเบียนโดเมน .org ประเภทการใช้งานสำหรับองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร ซึ่งมองว่าเทศบาลเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่แสวงหาผลกำไร และ เทศบาลได้จดทะเบียนโดเมน .net ประเภทการใช้งานสำหรับเว็บไซต์เกี่ยวกับระบบเน็ตเวิร์ค (network) หรือเว็บไซต์สำหรับบริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งเข้าใจว่าเทศบาลเป็นหน่วยที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตสำหรับชุมชนตามแต่ละพื้นที่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงประเภทโดเมน

ประเภทโดเมน	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
.go.th	79	87.8
.com	5	5.6
.org	3	3.3
.net	3	3.3

2. ความยากง่ายในการจดจำชื่อโดเมน

จากการศึกษาความยากง่ายในการจดจำชื่อโดเมน พบว่า เทศบาลถือว่าเป็นหน่วยงานในการบริหารจัดการเมืองในระดับตำบล ดังนั้นเทศบาลโดยทั่วไปจึงตั้งชื่อโดเมนให้สั้นกะทัดรัดและจดจำได้ง่าย เทศบาลส่วนใหญ่ นำคำว่า city มาเป็นส่วนหนึ่งในการตั้งชื่อ เช่น เทศบาลเมืองลำพูน (www.lamphuncity.go.th) เทศบาลตำบลกำแพง (www.kumpangcity.go.th) เป็นต้น นอกจากนี้ เทศบาลยังนำชื่อเต็มของเทศบาลมาตั้งชื่อโดเมน เช่น เทศบาลเมืองบัวขาว (www.buakhao-municipality.go.th) และเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด (www.roietmunicipal.go.th) เป็นต้น และเทศบาลบางแห่งนำคำว่า municipal

มาเป็นส่วนหนึ่งในการตั้งชื่อ เช่น เทศบาลเมือง นครพนม (www.lovenkp.com) เทศบาลเมือง

สีคิ้ว (www.sikhietown.go.th) เป็นต้น
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดหลักการตั้งชื่อของเทศบาล

หลักการตั้งชื่อ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1) ชื่อเทศบาล	32	35.6
1.1) ชื่อเต็มเทศบาล	29	32.2
1.2) ชื่อเทศบาลบางส่วน	3	3.3
2) ชื่อเทศบาล + คำอื่น ๆ	57	63.3
2.1) ชื่อเทศบาล + city	40	44.4
2.1.1) ชื่อเต็มเทศบาล + city	28	31.1
2.1.2) ชื่อเทศบาลบางส่วน + city	8	8.9
2.1.3) ชื่อเทศบาล (ชื่อพ้องความ) + city	1	1.1
2.1.4) city + อักษรย่อชื่อเทศบาล	1	1.1
2.1.5) อักษรย่อชื่อเทศบาล + city	2	2.2
2.2) ชื่อเทศบาล + municipal	9	10
2.2.1) อักษรย่อชื่อเทศบาล + municipal	3	3.3
2.2.2) อักษรย่อชื่อเทศบาล + อักษรย่อ municipal	3	3.3
2.2.3) ชื่อเต็มเทศบาล + อักษรย่อ municipal	2	2.2
2.2.4) ชื่อเต็มเทศบาล + municipal	1	1.1
2.3) ชื่อเทศบาล + love	1	1.1
2.4) ชื่อเทศบาล + town	1	1.1
2.5) ชื่อเทศบาล + ชื่อจังหวัด/ชื่ออำเภอ	6	6.7
3) ชื่ออื่น ๆ	1	1.1

3. ระบบปฏิบัติการที่ใช้ในการบริหารจัดการเว็บไซต์

จากการศึกษาระบบปฏิบัติการที่ใช้ในการบริหารจัดการเว็บไซต์ภายใต้ความเชี่ยวชาญเฉพาะที่ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความสามารถในด้านการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ เทศบาลส่วนใหญ่นิยมจัดทำเว็บไซต์โดยเอกชนในการดำเนินการออกแบบให้มีน่าสนใจ โดยสังเกตจากเค้าโครงเว็บไซต์ รูปแบบการนำเสนอที่มีความ

คล้ายคลึงกัน รวมถึงระบบชื่อเว็บไซต์เอกชนในการออกแบบหรือจัดทำ และมีเทศบาลจำนวน 25 แห่ง นำระบบจัดการเนื้อหา (Content Management System: CMS) แบบโอเพนซอร์ส (Open source) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเว็บไซต์ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างมาก เนื่องจากระบบเสถียร มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการเว็บไซต์ ยกตัวอย่างเช่น ซอฟต์แวร์ Joomlaซอฟต์แวร์ Wordpress เป็นต้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายละเอียดระบบปฏิบัติการที่ใช้ในการบริหารจัดการเว็บไซต์

ระบบปฏิบัติการที่ใช้ในการบริหารจัดการเว็บไซต์	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1) เว็บไซต์สำเร็จรูปออกแบบโดยเอกชน	55	61.1
2) การนำระบบจัดการเนื้อหา (Content Management System: CMS) แบบโอเพนซอร์ส (Open source) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเว็บไซต์ ประกอบด้วย ซอฟต์แวร์ Joomla และซอฟต์แวร์ Wordpress	25	27.8
3) การสร้างเว็บไซต์โดยโปรแกรม Adobe Dreamweaver	8	8.9
4) ไม่พบเซิร์ฟเวอร์	2	2.2

4. ลักษณะทั่วไปหน้าแรกของเว็บไซต์

จากการศึกษาลักษณะทั่วไปหน้าแรกของเว็บไซต์เทศบาล พบว่า หน้าเมนูแบบผุดขึ้น (pop up menu) เทศบาลทุกแห่งที่สามารถเข้าสู่เว็บไซต์ได้ปกติ จำนวน 88 แห่ง ปรากฏพระบรมฉายาลักษณ์ พระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร และการถวายพระพรของหน่วยงาน

เมื่อคลิกเข้าสู่หน้าข้อมูลเว็บไซต์ พบว่ามีรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกัน เพื่อให้เว็บไซต์มีความน่าสนใจ เช่น การนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาล การนำเสนอภาพการดำเนินงาน การให้บริการ ผลการดำเนินงาน หรือรางวัลที่หน่วยงานได้รับ การนำเสนอภาพอาคารสำนักงาน เทศบาล เป็นต้น ดังรายละเอียดตามตารางที่ 5 และตารางที่ 6

ตารางที่ 5 รายละเอียดลักษณะทั่วไปหน้าแรกของเว็บไซต์

ลักษณะทั่วไปหน้าแรกของเว็บไซต์	จำนวน	ร้อยละ
1) หน้า Pop up ปรากฏพระบรมฉายาลักษณ์พระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร และการถวายพระพรของหน่วยงาน	88	97.8
2) ไม่พบเซิร์ฟเวอร์	2	2.2

ตารางที่ 6 รายละเอียดลักษณะทั่วไปหน้าของเว็บไซต์

ลักษณะทั่วไปหน้าข้อมูลเว็บไซต์	จำนวน	ร้อยละ
1) การนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาล	36	40
2) การนำเสนอภาพการดำเนินงาน การให้บริการ ผลการดำเนินงาน หรือรางวัลที่ได้รับของหน่วยงาน	35	38.9
3) การนำเสนอภาพอาคารสำนักงานเทศบาล	15	16.7
4) การนำเสนอภาพรวมบุคลากรในสังกัดหน่วยงานเทศบาล	1	1.1
5) การนำเสนอภาพเคลื่อนไหวรูปแบบวิถีทัศน์นำเสนอประวัติความเป็นมาของเทศบาล	1	1.1
6) ไม่พบเซิร์ฟเวอร์	2	2.2

5. ลักษณะโทนสีพื้นหลัง และลักษณะ โทนสีข้อความ

โทนสีมีอิทธิพลต่อการมองเห็นของข้อมูลที่ชัดเจนหรือไม่ชัดเจนขึ้นอยู่กับลักษณะการเลือกใช้นี้

5.1 ลักษณะสีพื้นหลังเว็บไซต์เทศบาล จากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เน้นโทนสีอ่อน เช่น สีขาว สีฟ้า สีเขียวอ่อน เป็นต้น

5.2 สีตัวอักษรของหัวข้อ จากการ ศึกษา พบว่า มีการเลือกใช้งานสีเข้ม เช่น สีดำ

สีน้ำเงิน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์เลือกใช้ งานโทนสีอ่อนโดยใช้สีขาว ในส่วนเว็บไซต์ที่ใช้สี ตัวอักษรของหัวข้อเป็นสีขาว จะมีแถบสีเข้มเป็น พื้นหลังอีกชั้นหนึ่ง

5.3 สีตัวอักษรของเนื้อหา จากการ ศึกษา พบว่า เว็บไซต์เทศบาลส่วนใหญ่เลือกใช้ โทนสีเข้ม เช่น สีดำ สีน้ำเงิน ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ลักษณะโทนสีพื้นหลัง และลักษณะโทนสีข้อความ

โทนสี	สีพื้นหลังเว็บไซต์ (แห่ง)		สีตัวอักษรของหัวข้อ (แห่ง)		สีตัวอักษรของเนื้อหา (แห่ง)	
	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1) ขาว	41	45.6	22	24.4	2	2.2
2) เขียว	12	13.3	5	5.6	3	3.3
3) ชมพู	2	2.2	1	1.1	0	0
4) ดำ	1	1.1	38	42.2	65	72.2
5) แดง	1	1.1	2	2.2	1	1.1
6) เทา	7	7.8	5	5.6	4	4.4
7) น้ำเงิน	0	0	7	7.8	9	10
8) น้ำตาล	1	1.1	0	0	0	0
9) ฟ้า	0	0	2	2.2	3	3.3
10) ฟ้าและน้ำเงิน	15	16.7	0	0	0	0
11) ม่วง	3	3.3	2	2.2	0	0
12) ส้ม	1	1.1	1	1.1	0	0
13) หลากสี (สีรุ้ง)	0	0	1	1.1	0	0
14) เหลือง	2	2.2	2	2.2	1	1.1
15) ไม่พบเวิร์ฟเวอร์	2	2.2	2	2.2	2	2.2

ตารางที่ 8 ความซับซ้อนของเมนูหรือโครงสร้างเว็บไซต์

ความซับซ้อนของเมนู (ชั้น)	จำนวนหน่วยงานเทศบาล (แห่ง)	ร้อยละ
1) ระดับ 1 ชั้น	21	23.3
2) ระดับ 1-2 ชั้น	24	26.7
3) ระดับ 1-3 ชั้น	39	43.3
4) ระดับ 1-4 ชั้น	4	4.4
5) ไม่พบเชิร์ฟเวอร์	2	2.2

ตัวชี้วัดกลุ่มที่ 2 การประเมินความโปร่งใสทางเว็บไซต์

1. การประเมินความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูลทั่วไป

1.1 ลักษณะการเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารงาน ได้แก่ การเปิดเผยโครงสร้างการบริหาร ขอบเขตการบริหาร/อำนาจหน้าที่ แผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบหรือแผนที่

1.1.1 จากการศึกษาการเปิดเผยโครงสร้างการบริหาร พบว่า เทศบาลส่วนใหญ่จัดเนื้อหาโครงสร้างการบริหารในรูปแบบไฟล์ภาพนามสกุล .jpg และ .png รองลงมา มีการเปิดเผยโครงสร้างการบริหารในลักษณะข้อความบนเว็บไซต์ รูปแบบการเปิดเผยโครงสร้างการบริหารในลักษณะเอกสาร ได้แก่ ไฟล์นามสกุล .pdf ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 รูปแบบการเปิดเผยโครงสร้างการบริหาร

รูปแบบการเปิดเผยโครงสร้างการบริหาร	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1) รูปแบบการเปิดเผยโครงสร้างการบริหารในลักษณะรูปภาพ ได้แก่ ไฟล์ภาพนามสกุล .jpg และ .png	42	46.7
2) รูปแบบการเปิดเผยโครงสร้างการบริหารในลักษณะข้อความบนเว็บไซต์	26	28.9
3) รูปแบบการเปิดเผยโครงสร้างการบริหารในลักษณะเอกสาร ได้แก่ ไฟล์นามสกุล .pdf	10	11.1
4) ไม่ปรากฏข้อมูลการเปิดเผยโครงสร้างการบริหาร	10	11.1
5) ไม่พบเชิร์ฟเวอร์	2	2.2

1.1.2 การเปิดเผยขอบเขตการบริหาร/อำนาจหน้าที่

จากการศึกษาการเปิดเผยขอบเขตการบริหาร/อำนาจหน้าที่ พบว่า รูปแบบการเปิดเผยขอบเขตการบริหาร/อำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่จัดอยู่ในลักษณะข้อความ (text) บน

เว็บไซต์ จำนวน 45 เว็บไซต์ คิดเป็นร้อยละ 50 การเปิดเผยในลักษณะเอกสารไฟล์นามสกุล .pdf จำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10 ในขณะเดียวกัน จำนวน 34 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 37.8 ไม่ปรากฏข้อมูลการเปิดเผยขอบเขตการบริหาร/อำนาจหน้าที่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 รูปแบบการเปิดเผยขอบเขตการบริหาร/อำนาจหน้าที่

รูปแบบการเปิดเผยขอบเขตการบริหาร/อำนาจหน้าที่	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1) รูปแบบการเปิดเผยขอบเขตการบริหาร/อำนาจหน้าที่ลักษณะข้อความบนเว็บไซต์	45	50
2) รูปแบบการเปิดเผยขอบเขตการบริหาร/อำนาจหน้าที่ในลักษณะเอกสาร ได้แก่ ไฟล์นามสกุล .pdf	9	10
3) ไม่ปรากฏข้อมูลการเปิดเผยขอบเขตการบริหาร/อำนาจหน้าที่	34	37.8
4) ไม่พบเวิร์ฟเวอร์	2	2.2

1.1.3 การเปิดเผยแผนที่อาณาเขต และเว็บไซต์ จำนวน 43 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 47.8 ที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ระดับชาติ เทศบาลมีการเปิดเผยแผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ระดับชาติในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น จากการศึกษาค้นคว้าเปิดเผย หรือแผนที่ระดับชาติ ไฟล์ภาพนามสกุล .jpg และ .png ข้อความบน แผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ระดับชาติ พบว่า เว็บไซต์เทศบาลส่วนใหญ่ไม่ปรากฏข้อมูล เว็บไซต์ ไฟล์เอกสารนามสกุล .pdf และใน การเปิดเผยแผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ ลักษณะการเชื่อมต่อระบบ Google Map รับผิดชอบ จำนวน 45 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50 ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 รูปแบบการเปิดเผยแผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ระดับชาติ

รูปแบบการเปิดเผยแผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ระดับชาติ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1) รูปแบบการเปิดเผยแผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ระดับชาติในลักษณะ รูปภาพ ได้แก่ ไฟล์ภาพนามสกุล .jpg และ .png	17	18.9
2) รูปแบบการเปิดเผยแผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ระดับชาติในลักษณะ ข้อความบนเว็บไซต์	15	16.7
3) รูปแบบการเปิดเผยแผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ระดับชาติในลักษณะ เอกสาร ได้แก่ ไฟล์นามสกุล .pdf	6	6.7
4) รูปแบบการเปิดเผยแผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ระดับชาติในลักษณะ การเชื่อมต่อระบบ Google Map	5	5.6
5) ไม่ปรากฏข้อมูลการเปิดเผยแผนที่อาณาเขตที่รับผิดชอบ หรือแผนที่ระดับชาติ	45	50
6) ไม่พบเวิร์ฟเวอร์	2	2.2

1.2 ลักษณะการเปิดเผยข้อมูลด้าน ที่เกี่ยวข้อง ข้อบังคับ ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง การเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายงานการประชุม และการข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลการขนส่ง สาธารณะ ข้อมูลการศึกษา ข้อมูลสาธารณสุข โดยเฉพาะข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหน่วยงาน กฎหมาย เป็นต้น ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่เปิดเผยในรูปแบบ

แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ส่วนใหญ่เปิดเผยข้อมูลในรูปแบบไฟล์เอกสาร .pdf ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

2. การประเมินความโปร่งใสด้านการให้บริการสาธารณะ

จากการศึกษาลักษณะการเปิดเผยข้อมูลด้านการให้บริการสาธารณะ ในการบริการให้ประชาชนสามารถทำธุรกรรมผ่านบริการต่าง ๆ ภายใต้อำนาจหน้าที่ของเทศบาลพบว่า การบริการรับการร้องเรียน ร้องทุกข์ผ่านเว็บไซต์เทศบาลจำนวน 47 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 52.2 รองลงมา

มีการให้บริการงานทะเบียนและบัตร ในรูปแบบระบบการจองบัตรคิวออนไลน์ จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.3 การบริการชำระภาษีป้าย โรงเรือนและที่ดิน ซึ่งสามารถพิมพ์แบบชำระภาษีเพื่อจ่าย ณ สถาบันทางการเงินได้ จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.2 การบริการงานอาคารและสถานที่ ในรูปแบบระบบการจองห้องประชุมออนไลน์ จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.1 และ เว็บไซต์เทศบาล จำนวน 39 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.3 ไม่มีบริการสาธารณะผ่านเว็บไซต์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 12 การเปิดเผยข้อมูลด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

การเปิดเผยข้อมูลด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	รูปแบบ	จำนวนแห่งที่เปิดเผย		จำนวนแห่งที่ไม่เปิดเผย		ไม่พบเว็บไซต์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหน่วยงาน	.pdf และรูปแบบข้อความ (text) บนเว็บไซต์	82	91.1	6	6.7	2	2.2
มติที่ประชุมคณะผู้บริหารระดับสูง	.pdf	20	22.2	68	75.6	2	2.2
มติที่ประชุมสภา หรือระดับคณะกรรมการ ของหน่วยงาน	.pdf	33	36.7	55	61.1	2	2.2
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อบังคับระเบียบ กฎหมาย รวมถึงคำสั่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	.pdf	60	66.7	28	31.1	2	2.2
ร่างกฎหมาย/กฎหมายแห่งชาติ	.pdf	34	37.8	54	60	2	2.2

ตารางที่ 12 การเปิดเผยข้อมูลด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

การเปิดเผยข้อมูลด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	รูปแบบ	จำนวนแห่งที่เปิดเผย		จำนวนแห่งที่ไม่เปิดเผย		ไม่พบเซิร์ฟเวอร์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูลที่ดินและกรรมสิทธิ์ที่ดิน	ข้อมูลส่วนใหญ่เปิดเผยในรูปแบบแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีในรูปแบบ .pdf	3	3.3	85	94.4	2	2.2
ข้อมูลทางสถิติและสถิติระดับชาติ		11	12.2	77	85.6	2	2.2
ข้อมูลการส่งออก		2	2.2	86	95.6	2	2.2
ข้อมูลอาชญากรรม		2	2.2	86	95.6	2	2.2
คุณภาพอากาศ		22	24.4	66	73.3	2	2.2
คุณภาพน้ำ		8	8.9	80	88.9	2	2.2
ข้อมูลการขนส่งสาธารณะ		34	37.8	54	60	2	2.2
ข้อมูลสาธารณสุข		49	54.4	39	43.3	2	2.2
ข้อมูลสิ่งแวดล้อม		46	51.1	42	46.7	2	2.2
ข้อมูลแผนที่		33	36.7	55	61.1	2	2.2
ข้อมูลการศึกษา		65	72.2	23	25.6	2	2.2
ข้อมูลของบริษัท/ห้างร้าน		25	27.8	63	70	2	2.2
สิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	.pdf	31	34.4	57	63.3	2	2.2

ตารางที่ 13 การให้บริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะ	รูปแบบการให้บริการสาธารณะ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1) การร้องเรียน ร้องทุกข์	แบบฟอร์มกรอกข้อมูลการร้องเรียน ร้องทุกข์ โดยให้กรอกข้อมูลเบื้องต้น เช่น ชื่อผู้ร้องเรียน เรื่องร้องเรียน เนื้อหาการร้องเรียน เป็นต้น	47	52.2
2) การชำระภาษีป้าย โรงเรือนและที่ดิน	สามารถพิมพ์แบบชำระภาษีเพื่อจ่าย ณ สถาบันทางการเงินได้	2	2.2
3) งานทะเบียนและบัตร	ระบบการจองบัตรคิวออนไลน์	3	3.3
4) งานอาคารและสถานที่	ระบบการจองห้องประชุมออนไลน์	1	1.1
5) ไม่มีบริการสาธารณะผ่านเว็บไซต์		39	43.3
6) ไม่พบเซิร์ฟเวอร์		2	2.2

3. การประเมินความโปร่งใสด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

จากการศึกษาลักษณะการเปิดเผยข้อมูลด้านการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า ยังมีเว็บไซต์เทศบาลจำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.4 ไม่มีด้านการ

จัดซื้อจัดจ้าง ส่วนใหญ่เปิดเผยในรูปแบบข้อมูลด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และการเปิดเผยข้อมูลไฟล์นามสกุล .pdf เอกสารที่มีการนิยมเผยแพร่มากที่สุดคือ แผนการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน 72 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 80 ดังรายละเอียดในตาราง ที่ 14

ตารางที่ 14 ข้อมูลด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อมูลด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	รูปแบบ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1) แผนการจัดซื้อจัดจ้าง	ไฟล์นามสกุล .pdf	72	80
2) ข้อมูลราคากลาง	ไฟล์นามสกุล .pdf	2	2.2
3) ประกาศประกวดราคา	ไฟล์นามสกุล .pdf	2	2.2
4) ประกาศผู้ชนะประกวดราคา	ไฟล์นามสกุล .pdf	8	8.9
5) ไม่มีข้อมูลด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	-	4	4.4
6) ไม่พบเวิร์ฟเวอร์	-	2	2.2

4. การประเมินความโปร่งใสด้านแผนงาน งบประมาณ และการติดตามประเมินผล

จากการศึกษาการประเมินความโปร่งใส
ด้านแผนงาน งบประมาณ และการติดตามประเมินผล
มีข้อค้นพบดังนี้

4.1 ด้านแผนงานมีการเปิดเผยข้อมูล
การเปิดเผยแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ในรูปแบบ .pdf
จำนวน 76 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 84.4 เว็บไซต์เทศบาล
จำนวน 5 แห่ง มีการเปิดเผยแผนพัฒนาสี่ปีหรือ
แผนพัฒนาสามปีที่ไม่อยู่ในห้วงปีงบประมาณ 2561

4.2 ด้านงบประมาณมีการเปิดเผยข้อมูล
การเปิดเผยเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

ประจำปี 2561 จำนวน 65 แห่ง คิดเป็นร้อยละ
72.2 เว็บไซต์เทศบาล จำนวน 12 แห่ง มีการเปิดเผย
ข้อมูลการเปิดเผยเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
เพิ่มเติมประจำปี 2561 และมีการเปิดเผยข้อมูล
รายงานสถานะ การคลัง จำนวน 47 แห่ง คิดเป็น
ร้อยละ 52.2

4.3 ด้านการติดตามและประเมินผล
มีการเปิดเผยข้อมูลรายงานผลการตรวจสอบภายใน
จำนวน 7 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 7.8 และมีการ
เปิดเผยข้อมูลรายงานติดตามและประเมินผล
แผนพัฒนา จำนวน 55 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 61.1 ดัง
รายละเอียดในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 การเปิดเผยข้อมูลด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

การเปิดเผยข้อมูลด้านการเปิดเผย และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	รูปแบบ	จำนวนแห่งที่เปิดเผย		จำนวนแห่งที่ไม่ เปิดเผย		ไม่พบเวิร์ฟเวอร์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเปิดเผยแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี	.pdf	76	84.4	12	13.3	2	2.2
เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีปัจจุบัน	.pdf	65	72.2	23	25.6	2	2.2
เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เพิ่มเติมปัจจุบัน	.pdf	12	13.3	76	84.4	2	2.2
ข้อมูลรายงานสถานะการคลัง	.pdf	47	52.2	41	45.6	2	2.2
รายงานผลการตรวจสอบภายใน	.pdf	7	7.8	81	90.0	2	2.2
รายงานติดตามและประเมินผล แผนพัฒนา	.pdf	55	61.1	33	36.7	2	2.2

5. การประเมินความโปร่งใสด้านการบริหารงานบุคคล

ลักษณะการเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารบุคคล ได้แก่ การจัดตั้งองค์กร การมีตำแหน่งผู้บริหารเทคโนโลยีระดับสูงในหน่วยงาน การมอบอำนาจและหลักสูตรการพัฒนาเทคโนโลยีในหน่วยงาน ผลการเลือกตั้งในปีที่ผ่านมาหรือผลการพิจารณาแต่งตั้งในตำแหน่งบริหาร และข้อมูลการรับสมัครงาน มีข้อค้นพบ ดังนี้

5.1 การจัดตั้งองค์กร การมีตำแหน่งผู้บริหารเทคโนโลยีระดับสูงในหน่วยงาน การมอบอำนาจและหลักสูตรการพัฒนาเทคโนโลยี ปรากฏข้อมูลบนเว็บไซต์เทศบาลเพียง 3 แห่ง โดยมีเนื้อหาการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนี้ เทศบาลแรก การเผยแพร่แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีการโดยมีการรวมไฟล์ .pdf ไว้ในรูปแบบ .rar รายละเอียดเนื้อหาปรากฏโครงสร้าง

หน่วยงานซึ่งนายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งผู้บริหารเทคโนโลยีระดับสูงในหน่วยงาน และมีโครงการหลักสูตรการพัฒนาเทคโนโลยี เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างทักษะบุคลากรด้าน ICT เป็นต้น เทศบาลที่สองมีการจัดตั้งศูนย์บริการสารสนเทศ ประกอบด้วยรายชื่อบุคลากรผู้รับผิดชอบ แนวการปฏิบัติในการให้บริการศูนย์สารสนเทศ และจำนวนสถิติผู้มาใช้บริการอินเทอร์เน็ตตำบล เทศบาลที่สามขับเคลื่อนเทคโนโลยีสารสนเทศในชื่อศูนย์สารสนเทศเทศบาล ประกอบด้วย โครงสร้างการทำงานและหน้าที่ ในรูปแบบ .pdf

5.2 ผลการเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านมาหรือผลการพิจารณาแต่งตั้งในตำแหน่งบริหาร ปรากฏข้อมูลบนเว็บไซต์เทศบาลเพียง 4 แห่ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 การเปิดเผยข้อมูลการจัดการเลือกตั้ง และผลการเลือกตั้งปีล่าสุด

การจัดการ/ ผลการเลือกตั้ง ที่ผ่านมา	ข้อมูลบนเว็บไซต์	การแสดงผล/ รูปแบบนำเสนอ
ปี 2556	- ประเทศผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีอย่างไม่เป็นทางการ ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2556	ไม่สามารถเข้าถึงได้
	- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และประกาศ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาล ในการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง	รูปแบบ .pdf
ปี 2557	- สรุปผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล	เนื้อหาเว็บไซต์
ปี 2553	- สรุปผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2553	รูปแบบ .pdf แต่ประสบ ปัญหาการแปลงไฟล์ .pdf ไม่สมบูรณ์จึงไม่สามารถ อ่านเนื้อหาได้
ปี 2554	- ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาล เรื่อง ผลการนับ คะแนนเลือกตั้ง ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2554	รูปแบบ .pdf
	- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และประกาศ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาล ในการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง	รูปแบบ .pdf

5.3 การเปิดเผยข้อมูลการรับสมัครงาน
จากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูล
การรับสมัครงาน พบว่า รูปแบบการเปิดเผยข้อมูล
การรับสมัครงานในลักษณะเอกสาร ได้แก่ ไฟล์
นามสกุล .pdf จำนวน 57 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 63.3

และไม่ปรากฏข้อมูลการเปิดเผยข้อมูลการรับ
สมัครงานหรืออาจหมายถึงไม่มีการรับสมัครงาน
จำนวน 31 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34.4 ดังรายละเอียด
ในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 การเปิดเผยข้อมูลการรับสมัครงาน

การเปิดเผยข้อมูลการรับสมัครงาน	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1) รูปแบบการเปิดเผยข้อมูลการรับสมัครงานในลักษณะเอกสาร ได้แก่ ไฟล์นามสกุล .pdf	57	63.3
2) ไม่ปรากฏข้อมูลการเปิดเผยข้อมูลการรับสมัครงาน หรืออาจหมายถึงไม่มีการรับสมัครงาน	31	34.4
3) ไม่พบเวิร์ฟเวอร์	2	2.2

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ความโปร่งใสเว็บไซต์เทศบาล
สอดคล้องกับการประเมินความโปร่งใสของเว็บไซต์
องค์การบริหารส่วนจังหวัด (Chantharak &
Lowatcharin, 2018) ในการประเมินความโปร่งใส
ด้านการเปิดเผยข้อมูลทั่วไป การประเมินความ
โปร่งใสในการบริการสาธารณะ การประเมินความ
โปร่งใสด้านการจัดซื้อจัดจ้าง การประเมินความ
โปร่งใสด้านแผนงาน งบประมาณ และการติดตาม
ประเมินผล และการประเมินความโปร่งใสด้านการ
บริหารงานบุคคล ซึ่งเนื้อหาบนเว็บไซต์เทศบาลมี
การดำเนินการเป็นปัจจุบัน

การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นปัจจุบันของ
เว็บไซต์เทศบาลด้านการเปิดเผยข้อมูลทั่วไป
ส่วนใหญ่ พบว่า เว็บไซต์เทศบาลส่วนใหญ่ปรากฏ
เนื้อหาข้อมูลทั่วไปในแผนพัฒนาสี่ปี และเปิดเผย
ในรูปแบบ .pdf

เว็บไซต์เทศบาลส่วนใหญ่เปิดเผยข้อมูล
ครบถ้วนตามกลุ่มตัวชี้วัด และมีการเปิดเผย
รายงานการประชุมสภาเทศบาลซึ่งมีเนื้อหา
เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือประชาชนโดย

เป็นรายงานการประชุมสภาท้องถิ่นในการพิจารณา
ให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ
งบประมาณรายจ่าย ซึ่งมีเว็บไซต์เปิดเผยจำนวน
เพียง 33 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 36.7

เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาในโคลอมเบีย
(Klyton & Castano-Munoz, 2017) ซึ่งได้พัฒนา
ข้อมูลท้องถิ่นทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อ
ดิจิทัล ภายใต้ศูนย์บริการข้อมูลท้องถิ่น ในการ
พัฒนาระบบการรับรู้ของพลเมืองในท้องถิ่น และ
กระจายข้อมูลข่าวสารไปยังหน่วยงานต่างๆ
ภายในประเทศ นอกจากนี้ เทศบาลในประเทศไทย
ได้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารทางราชการของ
หน่วยงาน แต่ต้องกรอกแบบฟอร์มขอข้อมูล
ข่าวสารทางราชการ และยื่นแบบฟอร์มขอรับด้วย
ตนเอง ณ สำนักงานเทศบาลนั้น ๆ โดยมีขั้นตอน
พิจารณาคำขอตามคู่มือประชาชน แต่ข้อมูล
ข่าวสารหรือเอกสารทางราชการอยู่ในภาวะเสี่ยง
ต่อการทุจริตในการจัดการข้อมูล เช่น การ
สูญหายของข้อมูล การดัดแปลงข้อมูล เป็นต้น
ประเทศสเปนจึงมีความพยายามในการพัฒนา
กฎหมายเกี่ยวกับความโปร่งใสและการเข้าถึง

ข้อมูลสาธารณะ เพื่อให้สังคมมั่นใจได้ว่าข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะนั้นเชื่อถือได้ มีเนื้อหาสมบูรณ์ ถูกต้องเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการดำเนินการในประเทศไทย เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารหรือเอกสารของรัฐสมบูรณ์ ถูกต้อง และเชื่อถือได้ (Casadesús de Mingo & Cerrillo-i-Martínez, 2017)

จากการเปรียบเทียบระดับการเปิดเผยข้อมูลโดย Digital Government Development Agency (Public Organization) (2015) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลเชิงสถิติ เว็บไซต์เทศบาลอยู่ในระดับ 1 ดาว และ 2 ดาว กล่าวคือ ระดับ 1 ดาว เป็นการเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบข้อมูลต่าง ๆ เช่น PDF, DOC, TXT, TIFF, JPEG เป็นต้น และระดับ 2 ดาว เป็นการเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบ Structured data ที่เครื่องสามารถอ่านได้ (Machine-readable) เช่น ข้อมูลอยู่ในรูปแบบไฟล์ Excel (XLS) เป็นต้น

ดังนั้น การวิเคราะห์ความโปร่งใสของเว็บไซต์เทศบาล จึงเป็นเพียงการวิเคราะห์จากข้อมูลที่เปิดเผยบนเว็บไซต์ของหน่วยงานเท่านั้น และไม่สามารถวัดค่าความโปร่งใสของหน่วยงานได้ เนื่องจากหน่วยงานอาจมีการดำเนินการจัดทำข้อมูลข่าวสารทางราชการ แต่ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลทางเว็บไซต์

เว็บไซต์เทศบาลส่วนใหญ่ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารครบตามกลุ่มตัวชี้วัด เพียงแต่มีลักษณะการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน และข้อมูลเชิงสถิติส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบไฟล์ PDF ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

ความโปร่งใสของเว็บไซต์เทศบาลที่มีระดับความซับซ้อนของเมนูระหว่าง 1-3 ชั้น รวมถึงข้อมูลพื้นฐานส่วนใหญ่ไม่ปรากฏในส่วนเมนู

หลัก แต่ปรากฏในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี และปริมาณเมนูหน่วยงานย่อย และเมนูระบบสารสนเทศมีจำนวนมาก จึงทำให้เข้าใจว่าเว็บไซต์เทศบาลเปิดเผยข้อมูล แต่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

1.1 การออกแบบเว็บไซต์ต้องรองรับทุกระบบปฏิบัติการเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ในทันที โดยไม่ต้องมีการเพิ่มโปรแกรมเสริมอีก

1.2 การเปิดเผยข้อมูลเชิงสถิติควรจัดอยู่ในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบได้ในทันที เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

1.3 บุคลากรผู้รับผิดชอบหรือบุคลากรผู้ดูแลระบบเว็บไซต์ของหน่วยงานควรตระหนักถึงการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และไม่มีปริมาณความซับซ้อนของเมนูที่มากเกินไป เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสีย

1.4 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารระดับสูงของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นส่วนช่วยในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารก่อให้เกิดความโปร่งใสของเว็บไซต์เทศบาล

2. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

รัฐบาลควรสนับสนุนซอฟต์แวร์หรือฮาร์ดแวร์เพื่อรองรับข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ในการเก็บข้อมูลเชิงสถิติ เพื่อย่อยต่อการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำไปใช้ประโยชน์

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป
การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้น
การศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ ที่สะท้อนให้เกิดความ
โปร่งใสของหน่วยงาน และการบริการสาธารณะ
เบื้องต้นภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น ดังนั้นการศึกษาความเป็นไปได้ในการ
ให้บริการสาธารณะทางเว็บไซต์องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น เป็นสิ่งสำคัญเพื่อตอบสนองต่อความ
ต้องการของประชาชนและผู้ใช้บริการ

References

- Bauhr, M., & Grimes, M. (2014). Indignation or resignation: The implications of transparency for societal accountability. *Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions*, 27(2), 291-320.
- Casadesús de Mingob, A., & Cerrillo-i-Martinez, A. (2018). Improving records management to promote transparency and prevent corruption. *International Journal of Information Management*, 38, (1), 256-261.
- Cerrillo-i-Martinez, A. (2011). The regulation of diffusion of public sector information via electronic means: Lessons from the Spanish regulation. *Government Information Quarterly*, 28(1), 188 - 199.
- Chantharak, P., & Lowatcharin, G. (2018). An assessment of website transparency of provincial administration organizations. *Veridian E-Journal Silpakom University*, 11, (1), 1937-1949. (In Thai).
- Digital Government Development Agency (Public Organization). (2015). *Open Data*. Retrieved December 16, 2017, from <https://www.ega.or.th/th/content/890/771/>. (In Thai).
- Epps, D. (2008). Mechanisms of secrecy. *Harvard Law Review*, 121 (6), 1556-1577.
- Fan, Y., Zhang, Z., & Yue, Q. (2009). *E-government, transparency and anti-corruption*. Paper Presented at 2009 International Conference on Management of e-Commerce and e-Government September 16-19, Nanchang, China.
- Federal Register. (2009). *Transparency and open government, memorandum for the heads of executive departments and agencies*. Retrieved August, 30, 2017 from <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/FR-2009-01-26/pdf/E9-1777.pdf>.
- Hirsch, W., & Osborne, E. (2000). Privatization of government services: Pressure-group resistance and service transparency. *Journal of Labor Research*, 21(2), 315-326.
- Klyton, A., & Castano-Munoz, W. (2017). Local information services in Medellin: Technology, institutions, communities and power. *Technology In Society*, 50, (2017), 20-30.
- Meebun, N. (2010). *Government procurement transparency in Thailand in accordance with The Regulations of The Office of The Prime Minister on Procurement B.E. 2535 (1992) and The Government Procurement Agreement of The World Trade Organization*. (Master thesis in Laws). Ramkhamhaeng University, Bangkok. (In Thai).
- Phraratchabanyat khomun khaosan khong ratchakan B.E. 2540. *Rachakitchanubeksa*, 114(46)

- Ko 10 September 1997), 1-16. (In Thai).
- Phraratchakritsadika waduai lakken læ withikan borihan kitchakan banmang thi di B.E. 2546. (1999).
Ratchakitchanubeksa, 120(100 Ko 9 October 2003), 1-15. (In Thai).
- Punyusavee, S. (2007). *The Pre-evaluation for Transparency Standard of Government Organization in Bangkok: Under the project of Transparency Standard Specification and Evaluation Criteria of Government Organization*. Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. (In Thai).
- Tiantong, M. (2005). *Statistics and research methodology for IT*. Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok. (In Thai).
- Welch, E.W., & Wong, W. (2001). Global information technology pressure and government accountability: The mediating effect of domestic context on website Openness. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 11(4), 509-538.
- World Bank. (1989). Sub-Saharan Africa: From crisis to sustainable growth. Retrieved December 1, 2017, from <http://documents.worldbank.org/curated/en/498241468742846138/pdf/multi0page.pdf>.

การรับรู้ข่าวสาร และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการประชาสัมพันธ์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นิตยา ชุ่มภักย์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งประชากรในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้แก่ 1) บุคลากร ได้แก่ อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรสายสนับสนุน 2) นักศึกษาระดับปริญญาตรี 3) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 4) นักศึกษานานาชาติ 5) ศิษย์เก่าและผู้เกษียณอายุราชการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 6) สมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในจังหวัดขอนแก่น และ 7) บุคคลภายนอกและนักเรียน ที่ได้จากการนำข้อมูลที่มีในฐานข้อมูล ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Walai AutoLib) ข้อมูล ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2561 จำนวนประชากร 60,403 คน เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้านช่องทางการรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมผู้ให้บริการจำนวนมากที่สุดรับรู้ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 51.92 ด้านช่วงเวลาที่ต้องการรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ผู้ให้บริการจำนวนมากที่สุด มีความต้องการรับทราบข่าวสารในช่วงเวลา 16.00-20.00 น. ร้อยละ 45.10 2) ความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ในภาพรวมผู้ให้บริการพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$) และในรายข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ 1) สำนักหอสมุด มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารหลากหลายช่องทาง ($\bar{X}=3.87$) 2) ผู้ให้บริการมีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลประชาสัมพันธ์และข่าวสารของสำนักหอสมุด ($\bar{X}=3.84$) 3) ข่าวสารจากสื่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มีความรวดเร็ว ($\bar{X}=3.83$) 4) ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มีความน่าสนใจและมีประโยชน์ ($\bar{X}=3.83$) และ 5) เนื้อหาข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{X}=3.83$)

คำสำคัญ: การรับรู้ข่าวสาร, การประชาสัมพันธ์, ความพึงพอใจ

¹ นักเอกสารสนเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อีเมล: nitiyach@kku.ac.th

The Users Perception and Satisfaction with Public Relations of Khon Kaen University Library

Nitiya Chumapai¹

Abstract

This survey research focused on examining KKU library users' informational awareness on its public relation information and their satisfaction on the library publicity. Questionnaires were used for collecting data, and the study sample of 398 participants selected through purposive sampling included 1) faculty members, researchers, and supportive staffs, 2) undergraduate students, 3) graduate students, 4) international students, 5) alumni and retirees, 6) library network members, and 7) non KKU members. The statistical analysis was conducted using percentage, mean, and standard deviation.

The findings indicated that 1) 51.92% of the participants received KKU library publicity through the Internet and social media, and 45.10% wished to access to the library publicity from 4 pm. to 8 pm., and 2) their satisfaction on the library public relation information was found to be at the high level ($\bar{X}$ =3.84). In addition, their satisfaction on each item of the publicity was reported as 1) provision of several channels for accessing the publicity ($\bar{X}$ =3.87), 2) convenience for accessibility ($\bar{X}$ =3.84), 3) fast accessed publicity ($\bar{X}$ =3.83), 4) interesting and useful information ($\bar{X}$ =3.83), and 5) clear and readable contents ($\bar{X}$ =3.83)

Keywords: Perceptions, Public Relation, User Satisfaction

¹ Document Specialist, Khon Kaen University Library Khon Kaen University
e-mail: nitiyach@kku.ac.th

Received: 13 March 2019

Accepted: 17 April 2019

บทนำ

ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไปเป็นยุคดิจิทัล และเพื่อสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในประเทศทำให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบบริการห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของผู้ใช้บริการที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคดิจิทัล โดยรวบรวมและจัดเก็บสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ให้สามารถสืบค้นและแสวงหาสารสนเทศได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งการจัดให้มีบริการเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีอยู่ในสื่อรูปแบบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการ ตลอดจนการจัดให้มีการบริการสมัยใหม่ที่ตอบสนองการดำรงชีวิตของผู้ใช้บริการในปัจจุบัน รวมทั้งการขยายความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ จากเดิมที่ผู้ใช้บริการต้องเดินทางเข้ามาใช้บริการต่าง ๆ ในห้องสมุดที่ต้องปรับเปลี่ยนเป็นการนำส่งบริการห้องสมุดไปถึงตัวผู้ใช้บริการ (Tuntasuwan, 2012)

ถึงแม้ว่าห้องสมุดจะปรับเปลี่ยนรูปแบบไปอย่างมาก แต่ยังมีผู้ใช้บริการบางกลุ่มที่ยังไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ดังนั้น การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดจึงยังคงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ (Israel, 2012) โดยใช้วิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ การดำเนินงานของห้องสมุดโดยใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการและบุคคลทั่วไปได้ทราบข่าวสาร ความรู้ บริการ และ

กิจกรรมของห้องสมุด รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องสมุด เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และ สร้างทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุด (Chiemwichitra, 2016) และได้ทราบว่าห้องสมุดมีความสำคัญ มีศักยภาพในการบริการ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ และต่อสาธารณชนได้ รวมถึงช่วยให้การดำเนินงานของห้องสมุดบรรลุตามเป้าหมาย ในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ แหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายและมีประโยชน์ต่อการเรียน การสอน และการวิจัยในมหาวิทยาลัย (Santiwivat, Tiwasing, Manomayitthikan, Tho-Earm, Phatpheng, 2005)

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์เพื่อที่จะเผยแพร่กิจกรรม ความเคลื่อนไหวของการบริหารจัดการ การบริการได้อย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องมีแผนงานประชาสัมพันธ์ขององค์กร เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้ไปในทางเดียวกัน ในการที่จะนำเสนอข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ให้ได้ผล มีประสิทธิภาพต่อประชาชน หรือต่อบุคลากรในองค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อม (Chinaworn, 2010) ปัจจัย 2 ประการที่มีผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างมาก คือ การผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ และผู้รับสารสามารถรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วพร้อมกัน เนื่องจากเทคโนโลยีการสื่อสารได้มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว หรือที่เรียกได้ว่าเป็นยุคข่าวสารไร้พรมแดน และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คือการให้สิทธิแก่ประชาชนได้มีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน

ต่าง ๆ ของรัฐอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบถึงความโปร่งใส ดังนั้น การทำให้สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นเครื่องมือในการรับรู้ข่าวสาร เช่น ข่าวสารสาธารณะหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ (Office of the Official Information Commission, 1997)

ดังนั้น การเผยแพร่ข่าวสารได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการด้วยการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม ย่อมสร้างความได้เปรียบจากคู่แข่ง และเกิดความเข้าใจของผู้ใช้บริการในเรื่องที่ต้องการนำเสนอ ตลอดจนการให้บริการของห้องสมุด ซึ่งสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ผลิตสื่อและใช้สื่อเพื่อใช้ในการเผยแพร่ข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก โปสเตอร์ แผ่นพับ วิทยู และ YouTube โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร บริการ ทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น แต่อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์โดยเผยแพร่ตามช่องทางต่าง ๆ แล้ว ยังประสบปัญหาว่าผู้ใช้บริการไม่รับรู้ข่าวสาร บริการ กิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักหอสมุดอยู่จำนวนหนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้ทราบถึงการรับรู้ข่าวสาร และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาถึงการรับรู้ข่าวสาร และความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ของผู้ใช้บริการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อให้ทราบความสนใจของนักศึกษา บุคลากร และผู้ใช้บริการที่มีต่อ

สื่อประชาสัมพันธ์ ช่องทางการประชาสัมพันธ์ และช่วงเวลาที่ต้องการรับรู้ข่าวสารจากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อจะได้นำข้อมูลจากผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ และลูกค้าสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการรับรู้ข่าวสาร และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้วยการศึกษารับรู้ข่าวสาร ประกอบด้วยด้านช่องทางการรับรู้ข่าวสาร และช่วงเวลารับรู้ข่าวสาร และศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการประชาสัมพันธ์ 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลประชาสัมพันธ์ และข่าวสารของสำนักหอสมุด 2) เนื้อหาข่าวสารของสื่อประชาสัมพันธ์มีความชัดเจน เข้าใจง่าย 3) ข่าวสารการประชาสัมพันธ์มีความน่าสนใจ และมีประโยชน์ 4) ความหลากหลายของช่องทางประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด และ 5) ความรวดเร็วของการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด โดยการสำรวจเพื่อนำผลการวิจัยไปวางแผนและปรับปรุงพัฒนางานด้านประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการรับรู้ข่าวสารและความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรได้จากสมาชิกในฐานข้อมูลระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Walai AutoLib) ข้อมูล ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2561 จำนวน 60,403 คน โดยจำแนกกลุ่มผู้ใช้บริการออกเป็น 7 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) บุคลากร ได้แก่ อาจารย์, นักวิจัย และบุคลากรสนับสนุน 6,126 คน 2) นักศึกษาระดับปริญญาตรี 42,056 คน 3) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 10,877 คน 4) นักศึกษานานาชาติ 182 คน 5) ศิษย์เก่าและผู้เกษียณ อายุราชการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 243 คน 6) สมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุด 4 คน และ 7) บุคคลภายนอก และนักเรียน 915 คน รายละเอียด ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กลุ่มผู้ใช้บริการจำแนกตามประเภท

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ ร้อยละ

95 และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 398 คน

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีจัดเก็บ และรวบรวมแบบสอบถามออนไลน์ ที่ <https://goo.gl/forms/vExqjvPkO1hTTymS2> โดยการส่งอีเมลถึงกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 398 คน ได้รับข้อมูลคืนจำนวน 398 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

แบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (Reliability) ของแบบสอบถาม ทดสอบกับผู้ให้บริการ (Try out) จำนวน 30 ตัวอย่าง โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Chronbachs' Alpha Coefficient) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical for Social Sciences) For Windows ได้ค่าความน่าเชื่อถือของ ครอนบาคเท่ากับ 0.882

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ต้องการให้สำนักหอสมุดดำเนินการเพิ่มเติม วิเคราะห์โดยวิธีการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แล้วนำมาหาค่าความถี่

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการรับรู้ข่าวสาร และความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างแบ่งตามสถานภาพส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 69.35 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.84 อาจารย์ นักวิจัยและบุคลากรสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 10.05 บุคคลภายนอกและนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.51 นักศึกษานานาชาติ คิดเป็นร้อยละ 0.50 ศิษย์เก่าและผู้เกษียณอายุราชการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 0.50 และสมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

2. สภาพการรับรู้ข่าวสาร และความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2.1 การรับรู้ข่าวสารผ่านช่องทางการสื่อสารของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น มากที่สุด ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์/อีเมล/YouTube/ไลน์/เฟซบุ๊ก/ทวิตเตอร์/จดหมายข่าวออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 51.92 รองลงมา ผ่านช่องทางเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด (<http://library.kku.ac.th>) คิดเป็นร้อยละ 33.29 อันดับ 3 ผ่านช่องทางสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ เช่น โปสเตอร์/แผ่นพับ/คู่มือ/วารสาร/หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 7.29

และอันดับสุดท้าย ผ่านช่องทางสื่อวิทยุ/โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ร้อยละ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	69.35
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	17.84
อาจารย์ นักวิจัยและบุคลากรสนับสนุน	10.05
บุคคลภายนอกและนักเรียน	1.51
นักศึกษานานาชาติ	0.50
ศิษย์เก่าและผู้เกษียณอายุราชการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	0.50
สมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง ห้องสมุดฯ	0.25
รวม	100

ตารางที่ 2 ช่องทางการรับรู้ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร	ร้อยละ
อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์/ อีเมล/YouTube/ไลน์/เฟซบุ๊ก/ทวิตเตอร์/ จดหมายข่าวออนไลน์	51.92
เว็บไซต์ของสำนักหอสมุด (http://library.kku.ac.th)	33.29
สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ เช่น โปสเตอร์/ แผ่นพับ/คู่มือ/วารสาร/หนังสือพิมพ์	7.29
บุคลากรของสำนักหอสมุด ห้องสมุดคณะ	5.00
อื่น ๆ ได้แก่ เพื่อน บรรณารักษ์ห้องสมุด คณะ และไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	2.00
สื่อวิทยุ/โทรทัศน์	0.50
รวม	100

2.2 ช่วงเวลาที่ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีความต้องการรับทราบข่าวสาร มากที่สุด

ในช่วงเวลา 16.00–20.00 น. ร้อยละ 45.10 รองลงมา เป็นช่วงเวลา 12.00–16.00 น. ร้อยละ 33.30 ส่วนที่เหลือต้องการรับรู้ข่าวสารในช่วงเวลา 08.00–12.00 น. และ หลัง 20.00 น. ร้อยละ 10.80 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ช่วงเวลาที่ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ช่วงเวลาที่ต้องการการรับข่าวสาร	ร้อยละ
เวลา 16.00–20.00 น.	45.10
เวลา 12.00–16.00 น.	33.30
หลังเวลา 20.00 น.	10.80
เวลา 08.00–12.00 น.	10.80
รวม	100

2.3 ระดับความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ในภาพรวม ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ในภาพรวม ผู้ใช้บริการพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.84) และผลการศึกษาในรายข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับดังนี้ อันดับแรก สำนักหอสมุด มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารหลากหลายช่องทาง ($\bar{X}$ =3.87) รองลงมา ผู้ใช้บริการมีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ประชาสัมพันธ์และข่าวสารของสำนักหอสมุด ($\bar{X}$ = 3.84) และอันดับ 3 เนื้อหาข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มีความน่าสนใจและมีประโยชน์ และข่าวสารจากสื่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุดมีความรวดเร็ว ($\bar{X}$ =3.83) ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ ในภาพรวม ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยภาพรวมและรายข้อ

ประเด็นความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
สำนักหอสมุด มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารหลากหลายช่องทาง	3.87	0.84	มาก
ผู้ให้บริการมีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ประชาสัมพันธ์และข่าวสารของสำนักหอสมุด	3.84	0.83	มาก
เนื้อหาข่าวสารในสื่อประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	3.83	0.90	มาก
ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มีความน่าสนใจและมีประโยชน์	3.83	0.90	มาก
ข่าวสารจากสื่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุดมีความรวดเร็ว	3.83	0.88	มาก
รวม	3.84	0.86	มาก

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ต้องการให้ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์มีความสดใหม่ ทันสมัย และมีการปรับปรุงให้ใหม่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ และเพิ่มความถี่ในการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องการศึกษาการรับรู้ ข่าวสาร และความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น จากการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ นักวิจัย บุคลากร สายสนับสนุน นักศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษานานาชาติ ศิษย์เก่า และผู้เกษียณอายุราชการ สมาชิกเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดฯ บุคคลภายนอกและนักเรียน ในปีงบประมาณ 2561 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่นผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์/อีเมล/YouTube/ไลน์/เฟซบุ๊ก/ทวิตเตอร์/จดหมายข่าวออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่นประยุกต์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) มาเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ และติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการ เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นเครื่องมือ หรือผลผลิตของเทคโนโลยีการสื่อสารที่สำคัญ มีอำนาจในการควบคุมข่าวสารข้อมูล เกิดชุมชนเสมือนจริงขนาดใหญ่ที่สามารถเข้าถึงมวลชนได้ทั่วโลก ซึ่งสอดคล้องกับ Limparungpatanakij & Wattanakul (2011) ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่ บล็อก ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก และ YouTube เครื่องมือเหล่านี้สามารถให้ข้อมูลข่าวสาร สร้างการมีส่วนร่วม สร้างความผูกพัน

ระหว่างองค์กรและผู้ให้บริการ อันนำมาซึ่งชื่อเสียงและภาพลักษณ์ขององค์กรได้

2. ความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ในภาพรวมของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ผู้ใช้บริการพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในระดับมาก และผลการศึกษาในรายข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ พบว่าผู้ให้บริการมีความพึงพอใจสูงสุดอันดับแรกในประเด็นสำนักหอสมุดมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารหลากหลายช่องทาง ทั้งนี้เนื่องจากสำนักหอสมุดมีนโยบายในการนำเสนอสื่อสารสนเทศที่หลากหลาย ทำให้ผู้ให้บริการแต่ละกลุ่มได้รับความพึงพอใจในความหลากหลายดังกล่าว นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่าผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในอันดับท้ายๆ ในประเด็นเนื้อหาข่าวสารความน่าเชื่อถือของข้อมูลและความรวดเร็วของข่าวสารประชาสัมพันธ์ ซึ่งจากผลการวิจัย อาจมีสาเหตุจากการนำเสนอเนื้อหา ยังไม่น่าสนใจ หรือยังไม่ประทับใจ แม้ว่าห้องสมุดจะมีช่องทางการสื่อสารกับผู้ให้บริการที่หลากหลายก็ตาม ดังนั้นสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรพิจารณากำหนดกลยุทธ์การสื่อสารสัมพันธ์ ด้านความน่าสนใจในเนื้อหา และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ให้บริการอย่างสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กร

1.1 มีนโยบายการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและให้บุคลากรมีเวลาในการเตรียมความพร้อมติดตามข่าวสารของสำนักหอสมุด ก่อนเริ่มการปฏิบัติงานจากอีเมล หรือเว็บไซต์มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น เว็บไซต์สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น เพื่อให้ทราบความข่าวสารเคลื่อนไหว
และสามารถตอบคำถามหรือแนะนำผู้ใช้บริการให้
เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างแม่นยำ

1.2 การรับรู้ข่าวสาร และการ
ประชาสัมพันธ์ เป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนใน
องค์กร ช่วยในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม
ตลอดจนบริการ ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด
เพื่อให้บุคลากรทุกระดับตระหนักถึงการรับรู้
ข่าวสาร

1.3 ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ การถ่ายทอดเทคนิคต่าง ๆ ในการผลิต
เนื้อหา หรือออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ เทคนิค
การเขียนข่าวประชาสัมพันธ์ หรือการณรงค์ให้
บุคลากรมีส่วนร่วมในการแบ่งปันข้อมูลผ่านทางสื่อ
สังคมออนไลน์ (Social Network) อยู่เสมอเพื่อให้
ข้อมูลข่าวสารเผยแพร่ไปสู่วงกว้างมากยิ่งขึ้น

1.4 ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
ระหว่างผู้ใช้บริการกับสำนักหอสมุด ตัวอย่างเช่น
ควรส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเป็น
สื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ หรือส่งต่อข้อมูล
ข่าวสารของสำนักหอสมุด ตลอดจนร่วมเป็นส่วน

หนึ่งในการออกแบบรูปแบบกิจกรรม หรือมีส่วน
ร่วมในการประชาสัมพันธ์สำนักหอสมุด

1.5 ภารกิจประชาสัมพันธ์และ
ลูกค้าสัมพันธ์ควรทบทวนรูปแบบการประชาสัมพันธ์
อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของผู้ใช้บริการหรือไม่ และคัดเลือกสื่อแต่ละ
ประเภทให้เหมาะสมกับผู้ใช้บริการ เนื่องจาก
ช่วงเวลาเปลี่ยนไป พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารของ
ผู้ใช้บริการก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษา ครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการพัฒนางาน
ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้ข่าวสารของผู้ใช้บริการ
เพื่อตอบสนองความต้องการการรับรู้ข่าวสารของ
ผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วย ความ
อนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่านที่ได้ให้การ
สนับสนุน เสียสละเวลา ตลอดจนให้คำแนะนำที่
เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และผู้วิจัยขอขอบพระคุณ
ผู้บริหารสำนักหอสมุด และนางสาวอัคริมา สุ่มมาตย์
ที่ให้คำปรึกษาและแนะนำตลอดระยะเวลาการวิจัย
รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน

References

- Chiemwichitra, S. (2016). *Information exposure and factor of communication that affect brand equity: The case study on the Hub Rangsit Pathum Thani* (Master thesis in Business Administration). Graduate School, Bangkok University, Bangkok. (In Thai).
- Chinaworn, A. (2010). *Public relations media*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Israel, O. (2012). Public relations activities in an academic library: The roles of the reference librarian. *International Journal of Library Science*, 1(2), 38-42.

- Limparungpatanakij, A., & Wattanakul, C. (2011). Social media strategy of PR 3.0: A case study of the Nation Group. *ISRA Media Review*, 1(1), 206–211. (In Thai).
- Office of The Official Information Commission. (1997). *Phrartchabanyat khomun khaosan khong ratchakan B.E. 2540*. Retrieved August 20, 2018, from <https://www.eta.or.th/app/webroot/files/1/files/L7.pdf>. (In Thai).
- Santiwawat, Y., Tiwasing, S., Manomayitthikan, Y., Tho-Earn, W., & Phatpheng, S. (2005). Satisfaction of Khon Kaen University's graduate students toward library public relations of Central Library, Khon Kaen University. *Information*, 12(2), 20–30. (In Thai).
- Sonda, J. (2016). *Tourism image and perception of marketing public relation affecting Thai tourists' revisiting Chanthaburi province* (Master thesis in Business Administration). Graduate School, Bangkok University, Bangkok. (In Thai).
- Tanjaro, K., & Premsmrit, P. (2012). The use of social media for university library public relations. *Library Science Journal*, 32(2), 39–55. (In Thai).
- Tuntasuwan, K. (2012). *Media exposure and perception of library public relations of undergraduate students in public universities in the Bangkok Metropolitan Area* (Master thesis in Library and Information Science). Graduate School, Srinakharinwirot University, Bangkok. (In Thai).

การใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*

ศิวพร ชาติประเสริฐ¹

น้ำทิพย์ วิภาวิน²

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) เปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามประสบการณ์การทำวิจัย และกลุ่มสาขาวิชา และ 3) ศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ที่ปฏิบัติงานด้านการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2560 จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,021 คน โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามกลุ่มสาขาวิชา ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 427 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่วนใหญ่มีการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัย ด้านแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ได้แก่ Google Scholar และ เครือข่ายสังคมทางวิชาการ รองลงมาเป็นด้านรูปแบบสารสนเทศที่เป็นหนังสือหรือตำราด้านการวิจัย และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ 2) เปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามประสบการณ์การทำวิจัยและกลุ่มสาขาวิชา พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีประสบการณ์ในการทำวิจัยโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านรูปแบบสารสนเทศที่ได้รับไม่มีเนื้อหาฉบับเต็ม รองลงมาเป็นปัญหาด้านการเข้าถึงสารสนเทศคือการถูกจำกัดสิทธิการเข้าถึงฐานข้อมูลออนไลน์ที่ต้องบอกรับเป็นสมาชิก และรายงานการวิจัยเผยแพร่ในวงจำกัด

คำสำคัญ: การใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัย; การใช้สารสนเทศ; อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

* บทความจากวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹ นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อีเมล: siplucky@gmail.com

² รองศาสตราจารย์แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อีเมล: namtip.wip@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ (ข้าราชการบำนาญ) ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล: tadasak@swu.ac.th

วันที่รับบทความ 23 กรกฎาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ 29 สิงหาคม 2562

Information Use for Conducting Research by Faculty Members at Srinakharinwirot University*

Siwaporn Chatprasop¹

Namtip Wipawin²

Tadasak Wajiraprechapong³

Abstract

This survey research intended to 1) examine the information use for research engagement of Srinakharinwirot University faculty members, 2) to compare their information use for carrying out research, and 3) determine problems of their information use classified by their research experiences and academic subjects.

The study sample of 427 participants was selected through the stratified sampling method from 1021 faculty members in 2017. Questionnaires were used to collect data which were then analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Scheffe method.

The findings revealed that 1) most of the faculty members of Srinakharinwirot University used electronic information sources at the high level, such as, Google Scholar and academic social networks, followed by research books or textbooks and electronic journals. 2) In comparison of the research experiences of the faculty members divided by their research experiences and subject areas, no difference was reportedly found. When classified by their subject areas, their use of information for undertaking researches was statistically significantly different at .05. 3) In the matter of the information use problem, full texts could not be accessed by most of the faulty members, followed by inaccessibility to online copyrighted research papers due to limited circulation.

Keywords: Information Use; Faculty Members at Srinakharinwirot University; Information behavior

* This article is in partial fulfillment for the This article is in partial fulfillment for the Information Science Program, Sukhothai Thammathirat Open University

¹ Graduate Student in Information Science Program, Sukhothai Thammathirat Open University

e-mail: siplucky@gmail.com

² Associate Professor Department in Information Science Program, Sukhothai Thammathirat Open University

e-mail: namtip.wip@stou.ac.th

³ Associate Professor (Retired government employee), Information Studies Program, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

e-mail: tadasak@swu.ac.th

Received: 23 July 2019

Accepted: 29 August 2019

บทนำ

มหาวิทยาลัยมีพันธกิจในการทำวิจัยตามยุทธศาสตร์นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้หน่วยงานและนักวิจัยผลิตผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีจากงานวิจัย ทั้งการวิจัยพื้นฐาน การวิจัยและพัฒนา และการวิจัยเพื่อพัฒนางานประจำที่มีทั้งคุณภาพ ปริมาณและมุ่งเป้าสนองตอบต่อเป้าหมายและประเด็นเร่งด่วนตามยุทธศาสตร์ชาติ และภารกิจของหน่วยงาน (National Research Council of Thailand, 2018) การวิจัยจึงเป็นพันธกิจสำคัญประการหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาควบคู่ไปกับพันธกิจด้านการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตและการเผยแพร่บริการวิชาการสู่สังคม การวิจัยมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการวิจัยเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยมหาวิทยาลัยจะนำองค์ความรู้นั้นมาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนหรืออาจเผยแพร่ผลงานวิจัย (Taewcharoen & Janeaksorn, 2016) บทบาทด้านการวิจัยในมหาวิทยาลัย โดยพื้นฐานต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นศาสตร์พื้นฐาน นักวิจัยหรืออาจารย์ส่วนใหญ่จะทำวิจัยที่เรียกว่าวิจัยพื้นฐาน (basic research) เพื่อวิจัยต่อยอดองค์ความรู้ของตนเอง และต่อยอดงานด้านวิชาการในสาขาที่ตนเองศึกษา มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิชาการจากมหาวิทยาลัยหนึ่งไปสู่อีกมหาวิทยาลัยหนึ่ง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นมหาวิทยาลัยที่มีส่วนสำคัญในการผลิตบัณฑิตคุณภาพเพื่อรับใช้สังคมในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง นโยบายการบริหารงานในปัจจุบันยังคงให้การสนับสนุนการวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนา

นวัตกรรมการเรียนรู้ครอบคลุมในมิติต่าง ๆ การส่งเสริมให้นิสิตมีองค์ความรู้ทางวิชาการและมีอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับบริบทและจริยธรรมของสังคม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน รวมถึงความร่วมมือในระดับสากลและเครือข่ายทางวิชาการ (Santiwatanakul, 2018) โดย มี อ า จ า ร ย ์ มหาวิทยาลัยเป็นผู้ขับเคลื่อนสำคัญในกระบวนการสร้างบัณฑิตให้มีลักษณะพึงประสงค์ตามที่หลักสูตร ภาควิชา คณะวิชาและมหาวิทยาลัยกำหนด มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนการสอน การอบรมพัฒนาความรู้ทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ภาระด้านการวิจัยนั้นต้องมีการผลิตงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ค้นคว้าในสาขาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง (Khaosithiwong, 2010) แนวโน้มของศักยภาพอาจารย์และงานวิจัยอนาคตของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของอาจารย์ในด้านการเรียนการสอนและการวิจัย คือ จะต้องนำผลการวิจัยมาใช้เป็นฐานของการเรียนการสอน และการสร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น ซึ่งในกระบวนการเรียนการสอนอาจมีการสอดแทรกการวิจัยตลอดเวลา กระแสการศึกษาจะไปสู่การสร้างสรรค์ หรือการผลิตนวัตกรรมเพิ่มขึ้น

การศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อทำการวิจัยจึงถือเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากความหลากหลายของรูปแบบสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศมีความแตกต่างกันไป ตลอดจนลักษณะส่วนตัวของผู้ใช้ที่แตกต่างกันเช่น เพศ อายุ อาชีพ กลุ่มสาขาวิชา และประสบการณ์ในการใช้สารสนเทศ เป็นต้น ซึ่งบริบทของผู้ใช้ที่แตกต่างกันนี้ จะส่งผลต่อการใช้สารสนเทศเป็นอย่างมาก ประกอบกับ

ผู้ใช้สารสนเทศในยุคปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัล ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศเปลี่ยนแปลงไป มีการเผยแพร่สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ผู้ใช้สารสนเทศจึงต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมสารสนเทศ ดังนั้นความต้องการใช้สารสนเทศของบุคคลแต่ละกลุ่มจึงมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์มีความจำเป็นต้องพัฒนาการเรียนการสอน การวิจัย และติดตามผลความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลให้การใช้สารสนเทศในการทำวิจัยเปลี่ยนแปลงไปด้วย

การทำวิจัยจำเป็นต้องใช้สารสนเทศต่าง ๆ มากมายเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ ต้องมีการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยของผู้คนที่เคยทำมา เพื่อต่อยอดงานวิจัยของตนเองหรือสร้างงานวิจัยหรือนวัตกรรมขึ้นใหม่ หากไม่มีความรู้หรือสารสนเทศที่มีความถูกต้องหรือน่าเชื่อถือจะทำให้งานวิจัยไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถนำไปต่อยอดหรืออ้างอิงได้ ดังนั้นอาจารย์หรือนักวิจัยจึงต้องการสารสนเทศที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์และมีความทันสมัยและน่าเชื่อถือ สะดวกรวดเร็วในการเข้าถึง เพราะการทำวิจัยเวลาเป็นสิ่งสำคัญมาก หากไม่ทันเวลางานชิ้นนั้นถือว่าไม่มีประโยชน์หรือไม่สามารถนำไปใช้งานได้ อาจารย์จึงต้องการแหล่งบริการสารสนเทศต่าง ๆ ทั้งแหล่งบุคคล เช่น ผู้เชี่ยวชาญในการทำวิจัยในเรื่องนั้น ๆ เพื่อนร่วมงาน บรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศ เป็นต้น แหล่งห้องสมุดของหน่วยงาน สถาบันการศึกษา ที่มีทรัพยากรที่จำเป็นในการทำวิจัยเช่น หนังสือ วารสาร เอกสารการประชุม เป็นต้น แหล่งสารสนเทศทาง

อินเทอร์เน็ต โดยการสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ สืบค้นสารสนเทศจากโปรแกรมค้นหา (Search Engines) เช่น Google Scholar เป็นต้น เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการในการทำวิจัยมากที่สุด

ดังนั้นเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงจำเป็นต้องศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาในด้านการกำหนดและคัดเลือกหัวข้อการวิจัย รูปแบบสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ แหล่งเผยแพร่งานวิจัย พร้อมทั้งเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศตามประสบการณ์และกลุ่มสาขาวิชา และศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศในการทำวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดหาสารสนเทศที่เหมาะสมในการทำวิจัยของอาจารย์ และนำผลวิจัยมาวิเคราะห์ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดรูปแบบบริการในการทำวิจัยให้แก่อาจารย์ให้สอดคล้องกับการทำวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ในการก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามประสบการณ์การทำวิจัย และกลุ่มสาขาวิชา
3. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สมมุติฐานการวิจัย

1. อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยต่างกัันมีการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยแตกต่างกัน

2. อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัันมีการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

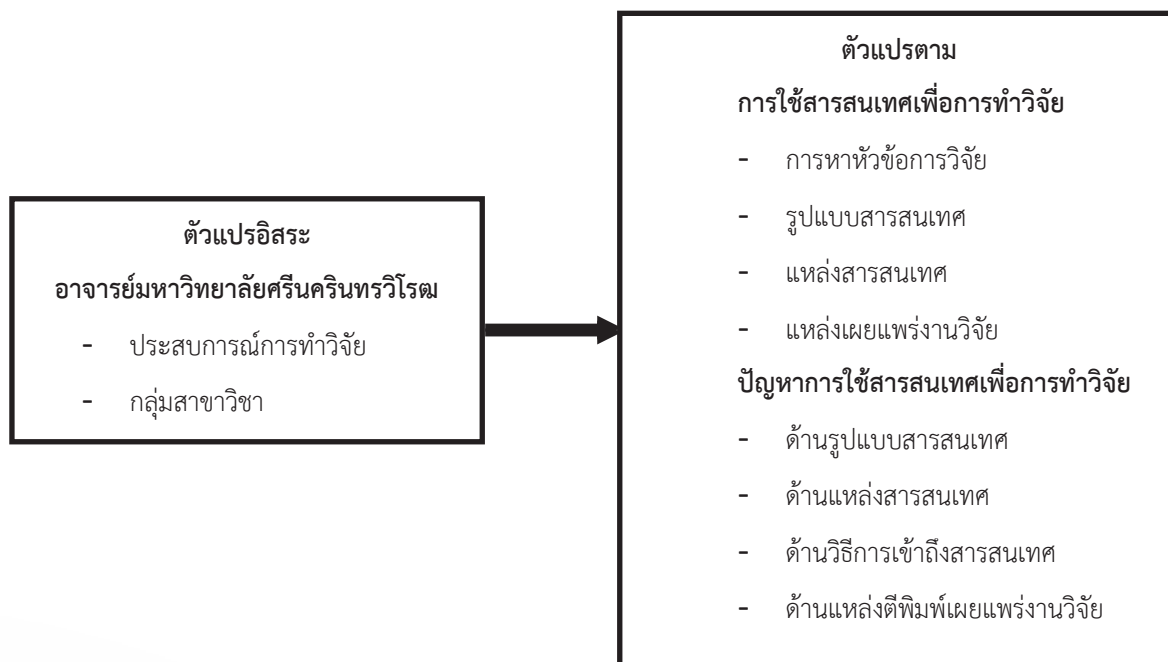
การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2560 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับตัวแปรที่ส่งผลต่อการใช้ และปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ที่ปฏิบัติงานด้านการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 1,021 คน ทำการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 217 คน และ อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 210 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 427 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables)

กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่สร้างจากการศึกษาทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งไทย และต่างประเทศให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งเป็น 4 หัวข้อ คือ 1) การเลือกหัวข้อการวิจัย 2) ด้านรูปแบบสารสนเทศที่ใช้เพื่อการวิจัย 3) ด้านแหล่งสารสนเทศที่ใช้เพื่อการวิจัย 4) ด้านแหล่งเผยแพร่งานวิจัย และตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้สารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาได้คะแนน 0.66 ขึ้นไป จากนั้นนำไปทดลองกับอาจารย์จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficients) ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficients) ได้ค่าความเชื่อมั่น .97 ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาสูงกว่า 0.75 ซึ่งถือเป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพสูงสามารถนำไปเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างการใช้สารสนเทศ 2 กลุ่มระหว่างกลุ่มตัวอย่างของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีความเป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติ t-test โดยการยอมรับสมมติฐานการวิจัยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. อาจารย์ในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 64.3) เป็นเพศชาย (ร้อยละ 35.7) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 37.2) รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำวิจัยมากกว่า 5-10 ปี (ร้อยละ 33.8) และมีประสบการณ์ในการทำวิจัยน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 29) ตามลำดับ มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ (ร้อยละ 74.8) รองลงมา คือ มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ร้อยละ 19) และ

มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ (ร้อยละ 6.2) ตามลำดับ มีจำนวนผลงานวิจัยและการเผยแพร่จำนวน 1–10 เรื่อง (ร้อยละ 88.6) รองลงมา คือ มีจำนวนผลงานวิจัยและการเผยแพร่จำนวน 11–20 (ร้อยละ 7.1) และมีจำนวนผลงานวิจัยและการเผยแพร่มากกว่า 20 เรื่อง (ร้อยละ 2.9) ตามลำดับ ส่วนใหญ่ใช้สถานที่ในการสืบค้นสารสนเทศจากที่ทำงาน (ร้อยละ 35.9) รองลงมาเป็นที่บ้าน/ที่พัก (ร้อยละ 34.7) และห้องสมุด (ร้อยละ 24.5) ตามลำดับ มีความถี่ในการใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัยสัปดาห์ละ 1–2 ครั้ง (ร้อยละ 44.3) รองลงมาคือมีความถี่ในการใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัยที่ไม่แน่นอน (ร้อยละ 30) และมีความถี่ในการใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัยทุกวัน (ร้อยละ 22.4)

2. อาจารย์ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 64.3) เป็นเพศชาย (ร้อยละ 36.4) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำวิจัย 5–10 ปี (ร้อยละ 53) รองลงมามีประสบการณ์ในการทำวิจัยน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 24) และมีประสบการณ์ในการทำวิจัยมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 23) ตามลำดับ มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ (ร้อยละ 70.5) รองลงมา คือ มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ร้อยละ 22.6) และมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ (ร้อยละ 5.5) ตามลำดับ มีจำนวนผลงานวิจัยและการเผยแพร่จำนวน 1–10 เรื่อง (ร้อยละ 89.8) รองลงมาคือมีจำนวนผลงานวิจัยและการเผยแพร่จำนวน 11–20 เรื่อง (ร้อยละ 6.5) และไม่มีจำนวนผลงานวิจัยและการเผยแพร่ (ร้อยละ 3.2) ตามลำดับ ส่วนใหญ่ใช้สถานที่ในการสืบค้น

สารสนเทศจากที่ทำงาน (ร้อยละ 39.5) รองลงมาเป็นที่บ้าน/ที่พัก (ร้อยละ 31.3) และห้องสมุด (ร้อยละ 23.5) ตามลำดับ และมีความถี่ในการใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัยสัปดาห์ละ 1–2 ครั้ง (ร้อยละ 33.6) รองลงมาคือมีความถี่ในการใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัยที่ไม่แน่นอน (ร้อยละ 32.3) และมีความถี่ในการใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัยทุกวัน (ร้อยละ 24.4)

3. อาจารย์มีการใช้สารสนเทศในการสำรวจหรือค้นหาหัวข้อการวิจัยโดยภาพรวมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.27 โดยมีการสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์สูงสุด เช่น ฐานข้อมูล ScienceDirect, SAGE Knowledge, ClinicalKey, ProQuest Dissertations & Theses Global, Scopus มีค่าเฉลี่ย 4.05 รองลงมาคือ หนังสือ/ตำราและวารสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และมีการใช้บริการแจ้งทรัพยากรใหม่ของฐานข้อมูลออนไลน์ (alert) น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.27

4. อาจารย์มีการใช้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ในการทำวิจัย โดยภาพรวมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.99 โดยใช้วารสารสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.08 รองลงมาคือ หนังสือ/ตำราวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และมีการใช้หนังสือพิมพ์น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.78

5. อาจารย์มีการใช้สารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการทำวิจัย โดยภาพรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.62 โดยใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-journal) เช่น Sage Journals, ScienceDirect eJournal, SpringerLink Journal สูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมาคือ ฐานข้อมูลแบบเฉพาะสาขาวิชา เช่น ClinicalKey, Access Medicine, UpToDate,

Academic Search Complete มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และกฤตภาคข่าวออนไลน์ (IQ NewsClip) น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.01

6. อาจารย์มีการใช้แหล่งสารสนเทศบุคคลเพื่อการวิจัย ประเภทแหล่งสารสนเทศบุคคล โดยรวมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.96 โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 3.40 รองลงมา คือ อาจารย์/นักวิจัยในมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 และใช้บรรณารักษ์/นักสารสนเทศ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32

7. อาจารย์มีการใช้แหล่งสารสนเทศบุคคลเพื่อการวิจัย ประเภทแหล่งบริการสารสนเทศ โดยภาพรวมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.86 โดยใช้สำนักหอสมุดกลาง มศว./ห้องสมุดองค์กร/ห้องสมุดคณะแพทย์สูงสุด ค่าเฉลี่ย 3.21 รองลงมา คือ การประชุม/การสัมมนาวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 และใช้หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวง กรม ฯลฯ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51

8. อาจารย์มีการใช้แหล่งสารสนเทศบุคคลเพื่อการวิจัย ประเภทแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.94 โดยใช้โปรแกรมค้นหา (Search Engines) เช่น Google Scholar สูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมาคือ เครือข่ายสังคมออนไลน์ทางวิชาการ (Social Network) เช่น Academia, Research Gate มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และเว็บไซต์ (website) หน่วยงานต่าง ๆ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74

9. อาจารย์มีการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่งานวิจัย โดยรวมในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.06 โดยใช้วารสารในประเทศสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 3.61 รองลงมาคือ วารสารต่างประเทศ

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 และใช้ฐานข้อมูลและคลังสารสนเทศสถาบัน (institutional repository) น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

เปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยต่างกันมีการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยแตกต่างกัน พบว่าผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำวิจัยในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยระหว่างอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สังกัดสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และที่สังกัดสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ พบว่า อาจารย์ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความแตกต่างด้านการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยต่างกัน โดยอาจารย์ที่สังกัดสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยสูงกว่าอาจารย์ที่สังกัดสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยเป็นรายด้าน พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาที่ต่างกัน มีการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยแตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกหัวข้อวิจัย ด้านรูปแบบสารสนเทศ และด้านแหล่งสารสนเทศ โดยอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มีการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัย สูงกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพทั้ง 3 ด้าน

ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำการวิจัย

อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมี ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำวิจัย จำแนกเป็น รายด้าน ดังนี้

1. ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัย ด้านรูปแบบสารสนเทศสื่อสิ่งพิมพ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสื่อสิ่งพิมพ์บางประเภท เช่น รายงานการประชุม/การสัมมนา/การวิจัย ไม่มีเผยแพร่ทั่วไป หรือเผยแพร่ในวงจำกัดสูงสุด รองลงมา คือ จำนวนวารสารที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัย ด้านรูปแบบสารสนเทศสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเนื้อหาที่ต้องการมีเฉพาะบรรณานุกรมและบทคัดย่อสูงสุด รองลงมา คือ ฐานข้อมูลที่ต้องการไม่ครอบคลุมหัวข้อในการทำวิจัย

2. ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัย ด้านแหล่งสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ จึงไม่ได้รับความรู้ใหม่ ๆ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ ห้องสมุดไม่มีทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ

3. ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัย ด้านวิธีเข้าถึงสารสนเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ไม่สามารถเข้าถึงเอกสารฉบับเต็มได้ทุกรายการอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ ถูกจำกัดสิทธิในการเข้าถึงเว็บไซต์/ฐานข้อมูลออนไลน์ เนื่องจากต้องบอกรับเป็นสมาชิก

4. ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัย ด้านการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัย ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แต่ปัญหาการขาดการสนับสนุนส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับสูงสุด

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการสำรวจหรือค้นหาหัวข้อการวิจัย พบว่า ในภาพรวมของวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยอาจารย์สำรวจหรือค้นหาหัวข้อการวิจัยจากการสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์สูงสุด เช่น ฐานข้อมูล ScienceDirect, SAGE Knowledge, ClinicalKey, ProQuest Dissertation & Theses Global, Scopus รองลงมาคือ หนังสือ/ตำราและวารสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และมีการใช้บริการแจ้งทรัพยากรใหม่ของฐานข้อมูลออนไลน์ (alert) น้อยที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Siamian, Firooz, Dehghan & Shahrabi (2013) ที่พบว่า อาจารย์ใช้สื่อสิ่งพิมพ์และฐานข้อมูลที่มหาวิทยาลัยบอกรับในการทำวิจัยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันห้องสมุดบอกรับฐานข้อมูลออนไลน์ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ทำให้อาจารย์สามารถใช้วิธีสืบค้นหัวข้อในการทำวิจัยจากฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาการใช้สารสนเทศในการทำวิจัย ด้านรูปแบบสารสนเทศที่ใช้เพื่อการทำวิจัยสื่อสิ่งพิมพ์ในการทำวิจัย พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีการใช้วารสารสูงสุด รองลงมาคือ หนังสือ/ตำราวิชาการและมีการใช้หนังสือพิมพ์น้อยที่สุด ทั้งนี้

เนื่องมาจากวารสารเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ทันสมัย และให้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาทางวิชาการที่รวดเร็วและแม่นยำ จึงทำให้เป็นที่นิยมในการใช้ประโยชน์เพื่อทำวิจัยสูงสุด ส่วนระดับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการทำวิจัยสูงสุดได้แก่ การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-journal) เช่น Sage Journals, ScienceDirect eJournal, SpringerLink Journal เป็นต้น รองลงมาคือ เว็บไซต์ (website) และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) BOOKS24x7, Books@Ovid, eBook Collection เป็นต้นมีการใช้น้อยที่สุด สอดคล้องกับ Khan (2012) และ Nnadozie & Nnadozie (2008) พบว่า คณาจารย์และนักวิชาการวิจัย ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในการทำวิจัยมากที่สุด โดยคณาจารย์ใช้เพื่อติดตามงานวิจัยในสาขาวิชาของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดบอกรับฐานข้อมูลวารสารต่างประเทศของสำนักพิมพ์ที่ได้รับความเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งมีวารสารที่บอกรับจำนวนมากในสาขาวิชาต่าง ๆ ทำให้สะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ อีกทั้งปัจจุบันโลกของอินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าและวิจัยของคนทั่วไปรวมทั้งนักวิชาการ

3. ระดับการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ (Databases) มีการใช้ฐานข้อมูลแบบเฉพาะสาขาวิชา เช่น ScienceDirect, Sage Journals, ProQuest Dissertation & Theses Global มากที่สุด รองลงมาคือ ฐานข้อมูลแบบเฉพาะสาขาวิชา เช่น ClinicalKey, Access Medicine, UpToDate, Academic Search Complete และ กฤตภาคข่าวออนไลน์ (IQ NewsClip) มีการใช้น้อยที่สุด

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการใช้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pogjanawanit (2012) Choonpueng & Patumchat (2009) และ Jandaeng (2009) พบว่ารูปแบบของสารสนเทศที่ใช้มากเป็นอันดับแรก คือ สื่อดิจิทัลประเภทอินเทอร์เน็ต โดยใช้ฐานข้อมูลจากต่างประเทศมากที่สุด รองลงมาเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nilngam (2003) Pethwong & Thuamsuk (2003) Charoenkitthanalap (2009) และ JitjaroenSamut (2004) โดยอาจารย์ส่วนใหญ่มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศคือตำรา/บทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญมากในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทำการวิจัย เนื่องจากมีความทันสมัยและเข้าถึงได้ง่าย ฐานข้อมูลที่รวบรวมงานวิจัยมีจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-journal) ซึ่งมีฐานข้อมูลบทความวารสารเป็นที่ยอมรับเป็นจำนวนมากอาจารย์จึงมีความต้องการใช้และต้องการให้บอกรับมากที่สุด และสารสนเทศสำคัญรองลงมา คือ หนังสือ/ตำราวิชาการเพราะต้องใช้อ้างอิงทฤษฎีต่าง ๆ ไม่น้อยไปกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่นกัน

4. ผลการศึกษาการใช้สารสนเทศในการทำวิจัย ด้านแหล่งสารสนเทศที่ใช้เพื่อการวิจัย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อาจารย์ใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด รองลงมา คือ แหล่งบริการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศบุคคลตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีการใช้แหล่งสารสนเทศบุคคลเพื่อการวิจัย โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในระดับสูงสุด รองลงมา

คือ อาจารย์/นักวิจัยในมหาวิทยาลัย และใช้บรรณารักษ์/นักสารสนเทศน้อยที่สุด การใช้แหล่งบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัย มีการใช้สำนักหอสมุดกลาง มศว./ห้องสมุดองค์กร/ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ รองลงมา คือ งานประชุม/สัมมนาวิชาการ และใช้หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวง กรม ฯลฯ น้อยที่สุด การใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการวิจัยมีการใช้โปรแกรมค้นหา (Search Engines) เช่น Google Scholar, Bing ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ สังคมออนไลน์ (Social Network) เช่น Academia, ResearchGate และ เว็บไซต์ (website) หน่วยงานต่าง ๆ ในระดับน้อยที่สุด สรุปผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siamian, Firooz, Dehghan & Shahrabi (2013) Pogjanawanit (2015) Kriangkasem (2012) และ Nilngam (2003) ซึ่งพบว่าอาจารย์มีการใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าแหล่งอื่น ๆ โดยใช้อินเทอร์เน็ต ผลวิจัยพบว่าบรรณารักษ์/นักสารสนเทศเป็นแหล่งสารสนเทศบุคคลที่อาจารย์ใช้น้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าบรรณารักษ์มีบทบาทในการนำเสนอสารสนเทศลดลง การใช้แหล่งบริการสารสนเทศเพื่อการวิจัยส่วนใหญ่แสวงหาสารสนเทศจากสำนักหอสมุดกลาง มศว./ห้องสมุดองค์กร/ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์สูงสุด เนื่องจากเป็นแหล่งบริการสารสนเทศที่เข้าถึงได้สะดวกที่สุด ห้องสมุดจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ นิสิตและบุคลากรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และในปัจจุบันสำนักหอสมุดกลาง

มุ่งเน้นการจัดหาทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักด้วยคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงได้อย่างแพร่หลายและกว้างขวาง ทำให้อาจารย์สามารถใช้ทรัพยากรสารสนเทศในการทำวิจัยได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

5. ผลการศึกษาการใช้สารสนเทศในการทำวิจัย ด้านแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัย พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่งานวิจัยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยใช้บทความวารสารในประเทศสูงสุด รองลงมา คือ บทความวารสารต่างประเทศและใช้ฐานข้อมูลและคลังสารสนเทศสถาบัน (institutional repository) น้อยที่สุด สอดคล้องกับ Lookin (2011) พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่มีการนำเสนอผลงานวิจัยและเผยแพร่ผลงานวิจัยในรูปของบทความวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมี Thai Journal Online (ThaiJO) ทำหน้าที่สร้างระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย เพื่อเป็นแหล่งรวมวารสารวิชาการที่ผลิตในประเทศไทยทุกสาขาวิชา ทั้งสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (<https://www.tci-thaijo.org>) ภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานรัฐหลายองค์กรทำให้เกิดระบบการเผยแพร่บทความวิจัยที่มีมาตรฐานเป็นที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจ จึงทำให้มีการใช้ประโยชน์กันอย่างแพร่หลาย

6. ผลการศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการวิจัยแต่ละด้าน ดังนี้

1) **ปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์** พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสื่อสิ่งพิมพ์บางประเภท

ได้แก่ รายงานการประชุม/การสัมมนา/การวิจัยไม่มีเผยแพร่ทั่วไปหรือเผยแพร่ในวงจำกัดสูงสุด รองลงมา คือ ปัญหาจำนวนวารสารที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยไม่เพียงพอ และมีปัญหาเรื่องวารสารมีเนื้อหาไม่ทันสมัยน้อยที่สุด สอดคล้องกับ Pogjanawanit (2015) Sriviroth (2007) Kriangkasem (2012) พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีปัญหาการใช้สารสนเทศด้านความพอเพียงและความทันสมัย เช่น มีทรัพยากรที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ รวมถึงแหล่งข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมสาขาวิชาที่เปิดสอน สอดคล้องกับ Bhatti (2009) ที่พบปัญหาว่าห้องสมุดไม่ได้บอกรับวารสารที่ต้องการและวารสารต่างประเทศไม่เพียงพอต่อการทำวิจัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทรายงานการประชุม/สัมมนา เปลี่ยนรูปแบบเป็นสารสนเทศออนไลน์มากขึ้น แต่ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง จึงอาจทำให้ห้องสมุดไม่สามารถจัดหาบริการได้ ส่วนปัญหาเรื่องจำนวนวารสารก็เช่นเดียวกัน บทความวารสารได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นอิเล็กทรอนิกส์เกือบหมดแล้ว จึงต้องยกเลิกฉบับพิมพ์ไป

2) ปัญหาด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาเรื่องเนื้อหาที่ต้องการมีเฉพาะบรรณานุกรมและบทความสูงสุด รองลงมา คือ ฐานข้อมูลที่ต้องการไม่ครอบคลุมหัวข้อในการทำวิจัย และมีปัญหาเรื่องฐานข้อมูลแต่ละฐานมีวิธีการใช้ที่แตกต่างกันน้อยที่สุด ประเด็นนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดของฐานข้อมูลที่บอกรับ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลฉบับเต็มได้ นอกจากนั้นด้วยงบประมาณที่จำกัดทำให้ห้องสมุดจำเป็นต้องบอกรับฐานข้อมูลที่ครอบคลุมกลุ่มสาขาวิชาแบบกว้าง ๆ โดยไม่

สามารถบอกรับฐานข้อมูลเฉพาะด้านได้ครอบคลุมทุกหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอน

3) ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศ จากผลการวิจัยภาพรวม อาจารย์มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาเรื่องไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ จึงไม่ได้รับความรู้ใหม่ ๆ สูงสุด รองลงมา คือ หน่วยงานไม่สนับสนุนให้เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ และมีปัญหาเรื่องไม่ทราบแหล่งสารสนเทศในการทำวิจัยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์ได้รับการงานด้านการเรียนการสอนเต็มเวลา นอกจากนั้น อาจมีปัญหาเรื่องการจัดสรรงบประมาณในการเข้าร่วมอบรมสัมมนาทางวิชาการของอาจารย์ในแต่ละหลักสูตร ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการเพื่อให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ ได้

4) ปัญหาด้านวิธีเข้าถึงสารสนเทศ จากผลการวิจัยภาพรวม อาจารย์มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาเรื่องไม่สามารถเข้าถึงเอกสารฉบับเต็มได้ทุกรายการเป็นปัญหาสูงสุด สอดคล้องกับ Apisupachok (2010) และ Siamian, Firooz, Dehghan & Shahrabi (2013) การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์บางฐาน ไม่สามารถเชื่อมโยงเอกสารฉบับเต็มได้ รองลงมา คือ ห้องสมุดไม่มีทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ และมีปัญหาเรื่องไม่สามารถค้นหาหนังสือ/วารสารที่ต้องการได้ เนื่องจากมีการจัดเรียงบนชั้นผิดที่ (ในกรณีที่ค้นหาสารสนเทศจากห้องสมุด) มีปัญหาน้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากว่าฐานข้อมูลบางรายการไม่อนุญาตให้เข้าถึงเอกสารฉบับเต็มได้ เนื่องจากห้องสมุดไม่ได้บอกรับเป็นสมาชิกโดยตรง นอกจากนั้น อาจารย์ที่ทำงานวิจัยเฉพาะเรื่องอาจใช้ข้อมูลเพียงครั้งเดียว ห้องสมุดจึงไม่อาจ

จัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่สนองความต้องการ เป็นรายบุคคลได้

5) ปัญหาด้านการตีพิมพ์เผยแพร่ งานวิจัย มีปัญหาเรื่องขาดการสนับสนุน ส่งเสริม การเผยแพร่ผลงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยสูงสุด และมีปัญหาเรื่องไม่ทราบแหล่งเผยแพร่งานวิจัย น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงบประมาณที่จำกัด ของหน่วยงานในการสนับสนุนการเผยแพร่ งานวิจัย โดยหน่วยงานของมหาวิทยาลัย ชื่อ สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย ทำ หน้าที่หลักในการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัย โดยเฉพาะ แต่ห้องสมุดทำหน้าที่ส่งเสริมการใช้ เครื่องมือในการทำวิจัย

ผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศ เพื่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

สมมุติฐานวิจัยข้อ 1 อาจารย์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัย ต่างกันมีการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าประสบการณ์ในการทำวิจัย ในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานวิจัยข้อ 2 อาจารย์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒที่มีสังกัดสาขาวิชาที่ต่างกันมีการ ใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยแตกต่างกัน โดย อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสังกัด สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ใช้ สารสนเทศ เพื่อการทำวิจัยสูงกว่าอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สังกัดสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยเป็นรายด้าน พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒที่สังกัดสาขาวิชาที่ต่างกัน มีการ ใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัยแตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกหัวข้อวิจัย ด้านรูปแบบ สารสนเทศ และด้านแหล่งสารสนเทศ โดยอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สังกัดสาขา มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์มีการใช้สารสนเทศ เพื่อการทำวิจัยสูงกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒที่สังกัดสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าอาจารย์ในกลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ สุขภาพมีความคุ้นชินกับการค้นหาสารสนเทศผ่าน ทางอินเทอร์เน็ต ได้แก่ Search Engines, social media กันอย่างแพร่หลาย เพราะจำเป็นต้อง ติดตามความเคลื่อนไหวก้าวหน้าของวิทยาการ สมัยใหม่อยู่ตลอดเวลา จึงอาจทำให้มีการใช้ สารสนเทศของห้องสมุดน้อยกว่าอาจารย์ในกลุ่ม สาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เนื่องจากศาสตร์ของสาขานี้ มีความเปลี่ยนแปลง น้อยกว่า ต้องอาศัยแหล่งสารสนเทศที่มีความ น่าเชื่อถือ เช่นแหล่งบริการห้องสมุดเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิจัย ด้านการหาหัวข้อการวิจัย

1. การทำวิจัย มีการสืบค้นจากฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนใหญ่ และเว็บไซต์ต่าง ๆ ปัญหาที่พบจากการใช้สารสนเทศเพื่อทำงานวิจัย คือ เอกสารที่ได้มีเฉพาะบทคัดย่อ แต่ไม่มีเอกสาร ฉบับเต็ม ทรัพยากรบางประเภทไม่มีในห้องสมุด ต้องไปหาจากที่อื่น (4 คน)
2. การสืบค้นสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุด ได้ข้อมูลมากเกินไป และไม่ตรงกับความต้องการ

ข้อมูลนั้นจะไม่มีประโยชน์ เนื่องจากต้องเสียเวลา ค้นหาข้อมูลใหม่ ทำให้การวิจัยบางเรื่องมีเวลา จำกัด ผู้วิจัยจึงมักประสบปัญหา คือต้องเสียเวลา มากในการค้นหาสารสนเทศที่ได้ต้องการ และ บางครั้งได้รับข้อมูลไม่ทันเวลา (2 คน)

ด้านรูปแบบสารสนเทศ

1. ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ วารสาร อิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถเข้าถึงได้ หรือมีราคาแพง และข้อมูลที่อาจารย์ต้องการเพื่อทำการวิจัยนั้น มหาวิทยาลัยไม่ได้บอกรับเป็นสมาชิก (5 คน)

2. ควรบอกรับฐานข้อมูลออนไลน์ให้ ครอบคลุมการทำวิจัยมากกว่านี้ (10 คน)

3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้ใช้วารสาร อิเล็กทรอนิกส์ มากกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพราะวารสารอิเล็กทรอนิกส์มีข้อมูลเกี่ยวกับการ ทำวิจัยใหม่ ๆ ส่วนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เข้าใช้ยาก ส่วนใหญ่อ่านเป็น HTML หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์บางรายการ ผู้ใช้ไม่สามารถพิมพ์ (print) ข้อมูลได้ หรือไม่สามารถบันทึก (download) ข้อมูลได้ ไม่สะดวกอย่างยิ่งในการ ทำวิจัยและเนื้อหาไม่ครอบคลุมในการทำวิจัย (4 คน)

ด้านแหล่งสารสนเทศ

1. งานวิจัยสาขาเฉพาะทางมีแหล่งข้อมูล ภายในมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอกับความต้องการ บางครั้งต้องให้คนรู้จักที่อยู่หน่วยงานอื่นค้นหา งานวิจัยให้ (3 คน)

2. แหล่งข้อมูลของมหาวิทยาลัยมีมากมาย แต่ผู้ใช้ขาดความเข้าใจ และไม่สามารถเข้าถึงสื่อ

ต่าง ๆ ควรมีการแนะนำ เชิญชวน อบรม แต่ผู้ใช้ ไม่มีเวลามาเข้ารับการอบรม (4 คน)

3. ฐานข้อมูลของห้องสมุดส่วนใหญ่ เข้าใช้ฐานข้อมูลรายชื่อโดยตรงไม่ได้เข้าใช้จาก SWUDISCOVER (ระบบสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ ของห้องสมุด) เนื่องจากสืบค้นแล้ว ไม่พบข้อมูล ที่ ต้องการ แต่ไม่ได้เอกสารฉบับเต็มหรือโยงไปแหล่ง อื่น ๆ ซึ่งไม่มีเอกสารหรือข้อมูลที่ต้องการ เนื่องจาก ในการสืบค้น เมื่อค้นแล้วต้องการพบสารสนเทศที่ ต้องการโดยตรง (2 คน)

4. แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยใช้ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการค้นหาหนังสือ หรือบทความวารสารมา กที่สุดเพราะห้องสมุดใกล้ที่ทำงาน แต่หนังสือใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับการทำวิจัยไม่ค่อยมี หนังสือเก่า เยอะมาก แต่ก็สามารถนำไปประกอบการทำวิจัย ได้ ห้องสมุดเป็นแหล่งบริการที่ดีแต่ทรัพยากรที่มี ยังไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการทำวิจัย (3 คน)

ด้านแหล่งเผยแพร่งานวิจัย ต้องการให้ ฐานวารสารออนไลน์ของต่างประเทศมากขึ้น เพื่อสามารถตีพิมพ์งานวิจัยในระดับนานาชาติ ได้มากขึ้น (2 คน)

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาการบริการสนับสนุน สารสนเทศเพื่อการวิจัยในมหาวิทยาลัยไทย โดย หน่วยงานสนับสนุนวิชาการ รวมถึงการพัฒนา ระบบสารสนเทศการวิจัยในมหาวิทยาลัยไทย

3.2.2 ควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทาง วิชาการที่เอื้อต่อการวิจัยในมหาวิทยาลัยไทย

References

- Apisupachok, W. (2010). The comparison of information seeking behavior of faculty members at Faculty of Sciences and Humanities Kasetsart University. *Manutsayasat Wichakan*, 17(2), 57-70. (In Thai).
- Bhatti, R. (2009). Information needs and information-seeking behavior of faculty members at the Islamia University of Bahawalpur. *Library Philosophy and Practice*, 314 (January), 1-10.
- Charoenkitthanalap, S. (2009). *State of use needs and problems in using information for teaching of faculty members Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi*. Phitsanulok: Naresuan University. (In Thai).
- Choonpueng, N. & Patumchat, S. (2009). *A study of library resources' usage condition and problem for research and academic papers by faculty and staff at King Mongkut's University of Technology North Bangkok*. Bangkok: King Mongkut's University of Technology North Bangkok. (In Thai).
- Jandaeng, P. (2009). Information need and use by faculty and students at Naresuan University. *Naresuan Phayao Journal*. 2(3): 175-184. (In Thai).
- Jitjaroensamut, P. (2004). *Information use by faculty members and graduate students of King Mongkut's Institute of Technology, North Bangkok*. (Master thesis in Information Science) Graduate School of King Mongkut's Institute of Technology, North Bangkok. Bangkok. (In Thai).
- Khan, A. M. (2012). *Use of information sources by faculty members, research scholars and students of the Faculty of Commerce, AMU, Aligarh: A Survey*. *Library Philosophy & Practice*, (July). 1-12.
- Khaosithiwong, P. (2017). *Faculty role and responsibility*. Retrieved August 22, 2017, from <http://www.sc.su.ac.th/knowledge/teacher.pdf>. (In Thai).
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Kriangkasem, N. (2012). *The usage and service study of Learning Resource Center of Rajabhat Chiangrai University*. Chiangrai: Rajabhat Chiangrai University. (In Thai).
- Lookin, A. (2011). *Conduct of research and use of information by lecturers at private universities*. (Master thesis in Library and Information Science). Graduate School Ramkhamhaeng University. Bangkok. (In Thai).
- National Research Council of Thailand. (2018). *National Research Policy and Strategy No. 9 (2017-2021)*. Retrieved August 15, 2018, from https://www.nrms.go.th/FileUpload/AttatchFile/News/25590804155842218_2432.pdf. (In Thai).
- Nilngam, W. (2003). *Information use by faculty in music*. (Master thesis in Library and Information Science) Graduate School Chulalongkorn University. Bangkok. (In Thai).
- Nnadozie, C. O., & Nnadozie, C. D. (2008). The information needs of faculty members in a Nigerian private university: A self-study. *Library Philosophy and Practice*, (July 2008), 1-11.

- Pethwong, W. & Thuamsuk, K. (2012). Information's usage behavior for research conduction and paper distribution by researcher at Rajamangala University of Technology. *Journal of Information Sciences*. 30(3): 29-50. (In Thai).
- Pogjanawanit, K. (2014). *Information use and information needs of lecturers for undergraduate teaching at Princess of Naradhiwas University* (Master thesis in Information Management) Graduate School Prince of Songkhla University. Pattani. (In Thai).
- Santiwatanakul, S. (2018). *Message from the president*. Retrieved 6 June 2018, from <https://www.swu.ac.th/message.php>. (In Thai).
- Siamian, H., Firooz, M. Y., Dehghan, Z., & Shahrabi, A. (2013). The use of information sources by Faculty Members of Babol University of Medical Sciences: A case study from Iran. *Acta Informatica Medica*, 21(3), 180-184.
- Sriviro, R. (2007). *Information needs and uses for teaching of lectures in the Faculty of Humanities and Social Sciences at Mahasarakham University* (Master thesis in Library and Information Science). Graduate School, Khon Kaen University, Khon Kaen. (In Thai).
- Taewcharoen, S. & Janeaksorn, N. (2016). Contributions of research university. *Journal of Educational Administration, Silpakorn University*, 1(2): 13-24. (In Thai).

กลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ*

ศุภรชตรา แสนวา¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การจัดการความรู้ และปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) ศึกษากลยุทธ์การจัดการความรู้ และปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 9 แห่ง รวมจำนวน 14 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา และ 2) ศึกษาสภาพจริงเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการความรู้ และปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 26 แห่ง จำนวน 246 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนส่วนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มี 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการใช้หลักการจัดการความรู้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในการดำเนินงาน 2) ด้านการมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินความรู้ภายในองค์กร 3) ด้านการสนับสนุนบุคลากรให้รับผิดชอบพัฒนาความรู้ของตนเอง 4) ด้านการสร้างความรู้ 5) ด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ 6) ด้านการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ใช้บริการ 7) ด้านการเป็นผู้นำด้านทรัพยากรสารสนเทศและการบริการ 8) ด้านการมุ่งเน้นผลลัพธ์ของการดำเนินงานที่เป็นเลิศ และ 9) ด้านการรวบรวมและประมวลความรู้ที่เป็นระบบ ส่วนปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านองค์กร 2) ด้านบุคคล 3) ด้านระบบและกระบวนการ และ 4) ด้านเทคโนโลยี เมื่อศึกษาสภาพจริงของการนำกลยุทธ์มาใช้พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ทั้ง 9 ด้าน ด้านที่นำมาใช้มากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป ได้แก่ ด้านการใช้หลักการจัดการความรู้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ด้านการมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินความรู้ภายในองค์กร ด้านการสนับสนุนบุคลากรให้รับผิดชอบพัฒนาความรู้ของตนเอง ด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ ด้านการเป็นผู้นำด้านทรัพยากรสารสนเทศและการบริการ และด้านการมุ่งเน้นผลลัพธ์ของการดำเนินงานที่เป็นเลิศ ส่วนปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ พบว่าภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านองค์กร ด้านบุคลากร และด้านระบบและกระบวนการ

คำสำคัญ: กลยุทธ์การจัดการความรู้ในห้องสมุด; การจัดการความรู้ในห้องสมุด; ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินงบประมาณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล: sumattra@g.swu.ac.th

วันที่รับบทความ 2 พฤษภาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ 22 พฤษภาคม 2562

Knowledge Management Strategy of Public Universities Libraries*

Sumattra Saenwa¹

Abstract

This study aimed at investigating knowledge management strategies and factors affecting strategy development of public university libraries. Data collection was divided into 2 stages. In the first stage, investigation of KM strategies and factors impacting KM strategy development was undertaken using semi-structured interviews to collect data from 14 administrators and librarians of 9 public university libraries. The collected data were analyzed through content analysis method. In the second stage, questionnaires were used to collect data on current state of KM strategies and factors affecting KM strategies from 246 randomly selected sample librarians of 26 university libraries, and the collected data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The study findings revealed that there were 9 KM strategies: 1) utilization of KM principles as a part of the library work engagement 2) exploitation of internal organization knowledge 3) motivating personnel to develop their own knowledge 4) knowledge creation 5) knowledge dissemination and sharing 6) acquisition of information on user attributes 7) leadership in information resources and services 8) excellence-based outcome and 9) knowledge organization. Findings on the factors affecting KM strategy development of the university libraries disclosed that there were 4 factors, namely, organization, personnel, operation system and process, and technology. In the analysis of the data on KM strategy implementation of the libraries, it was found that most of them used all 9 strategies; the use of KM strategy 1 was accounted for more than 80%, followed by strategies 2, 3, 5, and 7. In addition, the factors affecting KM strategy development, as a whole, were found to impact KM strategy development at a high level. The highest impact factor was technology, followed by organization, human resources and operation system and process.

Keywords: Knowledge management strategy; Knowledge management; Academic library

* A research study granted by The Annual Fund Fiscal Year 201. Faculty of Humanities Srinakharinwirot University

¹ Lecturer in Information Studies Program, Faculty of Humanities Srinakharinwirot University
e-mail: sumattra@g.swu.ac.th

Received: 2 May 2019

Accepted: 22 May 2019

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่ความรู้กลายเป็นทุนทางปัญญาที่สำคัญต่อองค์กร ทำให้ทุกองค์กรให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้เพิ่มมากขึ้น เพราะการจะทำให้องค์กรดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหรือที่เรียกว่า แรงงานความรู้ (knowledge worker) เป็นตัวขับเคลื่อนองค์กร ซึ่งนับเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ องค์กรจะเติบโตและเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น เกิดจากคนในองค์กรเป็นผู้ใฝ่รู้ และรู้จักที่จะเรียนรู้ตลอดเวลาเป็นแรงผลักดันให้องค์กรกลายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาองค์กรได้ (Mill & Friesen, 1992) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในองค์กรจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบ และสามารถต่อยอดโดยสร้างนวัตกรรมใหม่ และเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพราะสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรมีการแข่งขันสูง ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่อย่างต่อเนื่อง ความรู้ที่มีเพิ่มมากขึ้นเป็นเท่าตัว เศรษฐกิจยุคใหม่ และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร อาทิ ความผิดพลาดซ้ำในสิ่งเดิม ความรู้ของผู้เชี่ยวชาญที่หายไปเมื่อมีการลาออก หรือเกษียณอายุงาน การมีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ แต่ไม่มีการจัดการ และนำมาใช้ประโยชน์ ความคิดริเริ่มที่ซ้ำซ้อนกัน ความต้องการผลกำไร และการตอบสนองต่อลูกค้าที่ดีขึ้น ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการความรู้ในองค์กร เพื่อสร้างขีดความสามารถ

และศักยภาพเพื่อก้าวไปถึงความสำเร็จในที่สุด (Wichan, 2004)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในฐานะที่มีบทบาทเป็นแหล่งสนับสนุนภารกิจของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นแหล่งการศึกษาระดับสูง มีหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ถือเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญของประเทศ จึงนับเป็นองค์กรที่มีความสำคัญองค์กรหนึ่ง และในปัจจุบันห้องสมุดก็ได้รับผลกระทบจากกระแสความเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง บุคลากรของห้องสมุดจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวให้สอดคล้องต่อความเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริการสารสนเทศที่ตอบสนองกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้บริการ การจัดการความรู้ในห้องสมุดจึงกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ห้องสมุดทุกแห่งควรตระหนักและให้ความสำคัญในการดำเนินการ ทั้งนี้ การที่จะจัดการความรู้ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยกระบวนการหรือเทคนิค วิธีการจัดการ “กลยุทธ์การจัดการความรู้” จึงถือเป็นกระบวนการสำคัญประการแรกที่องค์กรต้องดำเนินการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติการ เนื่องจากเป้าหมายหลักประการหนึ่งของการจัดการความรู้ คือ การเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันขององค์กร กลยุทธ์การจัดการความรู้จึงควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักขององค์กร หรืออาจกล่าวได้ว่า กลยุทธ์ขององค์กรจะเป็นตัวกำหนดกลยุทธ์การจัดการความรู้ โดยทั่วไป องค์กรจะให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้เพื่อการสร้าง ใช้ประโยชน์ และถ่ายทอดความรู้ในเรื่องที่จะเป็นผลดีต่อการดำเนินการขององค์กร ทำให้เกิดการพัฒนาที่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อ

องค์กร หรือเรื่องที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการให้ความรู้บุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่วนใหญ่จะดำเนินการในเรื่องที่มองเห็นโอกาสของการประสบความสำเร็จสูง (Komlayut, 2012) ดังนั้นกลยุทธ์การจัดการความรู้ขององค์กรจึงขึ้นอยู่กับวิธีที่องค์กรใช้ปฏิบัติต่อผู้รับบริการและต่อบุคลากรขององค์กรนั่นเอง องค์กรจึงไม่ควรมีการจัดการความรู้เพียงเพราะเห็นคนอื่นทำ หรือ ทำตามกระแสความนิยม แต่ต้องทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังที่กล่าวข้างต้น ด้วยเหตุนี้ ทิศทางการดำเนินกลยุทธ์ขององค์กรจึงควรเป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ด้วย (Sawatsarungkan, 2009)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พบว่า มีกระบวนการจัดการความรู้ ได้แก่ ด้านการกำหนดความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดเก็บความรู้ การเข้าถึงความรู้ และการใช้ความรู้ รวมถึงปัญหาในการจัดการความรู้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และห้องสมุดส่วนใหญ่กำหนดให้บุคลากรต้องมีความรู้ด้านการบริหารงานห้องสมุด และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการสร้างความรู้จากการฝึกอบรม และแสวงหาความรู้จากการศึกษาดูงาน มีการจัดเก็บความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ โดยจัดเก็บใส่แฟ้ม และรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยจัดเก็บบนเว็บไซต์ห้องสมุด และมีการใช้ความรู้ในการพัฒนาบุคลากร พัฒนางานห้องสมุด และพัฒนาองค์กร (Limwichitr, 2008) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่ง

พบว่า บรรณารักษ์มี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับปานกลาง โดยใช้วิธีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อบุคคลมากที่สุด รองลงมา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปัจจัยด้านทัศนคติ และปัจจัยด้านองค์กร ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคด้านกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านองค์กร อุปสรรคส่วนบุคคล และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Khannui, 2013)

จากตัวอย่างการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา แต่เป็นเพียงการศึกษาในภาพกว้าง แต่ยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาในเชิงลึก และละเอียดเกี่ยวกับการนำกลยุทธ์มาใช้ในการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษากลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยนี้ จะทำให้ทราบเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์ และปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เป็นแนวทางให้กับห้องสมุดที่กำลังพัฒนาองค์กรด้วยการนำแนวคิดการจัดการความรู้มาใช้ ให้สามารถศึกษาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดี และจัดการความรู้ได้ประสบผลสำเร็จ ส่งผลต่อการจัดการบริการของห้องสมุดให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมการจัดการความรู้และปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาเลือกจากมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อม ประสบการณ์ในการดำเนินการจัดการความรู้ และมีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการความรู้ค่อนข้างสมบูรณ์ ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 5 คน และผู้ปฏิบัติงานจำนวน 9 คน รวมจำนวน 14 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

2. การวิจัยระยะที่ 2 ศึกษาสภาพจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการความรู้และปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ประชากรได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 26 แห่ง

จำนวนทั้งสิ้น 681 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณตามสูตรของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ด้วยการสุ่มแบบง่ายได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละของสภาพจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการความรู้ หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการความรู้

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่า พฤติกรรมที่ห้องสมุดนำมาใช้ในการจัดการความรู้มี 9 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการใช้หลักการจัดการความรู้ เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในการดำเนินงาน พบว่า ห้องสมุดได้นำหลักการจัดการความรู้มาใช้ในการดำเนินงานของห้องสมุด ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการจัดการความรู้ หรือการพัฒนางานองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของห้องสมุดตอบสนองตามนโยบายของมหาวิทยาลัยด้านการดำเนินการตามตัวชี้วัดของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เริ่มต้นจัดการความรู้ จากงานหลักของห้องสมุด ได้แก่ งานบริการและงานเทคนิคของห้องสมุด และนำปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานมากำหนดเป็นประเด็นความรู้ที่ต้องจัดการ ทำออกมาในรูปของโครงการและแนวปฏิบัติที่ดี มีการจัดเก็บและเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ และดำเนินการจัดการความรู้ควบคู่ไปกับการจัดทำคลังข้อมูลสถาบัน และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านความรู้เป็นเสมือนกลยุทธ์ในการดำเนินงานมาใช้ ในการจัดการความรู้มากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป

โดยข้อที่มีการนำมาใช้มากที่สุดคือ ห้องสมุด สนับสนุน และส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้จาก ห้องสมุดแห่งอื่น ๆ ที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

1.2 ด้านการมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรความรู้ภายในองค์กร พบว่า เป็นกลยุทธ์ที่ห้องสมุดมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ที่มีในตัวบุคลากรห้องสมุด ได้แก่ ห้องสมุดให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของบุคลากร เช่น การส่งเสริมและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกัน เป็นต้น ห้องสมุดให้อำนาจในการตัดสินใจและการทำงานแก่บุคลากร และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้พบปะกับผู้บริหารเพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันตามโอกาส นอกจากนี้ยัง ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากร ทำวิจัย หรือสร้าง นวัตกรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนา งาน เช่น การจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีในงานที่ตนรับผิดชอบ และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านการจัดการทรัพยากรทางปัญญามาใช้ในการจัดการความรู้มากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป โดยข้อที่มีการนำมาใช้มากที่สุด คือ ห้องสมุด เปิดโอกาสให้บุคลากรได้เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกัน

1.3 ด้านการสนับสนุนบุคลากรให้ รับผิดชอบพัฒนาความรู้ของตนเอง เป็นกลยุทธ์ที่ มุ่งเน้นการสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรให้ รับผิดชอบในการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ ของตน และแบ่งปันความรู้ระหว่างบุคลากร ด้วยกัน ได้แก่ ห้องสมุดส่งเสริมสนับสนุนบุคลากร ให้พัฒนาตนเอง การจัดสรรทุนหรืองบประมาณ เพื่อพัฒนาตนเองส่งเสริมให้บุคลากรแลกเปลี่ยน เรียนรู้ พูดคุยระหว่างบุคลากรด้วยกัน ทั้งแบบ

ทางการ และไม่เป็นทางการ และจากการศึกษา สภาพจริง พบว่าส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้าน ความรับผิดชอบสินทรัพย์ความรู้ส่วนบุคคลมาใช้ ในการจัดการความรู้มากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป โดยข้อที่มีการนำมาใช้มากที่สุด คือ ห้องสมุด สนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมการฝึกอบรมทั้งใน ระยะสั้น และระยะยาว

1.4 ด้านการสร้างความรู้ เป็นกลยุทธ์ ที่ห้องสมุดมุ่งพัฒนา และสร้างความรู้ด้วยการวิจัย หรือการสร้างนวัตกรรม ได้แก่ ห้องสมุดมีการ มอบหมายให้บุคลากรทำโครงการหรือโครงการงาน เพื่อพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงานของ ห้องสมุด โดยมีการกำหนดหัวข้อในการทำ โครงการ และห้องสมุดมีการมอบหมายให้บุคลากร ทำวิจัยเพื่อพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ จัดสรร งบประมาณ เงินทุน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนการทำวิจัย หรือการทำโครงการเพื่อ พัฒนางานแก่บุคลากร ตลอดจนสนับสนุนให้นำ ผลงานไปนำเสนอต่อสาธารณชนทั้งเวทีระดับ ภูมิภาค ระดับชาติและนานาชาติ และจากการศึกษา สภาพจริง พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้าน การสร้างความรู้มาใช้ในการจัดการความรู้ โดยข้อ ที่มีการนำมาใช้มากที่สุดคือ ห้องสมุดกำหนดหรือ มอบหมายให้บุคลากรทำโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนา งาน

1.5 ด้านการถ่ายทอดและแบ่งปัน ความรู้ ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้กลยุทธ์นี้เป็นส่วนมาก เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้จากการ ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ จากบุคลากรที่มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญในการทำงาน รวมไปถึง ผู้เชี่ยวชาญภายนอกองค์กร ประกอบการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด

และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดการถ่ายโอนประสบการณ์ และความรู้แก่บุคลากรรุ่นหลัง การมอบหมายให้บุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะได้พัฒนางาน หรือปรับปรุงพัฒนาการบริการแก่ผู้ใช้บริการ การมอบหมายให้บุคลากรทำวิจัยเพื่อพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพของงาน และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้มาใช้ในการจัดการความรู้มากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป โดยข้อที่มีการนำมาใช้มากที่สุด ได้แก่ ห้องสมุดมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.6 ด้านการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ใช้บริการ เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการ เพื่อให้บุคลากรทำความเข้าใจและเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและจัดบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงการบริการ และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ส่วนใหญ่นำกลยุทธ์ด้านความรู้ที่เน้นผู้ใช้เป็นหลักมาใช้ในการจัดการความรู้ โดยข้อที่มีการนำมาใช้มากที่สุด คือ ห้องสมุดมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริการสารสนเทศ

1.7 ด้านการเป็นผู้นำด้านทรัพยากรสารสนเทศ และการบริการ เป็นกลยุทธ์ที่ห้องสมุดมีการจัดการความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด กล่าวคือ ห้องสมุดมุ่งเน้นการเป็นผู้นำด้านทรัพยากรสารสนเทศในด้านคุณภาพของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดมาบริการแก่ผู้ใช้บริการเป็นหลัก นำความรู้ที่มีในองค์กรมา

ใช้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ดำเนินการจัดการความรู้ด้วยการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศซึ่งเป็นสารสนเทศเฉพาะด้าน และเป็นภารกิจหลักของห้องสมุด รวมถึงสนับสนุนภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านการเป็นผู้นำด้านทรัพยากรสารสนเทศ และการบริการมาใช้ในการจัดการความรู้มากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการนำมาใช้มากที่สุด คือ ห้องสมุดให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ และห้องสมุดเน้นการจัดหาและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพ

1.8 ด้านการมุ่งเน้นผลลัพธ์ของการดำเนินงานที่เป็นเลิศ ห้องสมุดมีวิสัยทัศน์มุ่งสู่การเป็นองค์กรที่เป็นเลิศ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กรด้วยการพัฒนา หรือสร้างผลลัพธ์ของงานที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ เน้นการนำความรู้ที่มีในองค์กรมาปรับปรุง และพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านการดำเนินงานที่เป็นเลิศมาใช้ในการจัดการความรู้มากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป โดยข้อที่มีการนำมาใช้มากที่สุด คือ ห้องสมุดมุ่งเน้นการนำความรู้ที่มีมาใช้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

1.9 ด้านการรวบรวมและประมวลความรู้ที่เป็นระบบ ห้องสมุดจัดเก็บความรู้ที่มีในตัวบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบ และง่ายต่อการนำกลับมาใช้ เช่น การจัดทำเป็นระบบฐานข้อมูล การแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ด้วยเครือข่ายสังคมออนไลน์ การจัดทำบล็อก เฟซบุ๊ก การสร้าง

เว็บไซต์สำหรับการจัดการความรู้โดยเฉพาะ และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านการรวบรวมและประมวลที่เป็นระบบมาใช้ในการจัดการความรู้ ได้แก่ ห้องสมุดมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเครื่องมือมาใช้ในการจัดการความรู้ และห้องสมุดมีการจัดเก็บความรู้ที่มีในตัวบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถค้นคืนได้อย่างสะดวก

2. ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่ามี 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านองค์กร พบว่า องค์กรจะสามารถพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ได้ ต้องเป็นองค์กรที่มีผู้บริหารห้องสมุดที่เป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง ให้มีความสำคัญ และกำหนดทิศทางหรือนโยบายในการจัดการความรู้อย่างชัดเจนให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกประสานงานในการจัดการความรู้ มีโครงสร้างขององค์กรที่ไม่ซับซ้อน วัฒนธรรมองค์กรที่บุคลากรมีพฤติกรรมเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน ทำงานแบบทีมและร่วมมือกัน และมีการวัด และการประเมินการจัดการความรู้ขององค์กร นอกจากนี้ควรมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการจัดการความรู้ โดยเฉพาะจากต้นสังกัด และงบประมาณหรือทุนสำหรับการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนางาน และจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน เห็นว่า ปัจจัยด้านองค์กรในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดไว้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการความรู้

2.2 ด้านบุคคล พบว่า บุคลากรของห้องสมุดมีทักษะ ความรู้ความสามารถด้านการ

จัดการความรู้ ต้องมีความรู้ ว่าการจัดการความรู้คืออะไร สำคัญอย่างไรและทำอะไร มีบุคลากรที่รับผิดชอบการจัดการความรู้ของห้องสมุดเป็นหลักโดยตรง และมีคณะกรรมการจัดการความรู้อย่างชัดเจน มีความชำนาญเกี่ยวกับการดำเนินงานของห้องสมุด มีความสามารถในการนำความรู้มาใช้ในการงาน พัฒนาต่อยอด หรือสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคลากรมีความเต็มใจแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน

2.3 ด้านระบบและกระบวนการ ห้องสมุดมีขั้นตอนหรือกระบวนการทำงานที่ต้องใช้ความรู้ ซึ่งจะทำให้บุคลากรเกิดการพัฒนาความรู้ของตน การจัดการที่สามารถจัดการให้เกิดขึ้นจริงตามแผนงานที่วางไว้ได้ การสร้างแรงจูงใจ ให้รางวัลและการยอมรับของบุคลากร เช่น การส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมประกวดการจัดการความรู้กับทางมหาวิทยาลัย การจัดประกวดแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงาน และจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ปัจจัยด้านระบบและกระบวนการในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กระบวนการทำงานของห้องสมุดที่ต้องใช้ทักษะความรู้ในการดำเนินการ

2.4 ด้านเทคโนโลยี ห้องสมุดมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกและเอื้อต่อการจัดการความรู้ เช่น เครือข่ายออนไลน์ การทำฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์สำหรับใช้งานในองค์กร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานของห้องสมุด การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ เช่น การเก็บข้อมูลผู้ใช้ การมาใช้

บริการในส่วนบริการตอบคำถามที่จะเก็บข้อมูลคำถามซ้ำ ๆ และผลจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือห้องสมุดมีระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายเพื่อการจัดการข้อมูลและสารสนเทศขององค์กร

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1.1 ด้านการใช้หลักการจัดการความรู้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในการดำเนินงาน พบว่าห้องสมุดได้นำหลักการจัดการความรู้มาใช้ในการดำเนินงานของห้องสมุด ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องจากว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งถูกกำหนดให้นำหลักการจัดการความรู้มาใช้ในการดำเนินงานตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการเพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้สามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน (Royal Thai Government Gazette, 2003) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Achariyasuja (2012)

ที่พบว่า บุคลากรมีความเห็นว่าการดำเนินโครงการจัดการความรู้ในห้องสมุดมีความจำเป็นต่อการพัฒนาห้องสมุด และเชน (Chen, 2009) ซึ่งศึกษาพบว่าองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการจัดการความรู้ประการหนึ่ง คือ องค์กรต้องมีกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ นอกจากนี้ตัวชี้วัดคุณภาพตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษายังกำหนดให้ห้องสมุดต้องมีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการความรู้เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีในกระบวนการทำงาน (Asasongetham, 2010) ซึ่งจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านนี้มาใช้ โดย ห้องสมุดสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้จากห้องสมุดอื่นๆ ที่มีแนวปฏิบัติที่ดี สอดคล้องผลการวิจัยของ Phosuwat (2008) ที่ได้เสนอแนะว่าห้องสมุดควรมีการแบ่งปันความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีชุมชนนักปฏิบัติ พร้อมกับกระบวนการเรียนรู้ใหม่ และหาวิธีทำงานแบบอย่างในการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

1.2 ด้านการมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรความรู้ภายในองค์กร พบว่า เป็นกลยุทธ์ที่ห้องสมุดมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ที่มีในตัวบุคลากรห้องสมุด และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านนี้มาใช้ โดยห้องสมุดเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่า ห้องสมุดให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถของบุคลากร และนำความรู้ที่มีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน ผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Achariyasuja (2012) ที่พบว่า ในโครงการจัดการความรู้ของ

ห้องสมุดที่เป็นโครงการย่อยนั้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก คือ ผู้บริหารให้การสนับสนุนบุคลากรในการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย และผลการวิจัยของ Nakaro; Reunaim & Chaovalit (2014) พบว่า ผู้บริหารมีนโยบายให้บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความสามารถตามสมรรถนะของตำแหน่ง ด้านการเรียนรู้เป็นทีมพบว่า ห้องสมุดให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เป็นทีม โดยมีลักษณะการเรียนรู้แบบข้ามสายงาน และเรียนรู้การทำงานแบบโครงการ

1.3 ด้านการสนับสนุนบุคลากรให้รับผิดชอบพัฒนาความรู้ของตนเอง เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรให้รับผิดชอบในการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของตน และแบ่งปันความรู้ระหว่างบุคลากรด้วยกัน และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านนี้มาใช้ โดยห้องสมุดสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เหตุที่ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ เนื่องจากการทำงานห้องสมุดในยุคปัจจุบัน บุคลากรต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใช้บริการซึ่งมีความต้องการสารสนเทศเพิ่มมากขึ้นและหลากหลาย ทำให้บุคลากรต้องมีความรู้ความสามารถรอบด้าน เพื่อที่จะบริการผู้ใช้ ดังนั้นห้องสมุดจึงสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Limwichitr (2008) พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการสร้างความรู้จากการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การประชุมของหน่วยงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้จากการลงมือฝึกปฏิบัติ การสอนงาน การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และ Khannui (2013) พบว่า องค์กร

มีอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในห้องสมุดเป็นแบบอย่างที่ดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และห้องสมุดมีนโยบายสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร

1.4 ด้านการสร้างความรู้ เป็นกลยุทธ์ที่ห้องสมุดมุ่งพัฒนา และสร้างความรู้ด้วยการวิจัยหรือการสร้างนวัตกรรม และจากการศึกษาสภาพจริงพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านนี้มาใช้ โดยห้องสมุดกำหนดหรือมอบหมายให้บุคลากรทำโครงการ กิจกรรมต่างๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน ทั้งนี้ห้องสมุดมีภารกิจหลักในการเป็นองค์กรจัดหาและผลิตสารสนเทศ ตลอดจนองค์ความรู้สำหรับบริการแก่ผู้ใช้ จึงทำให้ห้องสมุดเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาองค์กรด้วยการส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้งาน พัฒนานวัตกรรมหรือการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ซึ่งเห็นได้จากการวิจัยของ Limwichitr (2008) พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการสร้างความรู้จากการเรียนรู้ จากการลงมือฝึกปฏิบัติ การสอนงาน การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี แสวงหาความรู้ส่วนใหญ่แสวงหาความรู้ด้วยการศึกษาดูงาน และนำความรู้มาปรับใช้

1.5 ด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้กลยุทธ์นี้ในการจัดการความรู้ และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ห้องสมุดมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เหตุที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องจากว่า ห้องสมุดให้ความสำคัญกับการทำงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เห็นได้จากการมุ่งเน้นหาแนวทาง

หรือวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด จึงเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน และการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งภายใน และภายนอก ซึ่งผลการวิจัยที่พบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Laorach (2014) ที่พบว่า ห้องสมุด ส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายการจัดการความรู้ ประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเรื่องเกี่ยวกับงานในภาพรวมของห้องสมุด มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นวาระ และบุคลากรส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นบางครั้ง มีการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรทั้งห้องสมุด โดยส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่วนใหญ่ใช้วิธีสัมมนา ส่วนสื่อที่ใช้เรียนรู้คือ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลลัพธ์ที่ได้จากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร และช่วยเพิ่มพูนประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของห้องสมุด และ Khannui (2013) พบว่า บรรณารักษ์มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์โดยจัดทำคู่มือหรือเอกสารปฏิบัติงานของตนเอง บันทึกความรู้ และวิธีปฏิบัติที่ดีไว้ในแฟ้มสะสมงานและแฟ้มสรุปรายงาน มีการเขียนหรือร่วมเขียนคู่มือการปฏิบัติของห้องสมุด รายงานประจำปี และรวบรวมหรือบันทึกแหล่งความรู้บุคคลที่มีความรู้ด้านห้องสมุดไว้ในเอกสารการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้อีเมล เฟซบุ๊ก เพื่อแสวงหาความรู้ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด และเรื่องต่าง ๆ

1.6 ด้านการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ใช้บริการ เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้น

การจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการ และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ นำกลยุทธ์ด้านนี้มาใช้ โดยห้องสมุดมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพของการบริการสารสนเทศ การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากภารกิจหลักของห้องสมุดคือ การบริการสารสนเทศ และหัวใจสำคัญของการบริการคือ ผู้ใช้บริการ ประกอบกับแนวคิดในการบริการยุคปัจจุบันมุ่งเน้นที่ผู้ให้บริการเป็นหลัก กล่าวคือ การดำเนินงานส่วนใหญ่ในห้องสมุดเน้นการพัฒนาที่ตอบสนองและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ให้บริการ ดังนั้นในการจัดการความรู้ จึงมุ่งเน้นเนื้อหาความรู้ และประเด็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้เป็นอันดับแรก ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของ Ali & Khan (2017) ซึ่งพบว่า บรรณารักษ์ใช้เทคโนโลยีในการจัดส่งสารสนเทศที่ตอบสนอง และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ นอกจากนี้ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการทำเหมืองความรู้ (data mining) ที่บรรณารักษ์นำมาใช้ในการกลั่นกรองสารสนเทศ และองค์ความรู้จากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ให้พร้อมใช้สำหรับผู้ให้บริการ

1.7 ด้านการเป็นผู้นำด้านทรัพยากรสารสนเทศและการบริการ เป็นกลยุทธ์ที่ห้องสมุดมีการจัดการความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านนี้มาใช้ โดยห้องสมุดให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ และห้องสมุดเน้นการจัดหาและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพ สาเหตุที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

มีหน้าที่ต้องจัดหา และเตรียมทรัพยากรสารสนเทศไว้บริการผู้ใช้ โดยกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรภายในสถาบัน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้ที่ต่างมีความต้องการสารสนเทศเฉพาะตามสถานะที่พวกเขาเป็นอยู่ ดังนั้นการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ห้องสมุดต้องให้ความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Moraes de Bem (2016) เกี่ยวกับกรอบการจัดการความรู้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยด้านการจัดการทรัพยากรความรู้ พบว่า การจัดการทรัพยากรความรู้เป็นสิ่งแสดงถึงความสำคัญของห้องสมุด และเป็นวัตถุประสงค์ลำดับแรกที่จะจัดหาสารสนเทศและองค์ความรู้สำหรับผู้ใช้บริการด้วยรูปแบบทรัพยากรที่หลากหลายผ่านบริการต่างๆ และเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในด้านนี้ได้ ห้องสมุดจำเป็นต้องหาวิธีที่จะจัดการความรู้ หรือกำหนดว่ากระบวนการความรู้ใดที่จะต้องนำมาใช้ กรอบด้านทรัพยากรความรู้ครอบคลุมขั้นตอน การสร้างและจัดเก็บความรู้ การแบ่งปันและเผยแพร่ความรู้ การจัดหาและการประยุกต์ และผลการศึกษาของ Ugwu (2018) ปัจจัยด้านองค์กรในฐานะที่เป็นตัวทำนายการจัดการความรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย พบว่า กิจกรรมการจัดการความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการความรู้ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และทรัพยากรสารสนเทศแบบออนไลน์

1.8 ด้านการมุ่งเน้นผลลัพธ์ของการดำเนินงานที่เป็นเลิศ ห้องสมุดมีวิสัยทัศน์มุ่งสู่การเป็นองค์กรที่เป็นเลิศ และจากการศึกษาสภาพจริงพบว่า ห้องสมุดมีการนำกลยุทธ์ด้านนี้มาใช้ โดยห้องสมุดมุ่งเน้นการนำความรู้ที่มีมาปรับปรุง

และพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดให้ความสำคัญกับคุณภาพการดำเนินงานของห้องสมุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่า ภารกิจในการบริการสารสนเทศนั้น ทำให้บุคลากรผู้ให้บริการส่วนใหญ่ต้องพบปะและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ จึงต้องเอาใจใส่ในประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และการบริการ ผลการวิจัยที่พบนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ Limwichitr (2009) ที่พบว่า ห้องสมุดทุกแห่งมีการนำความรู้ไปใช้พัฒนาบุคลากร และพัฒนางาน โดย ด้านการพัฒนางาน มีการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนากระบวนการทำงาน และการบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และด้านการพัฒนางาน มีการนำความรู้ไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

1.9 ด้านการรวบรวมและประมวลความรู้ที่เป็นระบบ ห้องสมุดมีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเก็บความรู้ที่มีในตัวบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบ และง่ายต่อการนำกลับมาใช้ และจากการศึกษาสภาพจริง พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการนำกลยุทธ์ด้านนี้มาใช้ ได้แก่ ห้องสมุดมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือเครื่องมือมาใช้ในการจัดการความรู้ และจัดเก็บความรู้ที่มีในตัวบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถค้นคืนได้อย่างสะดวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะงานของห้องสมุดส่งผลให้บุคลากรมีความถนัด และมีความรู้ในการจัดเก็บสารสนเทศ และองค์ความรู้ให้เป็นระบบ ตลอดจนการจัดทำระบบฐานข้อมูลหรือระบบคลังข้อมูลเพื่อสืบค้นมาใช้ในภายหลัง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Limwichitr (2009) ที่พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อคัดเลือกความรู้ และ

ปรับปรุงความรู้ที่จัดเก็บให้ทันสมัยอยู่เสมอ ก่อนที่จะนำมาจัดเก็บเป็นความรู้ของห้องสมุด และความรู้ที่ห้องสมุดจัดเก็บได้แก่ คู่มือปฏิบัติงาน และรายงานการประชุมสัมมนา จัดเก็บในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ Achariyasuja (2012) พบว่า ผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินงานโครงการจัดการความรู้ และห้องสมุดมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการความรู้ มีฐานข้อมูลความรู้ที่บุคลากรสามารถใช้เพื่อปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Khannui (2013) ที่พบว่า บรรณารักษ์มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเขียนคู่มือหรือเอกสารปฏิบัติงานของตนเอง บันทึกความรู้และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ในแฟ้มสะสมงาน และแฟ้มสรุปรายงานมีการเขียนหรือร่วมเขียนคู่มือการปฏิบัติของห้องสมุด รายงานประจำปี และรวบรวมหรือบันทึกแหล่งความรู้บุคคลที่มีความรู้ด้านห้องสมุดไว้ในเอกสาร รวมถึงการจัดทำฐานความรู้โดยมีการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการทำงานจากระบบฐานความรู้ของห้องสมุด และ Ali & Khan (2017) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในอินเดีย พบว่า การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือในการสนับสนุนกลยุทธ์ การรวบรวมความรู้อย่างเป็นระบบนั้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การจัดการเอกสาร (document management) และการฝึกอบรมผ่านเว็บไซต์

2. ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2.1 ด้านองค์กร พบว่า องค์กรจะสามารถพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ได้ ต้องมีผู้บริหารห้องสมุดที่เป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง

สนับสนุน การจัดการความรู้ และจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน เห็นว่า ปัจจัยด้านองค์กรในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของห้องสมุดไว้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งมีลักษณะการดำเนินงานภายใต้แผนยุทธศาสตร์ขององค์กรที่ชัดเจน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นทิศทางสำหรับบุคลากรในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ภารกิจหลักของห้องสมุดที่ต้องให้บริการแก่ผู้ใช้ และต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่บุคลากรต้องตื่นตัว และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chen (2009) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ พบว่า องค์ประกอบหลักที่สำคัญในการจัดการความรู้ คือ โครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างความรู้ที่มีมาตรฐานและยืดหยุ่น วัฒนธรรมความรู้แบบเป็นมิตร มีช่องทางในการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย มีวัฒนธรรมในการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ และมีผู้นำที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการความรู้ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และมีกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ด้วย และ Pan & Scarbrough (1999) พบว่า การบริหารจัดการและภาวะผู้นำมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้นำต้องทำหน้าที่สร้างความเข้าใจ และสร้างทัศนคติแก่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้นำมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ และการแบ่งปันความรู้ การอำนวยความสะดวก

การสนับสนุนแบบเชิงรุกแก่บุคลากรในการจัดการความรู้ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาพบปัจจัยด้านองค์กรเช่นเดียวกัน คือ งานวิจัยของ Laorach (2014) ที่พบว่า ผู้นำและวิสัยทัศน์เป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากที่สุด ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารห้องสมุดส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เป็นแบบอย่างที่ดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากร

2.2 ด้านบุคคล พบว่า บุคลากรของห้องสมุดมีทักษะ ความรู้ความสามารถด้านการจัดการความรู้ และจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคลากรมีความเต็มใจแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ เพราะบุคคลเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Khannui (2013) ที่พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติมีอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบรรณารักษ์ ได้แก่ การนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาห้องสมุดได้ และการมีโอกาสดำเนินการความรู้ และประสบการณ์ใหม่ๆ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในห้องสมุดให้ดีขึ้นได้ และ Laorach (2014) พบว่า ทักษะของบุคลากรในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกจากนี้ผลการวิจัยในอดีตยังได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยด้านบุคคลต่อการจัดการความรู้ กล่าวคือ เมื่อศึกษาถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรค

ต่อการจัดการความรู้ พบว่า ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้แก่ บุคลากรไม่มีเวลาในการจัดการความรู้ มีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องการจัดการความรู้ (Limwichitr, 2009)

2.3 ด้านระบบและกระบวนการ

ห้องสมุดมีขั้นตอนหรือกระบวนการทำงานที่ต้องใช้ความรู้ ซึ่งจะทำให้บุคลากรเกิดการพัฒนาความรู้ของตน และจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ปัจจัยด้านระบบ และกระบวนการในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กระบวนการทำงานของห้องสมุดที่ต้องใช้ทักษะความรู้ในการดำเนินการ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องจาก ลักษณะของงานที่ต้องใช้ความรู้จะเป็นสิ่งกระตุ้นและผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงานต้องแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phosuwat (2008) ซึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ห้องสมุดควรสร้างวัฒนธรรมการทำงานบนพื้นฐานความรู้ เพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่องในการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ และการจัดฝึกอบรมอย่างทั่วถึง จัดเวทีให้บุคลากรได้มีการแบ่งปันความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ผลการวิจัยของ Shannak (2009) พบว่า องค์ประกอบหลักที่จะทำให้กระบวนการจัดการความรู้ได้ประสบความสำเร็จ คือ คน และกระบวนการ

2.4 ด้านเทคโนโลยี ห้องสมุดมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่อำนวยความสะดวก และเอื้อต่อการจัดการความรู้ และผลจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีในภาพรวมมี

ความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ห้องสมุดมีระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายเพื่อการจัดการข้อมูลและสารสนเทศขององค์กร ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการความรู้ ทั้งในด้านการจัดเก็บและสืบค้นองค์ความรู้ และการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ดังที่ Mettarikanon (2009) กล่าวว่า เครื่องมือสำหรับการจัดการความรู้ส่วนใหญ่แล้วเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความง่าย สะดวก รวดเร็วในการใช้งาน ตัดสินใจ วิเคราะห์กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ในองค์กร ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Paphatsurichote & Sawetrattanasatian (2011) ที่พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีการนำเทคโนโลยีเว็บ 2.0 มาใช้เพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการดำเนินงานภายในองค์กร เพื่อแจ้งข่าวสารต่างๆ และเพื่อจัดการความรู้ในองค์กรมากที่สุด โดยเทคโนโลยีที่นำมาใช้คือ เทคโนโลยีบล็อก และ Khannui (2013) ที่พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบรรณารักษ์ ได้แก่ บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยใช้อินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ต ทำให้บุคลากรสื่อสารกันได้อย่างทั่วถึงทั้งจากภายใน และภายนอกห้องสมุด และห้องสมุดมีเครื่องมือและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย และเพียงพอสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Apisuphachok & Sopeerak (2017) ที่ได้ทดลองพัฒนาและใช้รูปแบบการจัดการความรู้ร่วมกันผ่านเว็บไซต์ เพื่อเพิ่มสมรรถนะของบุคลากรห้องสมุดสถาบัน

อุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดหลักด้านการจัดการความรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมกัน เทคโนโลยีในการจัดการความรู้ในกระบวนการแต่ละขั้นตอนของการจัดการความรู้ และสมรรถนะของบุคลากร พบว่า รูปแบบมีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้จากผลการวิจัยของ Coakes & Granados (2010) ยังพบว่า การจัดการความรู้ในองค์กรจะประสบความสำเร็จ ในการแบ่งปันความรู้ องค์กรต้องมีอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูลข่าวสารและความรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการจัดการความรู้ อาทิ การจัดเก็บความรู้ขององค์กร และผลการวิจัยของ Rhodes; Hung; Lok; Lien & Wu (2008) พบว่า ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการถ่ายโอนความรู้ขององค์กรและวัฒนธรรมขององค์กรมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้กลยุทธ์ด้านการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ ห้องสมุดหรือองค์กรที่ให้บริการสารสนเทศควรนำกลยุทธ์นี้ไปใช้ในการจัดการความรู้ และหาแนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสม สนับสนุนให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ระหว่างกันให้มากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้กลยุทธ์ด้านการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ใช้บริการ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับภารกิจหลักห้องสมุด ห้องสมุดหรือองค์กรที่ให้บริการสารสนเทศควรส่งเสริมให้มีการใช้กลยุทธ์นี้ในกระบวนการจัดการความรู้ให้ครบทุกกระบวนการ ตั้งแต่การกำหนดความรู้ การสร้าง

และแสวงหาความรู้ การจัดเก็บความรู้ การเข้าถึง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการใช้ความรู้

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความรู้ที่มีความสำคัญในลำดับต้น ได้แก่

1.3.1 ด้านเทคโนโลยี ห้องสมุดควรให้ความสำคัญ และจัดสรรงบประมาณสำหรับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการความรู้ให้ครบทุกกระบวนการ เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้การจัดการความรู้สามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก และประสบความสำเร็จ

1.3.2 ด้านองค์กร ผู้บริหารห้องสมุดจะต้องให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ โดยกำหนดไว้ในนโยบาย วิสัยทัศน์และ

วัตถุประสงค์ของสมุด ปรับโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสม และเอื้ออำนาจให้แก่บุคลากรในการปฏิบัติงานและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการความรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการจัดการความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของห้องสมุด

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ในประเด็นต่างๆ เช่น การพัฒนาระบบการจัดเก็บและสืบค้นองค์ความรู้ของห้องสมุด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้โดยนัย (tacit knowledge) เป็นต้น

References

- Achariyasuja, N. (2012). *An evaluation of knowledge management projects in Mahidol University libraries* (Master's thesis in Library and Information Science). Graduate School, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai).
- Ali, P.M. N. & Khan, D. (2017). Investigating knowledge management strategies in Central University Libraries in India. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 37(2), 73-78.
- Apisuphachok, W. & Sopeerak, S. (2017). The development of collaborative knowledge management on a website for improving competencies of state academic libraries' staffs for the ASEAN Community. *Technical Education Journal King Mongkut's University of Technology North Bangkok*, 8(1), 1-9. (In Thai).
- Asasongtham, J. (2010). *The relationship between Knowledge Management (KM) and organization culture of instructors in private university in Bangkok and Metropolitan area In Bangkok University Research Conference*, May 20-21(pp.10-11). Bangkok: Bangkok University. (In Thai).
- Chen, L. (2009). *What individual-level antecedents influence knowledge management effectiveness?* Retrieved May 8, 2017, from <http://www.tlainc.com/articl186.htm>.
- Coakes, E., Amar, A.D., and Granados, M. L. (2010). Knowledge management, strategy, and technology: A global snapshot. *Journal of Enterprise Information Management*, 23(3), 282-304.

- Khannui, S. (2013). *Knowledge sharing of staff in public academic libraries* (Master's thesis in Information Sciences). Graduate School, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi. (In Thai).
- Komlayut, S. (2012). Knowledge Management Strategy. In Wipawin, N. (Ed.), *Kanchatkan Khwamru. Nuai thi 1-8* (pp. 1-57). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai).
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research. *Education and Psychological Measurement*, (30), 607-610.
- Laorach, C. (2014). *Knowledge sharing of staff in public academic libraries* (Master's thesis in Information Management Sciences). Graduate School, Khon Kaen University, Khon Kaen. (In Thai).
- Limwichitr, S. (2008). Knowledge management in state academic libraries. (Master's thesis in Library and Information Science). Graduate School, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai).
- Limwichitr, S. (2009). Knowledge management in state academic libraries. *Library Science Journal*, 29(1), 45-64. (In Thai).
- Mettarikanon, D. (2009). Information and Communication Technologies (ICTs): Tools for Knowledge Management. *Library & Information Science, KKU*, 27(1-3), 89-98. (In Thai)
- Mills, D.Q. & Friesen, B. (1992). The learning organization. *European Management Journal*, 10(2), 146-156.
- Moraes de Bem, R. (2016) Knowledge management framework to the university libraries. *Library Management*, 37(4-5), 221-236.
- Nakaro, A. Reunaim, K. & Chaovalit, S. (2014). A management model for Rajabhat Universities' Libraries as Learning Organizations. *Chophayom Journal*, 25(1), 79-92. (In Thai).
- Pan, S. L. & Scarbrough, H. (1999). Knowledge management in practice: An exploratory case study. *Technology Analysis & Strategic Management*, 11(3), 359-374.
- Paphatsurichote, R., & Sawetrattanasatian, O. (2011). Web 2.0 Technology uses of State University Libraries. *Journal of Information Science*, 29(3), 14-30. (In Thai).
- Phosuwan, K. (2008). Knowledge management at college libraries under the supervision of the Praboromarajchanok institute, Ministry of public health. *Ramkhamhaeng University Journal*, 26(3), 176-184. (In Thai).
- Rhodes, J., Hung, R., Lok, P. Lien, B. Ya-Hui & Wu, Chi-Min. (2008). Factors influencing organizational knowledge transfer implication for corporate performance. *Journal of Knowledge Management*, 12(3), 84-100.
- Royal Thai Government Gazette. (2003). *Royal Decree on Criteria and Procedures for Good Governance*, B.E. 2546, 120(100a), 1-16. (9 October 2003). (In Thai).
- Sawatsarungkan, P. (2009). *Konlayut kanchatkan khwamru*. Retrieved May 8, 2017, from <http://oknation.nationtv.tv/blog/piyanan/2009/12/02/entry-1>. (In Thai).
- Shannak, R.O. (2009). Measuring knowledge management performance. *European Journal of Scientific Research*, 35(2), 242-253.
- Ugwu, C.I. (2018). Organizational factors as predictors of knowledge management practices in Federal University Libraries in Nigeria. *Evidence Based Library and Information Practice*, 13(1), 48-69.
- Wichan, B. (2004). *Knowledge management in action*. Bangkok: Expernet. (In Thai).

Your Phone App แอปฯ สารพัดประโยชน์ จาก Microsoft

1. Download Your Phone app

- 1.1 คอมพิวเตอร์ไปที่ Microsoft Store
- 1.2 มือถือ ไปที่ Play Store และ App Store

โดยลงทะเบียน e-mail เบอร์โทรศัพท์ของเรา จากแอปฯ ในมือถือ และคอมพิวเตอร์

2. ลากไฟล์ต่าง ๆ ง่ายจริง ๆ ไม่ต้องพึ่งพาสาย USB
3. โทรศัพท์หาเพื่อน ก็กดเลือกจาก Calls ต้องการส่งข้อความ ก็เลือก Messages
4. สายเข้าก็รับได้ ไม่ต้องยกมือถือมาดู

*** นอกจากนี้ยังสามารถตอบข้อความจากแอปฯ ต่าง ๆ ทั้ง Messenger และ Line บนคอมพิวเตอร์ก็ยังได้
ต้องกดอนุญาตที่แอปพลิเคชันที่ต้องการให้แจ้งเตือนด้วยนะ รองรับมือถือทั้ง Android Ver. 7 ขึ้นไป และ iOS

ใช้กับคอมพิวเตอร์ Windows 10 เท่านั้นนะคะ

ความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA ของบรรณารักษ์ ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

วารสารณ พนมศิริ¹

กันยารัตน์ เควียเช่น²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA ของบรรณารักษ์งานวิเคราะห์ และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับบรรณารักษ์งานวิเคราะห์และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สังกัดหอสมุดกลาง 9 แห่ง จำนวน 53 คน ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 40 ชุด คิดเป็นร้อยละ 75.47 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า บรรณารักษ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำรายการตามมาตรฐานการทำรายการ RDA ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 75 และเมื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจออกเป็น 3 ส่วน ผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกต้องมากที่สุดในส่วนของความรู้ความเข้าใจในการทำรายการตามมาตรฐานการทำรายการ RDA คิดเป็นร้อยละ 69.11 รองลงมาเป็นส่วนของความรู้ความเข้าใจในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการทำรายการ RDA คิดเป็นร้อยละ 62.50 และส่วนของความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมาตรฐานการทำรายการ RDA คิดเป็นร้อยละ 60.71 ตามลำดับ

คำสำคัญ: มาตรฐานการทำรายการอาร์ดีเอ; ความรู้ความเข้าใจ; บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ;
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อีเมล: varapa@kku.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อีเมล: kandad@kku.ac.th

วันที่รับบทความ 2 พฤษภาคม 2562 วันที่ตอบรับบทความ 30 กรกฎาคม 2562

Knowledge and Understanding of RDA Standard of Librarians of National Research University Libraries

Varaporn Panomsiri¹

Kanyarat Kwiecien²

Abstract

This quantitative research aimed to explore knowledge and understanding in the Resource Description and Access (RDA) standard of cataloging librarians using questionnaires to collect data from 53 cataloging librarians of the main libraries of 9 national research university libraries. Forty questionnaires (75.47%) were returned and analyzed by percentage. The analysis of the data revealed that 75% of the librarians possessed RDA knowledge and understanding at the moderate level. When answering questions on 3 divided parts of the RDA knowledge and understanding, 69.11% of the research participants made the correct answers on RDA standard cataloging, followed by 62.50% on other knowledge related to the RDA cataloging, and 60.71% on general knowledge relevant to the RDA.

Keywords: RDA; Resource Description and Access; Knowing and understanding, Librarians of
National Research University Library, National Research University Library

¹ Graduate Student in Information Management Faculty of Humanities and Social Sciences
Khon Kaen University
e-mail: varapa@kku.ac.th

² Assistant Professor, Information and Communication Department Faculty of Humanities and
Social Sciences Khon Kaen University
e-mail: kandad@kku.ac.th

Received: 2 May 2019

Accepted: 30 July 2019

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มาตรฐานการทำรายการ RDA เป็นมาตรฐานการทำรายการแบบใหม่ ที่มีลักษณะเด่นในด้านการแสดงรายละเอียดและเพิ่มการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ RDA ได้รับการพัฒนาเพื่อช่วยผู้ให้บริการในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศได้ตรงตามความต้องการมากยิ่งขึ้น ได้รับการออกแบบโดยอ้างอิงมาจากสภาพแวดล้อมที่เป็นดิจิทัลให้เข้ากับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการในปัจจุบัน และสามารถใช้ได้กับทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ รวมไปถึงรูปแบบดิจิทัล RDA ได้รับการพัฒนาในปี 1997 โดยคณะกรรมการดำเนินการร่วมเพื่อการพัฒนา RDA (The Joint Steering Committee for Development of RDA, 2009; El-Sherbini, 2013) มีพื้นฐานมาจากหลักเกณฑ์การทำรายการแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (AACR2: Anglo-American Cataloguing Rules, 2nd Edition) (Oliver, 2010) มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในปี 2010 และเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ www.rdatoolkit.org (RDA Toolkit, 2010)

มาตรฐานการทำรายการ RDA ใช้แบบจำลองเชิงแนวคิด Functional Requirements for Bibliographic Records (FRBR) ในการทำรายการและใช้แบบจำลองเชิงแนวคิด Functional Requirements of Authority Data (FRAD) ในการควบคุมรายการบรรณานุกรมข้อมูล ครอบคลุมเนื้อหา 4 ส่วน ดังนี้ งาน (Work), รูปแบบการนำเสนอ (Expressions), รูปแบบการเผยแพร่ (Manifestations), และหน่วยรายการ (Items)

(Oliver, 2010) หลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งของมาตรฐานการทำรายการ RDA คือ การทำรายการไปตามที่ปรากฏที่ตัวทรัพยากรสารสนเทศ เช่น ชื่อเรื่องเป็นตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด การทำรายการเป็นการทำรายการเป็นตัวอักษรตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด หรือบางรายการที่พบว่าสามารถลงรายการโดยใช้อักษรย่อได้ ตามกฎการทำรายการ AACR2 จะลงรายการแบบข้อความเต็มตามที่ปรากฏ หรือหากพบว่ามีข้อมูลที่ผิดปรากฏอยู่ที่ตัวทรัพยากร จะลงรายการไปตามที่ปรากฏเช่นกัน (Blythe, Gunther & Spurgin, 2013)

ในส่วนของโครงสร้างของมาตรฐานการทำรายการ RDA นั้น ได้แบ่งออกเป็น 10 ส่วน มีทั้งสิ้น 37 บท โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ส่วนที่ 1-4 เป็น คุณลักษณะ (Attributes) และส่วนที่ 5-10 เป็นความสัมพันธ์ (Relationships) (The Joint Steering Committee for Development of RDA, 2009) ซึ่งแตกต่างจากการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศในปัจจุบันของไทย ซึ่งจะมีมาตรฐานการทำรายการเป็นตัวควบคุมการทำรายการทุกอย่างให้เป็นรูปแบบเดียวกัน โดยใช้หลักการทำการรายการบรรณานุกรมแบบแองโกลอเมริกัน ฉบับพิมพ์ ครั้งที่ 2 (AACR2: Anglo-American Cataloguing Rules, 2nd Edition) ที่ครอบคลุมการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศทั้งในรูปแบบตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ แต่การทำรายการดังกล่าวก็ยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบไม่ตีพิมพ์นั้น มีรายละเอียดที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นในส่วนเนื้อหาของ หรือส่วนของการจัดเก็บเนื้อหา

เหล่านั้น (Maitaouthong, 2014) ไม่สอดคล้องกับสภาพทรัพยากรสารสนเทศที่เกิดขึ้นใหม่ในปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปดิจิทัล และมีความซับซ้อน แตกต่างกันในการทำรายการ (El-Sherbini, 2013) สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นและขัดแย้งกับรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่เกิดขึ้นใหม่ในปัจจุบัน นอกจากนี้รูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศก็ได้เปลี่ยนแปลงไป มีการพัฒนารูปแบบใหม่ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทำให้มาตรฐานการทำรายการแบบเดิมไม่สามารถอธิบายหรือพรรณนารายการทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้บริการอีกต่อไป

ในการเปลี่ยนผ่านจากการทำรายการตามหลักเกณฑ์ AACR2 ไปเป็น RDA นั้น ต้องเริ่มจากการตระหนักรู้ ความคุ้นเคย และความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการของบรรณารักษ์และผู้ปฏิบัติงานก่อนเรื่องอื่นใด (Mansor & Ramdzan, 2014) จึงจะทำให้การดำเนินการเปลี่ยนผ่านเป็นไปอย่างราบรื่น หน่วยงานต้องมีการเตรียมการ โดยเริ่มจากการฝึกอบรมให้เกิดความรู้ในมาตรฐานการทำรายการ สร้างความคุ้นชินเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการทำรายการ RDA ได้แก่ FRBR และ FRAD จากนั้นจึงสร้างความเข้าใจในส่วนของมาตรฐานการทำรายการ RDA ในด้านความเหมือนและความแตกต่างระหว่างมาตรฐานการทำรายการ RDA และหลักเกณฑ์ AACR2 รวมไปถึงการใช้คู่มือจากแหล่งข้อมูล การสร้างข้อกำหนดหรือนโยบายที่ใช้

เฉพาะภายในหน่วยงาน และแนะนำแหล่งเรียนรู้เพื่อศึกษาข้อมูลด้วยตนเองต่อไป ต่อไปเป็นขั้นตอนในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานเกี่ยวกับการทำรายการ ซึ่งมาตรฐานการทำรายการ RDA เป็นมาตรฐานที่มีความยืดหยุ่น หน่วยงานสามารถตัดสินใจเลือกได้ว่า ต้องการให้มีการทำรายการละเอียดมากน้อยเพียงใด โดยขึ้นอยู่กับหน่วยงาน และประเภททรัพยากร การดำเนินต่อไปเป็นการดำเนินการทั้งกับการทำรายการใหม่ (new record) ตามข้อกำหนดหรือนโยบายที่ตกลงกัน และรายการที่มีอยู่เดิมที่จะต้องมีการปรับปรุงข้อมูลหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายของหน่วยงานเช่นกัน (El-Sherbini, 2013)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ มีเป้าหมายหลักในการสนับสนุนส่งเสริมมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติให้มีศักยภาพระดับโลก ที่สามารถสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและช่วยขับเคลื่อนการเกิดบัณฑิตที่มีศักยภาพสูง และเกิดกลุ่มวิจัยที่มีผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ ที่อยู่ภายใต้โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ (National Research Universities) (Laksanawisit, 2009) อีกทั้งยังเป็นสถานที่จัดเก็บและรวบรวมความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นการให้บริการทางด้านวิชาการ และมีทิศทางการดำเนินงานตามนโยบายของมหาวิทยาลัยของตนที่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ให้บริการ ในการเป็นแหล่งสนับสนุนทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท ทั้งตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ รวมไปถึงทรัพยากรสารสนเทศที่เกิดขึ้นใหม่ในรูป

ดิจิทัล ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การสอน และการวิจัย เพื่อช่วยพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ ให้แก่มหาวิทยาลัย (Kaewkhiaw, Hanpon, & Phanmaekha, 2015) จึงทำให้บรรณารักษ์งานวิเคราะห์ และทำการรายการทรัพยากรสารสนเทศเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในด้านการเป็นผู้พัฒนาจุดเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้บริการผ่านทาง การสืบค้นตามความต้องการของผู้ใช้บริการแต่ละคน (Kao, 2001) ซึ่งบรรณารักษ์จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำการรายการ

ในประเทศไทยมีการศึกษาเรื่องมาตรฐานการทำการรายการ RDA ของ Wipawin (2010) ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของมาตรฐานการทำการรายการ RDA และได้เปรียบเทียบรูปแบบการทำการรายการแบบ AACR2 และ RDA สอดคล้องกับ Chungpiwat (2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้น และหลักการพื้นฐานของมาตรฐานการทำการรายการ RDA โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักการ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับ RDA ซึ่งได้แก่ FRBR และ FRAD และ Thanakhuboriphan (2017) ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง Access points และ Authority control ตามมาตรฐานการทำการรายการ RDA ได้อธิบายเกี่ยวกับ ความรู้ทั่วไป ลักษณะ และการประยุกต์ใช้มาตรฐานการทำการรายการ RDA ในการทำการรายการทรัพยากรสารสนเทศในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ซึ่งพบว่าเป็นมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นมาแทนที่หลักเกณฑ์ AACR2 มีขอบเขตการทำการรายการที่กว้างกว่า และครอบคลุมทรัพยากรสารสนเทศทั้งแบบสื่อสิ่งพิมพ์และแบบดิจิทัล

สามารถนำไปใช้ได้ในช่วงกว้างไม่จำกัดเฉพาะห้องสมุด มุ่งเน้นที่ผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดควรให้ความสนใจในรายละเอียดเพื่อปรับปรุงแบบการทำการรายการให้สอดคล้องกับการทำงานและทันต่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานของ ผู้ปฏิบัติงานและต่อผู้ใช้บริการ ยังไม่พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการทำการรายการ RDA ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยมาก่อน

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว จึงควรมีการศึกษาความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานการทำการรายการ RDA ของบรรณารักษงานวิเคราะห์ และทำการรายการทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เพื่อเตรียมการเปลี่ยนผ่านไปสู่วิธีการใหม่ที่เหมาะสมในการดำเนินงานของห้องสมุด และการบริการผู้ใช้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำการรายการ RDA ของบรรณารักษงานวิเคราะห์ และทำการรายการทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

1.1 ความหมาย

ความรู้ (Knowledge) (Suwan, 1983; Royal Institute, 2011; Good, 1945) หมายถึง เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์

รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ เป็นสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ ความรู้ในขั้นนี้จะเป็นความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น

ความเข้าใจ (Understanding)

(Suwan, 1983; Royal Institute, 2011; Oxford advanced learner's dictionary of current English, 2007) หมายถึง ความรู้ในความหมายของบางสิ่งบางอย่าง เฉพาะสาขาวิชาหรือในบางสถานการณ์ เมื่อมีประสบการณ์รับข่าวสารบางอย่าง ผ่านการฟัง อ่าน หรือการเขียน ทำให้คาดการณ์ได้ว่าบุคคลนั้นได้ทำความเข้าใจกับสารแล้ว และมีการสื่อสารออกมาในรูปแบบของการแปล การให้ความหมาย หรือการคาดคะเน

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า ความรู้และความเข้าใจมีความหมายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน จึงสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ในข้อมูลข่าวสาร คำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา หรือมาตรฐาน เหล่านี้ที่ได้มาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมไปถึงการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ แล้วนำไปใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจในการทำสิ่งต่าง ๆ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้

Bloom (As cited in Nuanphad, 2012) ได้แบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ความรู้ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมขั้นต้นเริ่มจากการจำได้ ระลึกได้มาจากการประสบการณ์ การศึกษาเล่าเรียน หรือการค้นคว้า ไม่ว่าจะเป็นการรู้ในข้อมูลข่าวสาร คำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา หรือมาตรฐาน แล้วสามารถนำมาประกอบกันเข้าเพื่อสนับสนุนสิ่งที่ต้องการทำความเข้าใจ

2) ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถโดยแสดงออกได้ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การแปล (Translation) การตีความ (Interpretation) และการคาดการณ์ (Extrapolation)

3) การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถนำเอาความรู้ที่มี ได้แก่ หลักการหรือทฤษฎีต่าง ๆ ไปใช้ หรือนำไปแก้ปัญหา

4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อให้เห็นส่วนที่ประกอบกันอยู่ออกมา เพื่อหาความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ที่ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไป เพื่อให้เข้าใจส่วนรวมได้เด่นชัดยิ่งขึ้น

5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการนำเอาส่วนที่แยกย่อยมาประกอบกัน แล้วเกิดเป็นสิ่งใหม่ที่มีพื้นฐานมาจากสิ่งเดิม ไม่ว่าจะเป็นการเรียบเรียง การออกแบบ การทดลอง ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการสังเคราะห์จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ และความสามารถในการวิเคราะห์

6) การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถที่ต้องอาศัยเกณฑ์ หรือ มาตรฐานใด ๆ เพื่อเป็นส่วนประกอบในการ ประเมินผล ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ อาจมา จากการสร้างมาตรฐานขึ้นเองหรือ นำเอามาตรฐาน ที่มีอยู่แล้วมาเป็นเกณฑ์ในการประเมิน ไม่จำเป็นต้อง อยู่ในขั้นตอนสุดท้าย แต่สามารถแทรกอยู่ได้ ในทุกขั้นตอนที่กล่าวมาได้

แนวคิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้าน ความรู้ (Knowledge) หรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของ Bloom ได้มีการปรับปรุงใหม่ โดย Anderson & Krathwohl (2001) โดยเปลี่ยนชื่อ เรียกให้สอดคล้องกับกระบวนการทางสมองมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1) จำ (Remembering) หมายถึง การ จำได้หรือเรียกคืนความรู้จากหน่วยความจำ การจดจำที่เมื่อหน่วยความจำถูกใช้เพื่อสร้างหรือ ดึงคำจำกัดความ ข้อเท็จจริง หรือรายการ หรือ การท่องจำข้อมูลที่เคยเรียนรู้มาก่อน

2) เข้าใจ (Understanding) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความหมายจากสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ โดยใช้ทักษะ ดังนี้ การตีความ การใช้ตัวอย่าง การจำแนก การสรุป การอนุมาน การเปรียบเทียบ หรือการอธิบาย

3) ประยุกต์ใช้ (Applying) หมายถึง การดำเนินการทางสมองโดยใช้กระบวนการที่ได้ เรียนรู้มา นำไปใช้ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือที่ เรียนรู้มา โดยอาจใช้เป็นแบบจำลอง การนำเสนอ การสัมภาษณ์ หรือ สถานการณ์

4) วิเคราะห์ (Analyzing) หมายถึง การแบ่งความรู้ออกเป็นส่วน โดยกำหนดความ เกี่ยวข้องกันแต่ละส่วน ว่ามีความเกี่ยวข้องกัน อย่างไร เกี่ยวข้องกันในวัตถุประสงค์ใด เกี่ยวข้อง โดยโครงสร้างหรือในภาพรวมอย่างไร โดยจะต้อง สามารถจำแนกได้ความแตกต่าง การจัดระบบ และจำแนกคุณสมบัติของแต่ละส่วนได้ สามารถ นำเสนอออกมาเป็นรูปภาพ หรือการนำเสนอใน รูปแบบอื่น ๆ ได้

5) ประเมินค่า (Evaluating) หมายถึง การตัดสินใจที่ขึ้นอยู่กับเกณฑ์และมาตรฐานที่ผ่าน การตรวจสอบและวิเคราะห์ การวิพากษ์ต่าง ๆ ในแนวคิดที่ได้ปรับปรุงใหม่การประเมินค่าจะเป็น กระบวนการที่มาก่อน การสังเคราะห์สิ่งใหม่ จากเดิม เป็นกระบวนการสุดท้ายหรือกระบวนการขั้นสูงสุด

6) สร้างสรรค์ (Create) หมายถึง การรวมองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อก่อให้เกิด การเชื่อมโยงกันของงานทั้งหมด แล้วมีการจัด โครงสร้าง หรือองค์ประกอบใหม่ จากสิ่งที่เคย เรียนรู้หรือสิ่งที่พบเห็นในบริบทต่าง ๆ ออกมาเป็น การสร้างสรรค์งาน แผนงาน หรือผลิตภัณฑ์ หรือ ชิ้นงานที่แปลกใหม่

โดยการวิจัยในครั้งนี้จะยกแนวคิด พฤติกรรมการเรียนรู้มาเพียง 3 กระบวนการ ได้แก่ จำ (Remembering) เข้าใจ (Understanding) และการประยุกต์ใช้ (Applying) เพื่อสอดคล้องกับ บริบทของการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ

2. มาตรฐานการทำรายการ Resource Description and Access (RDA)

2.1 ความหมาย

Resource Description and Access (RDA) เป็นมาตรฐานใหม่ของการทำรายการที่แสดงรายละเอียด และเพิ่มการเข้าถึง Oliver (2010) อธิบายว่า เป็นมาตรฐานการทำรายการที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อทรัพยากรสารสนเทศที่อยู่ในรูปดิจิทัลอย่างแท้จริง สร้างขึ้นมาจากพื้นฐานของ AACR2R มาตรฐานการทำรายการ RDA ที่ให้รูปแบบการทำรายการที่ครอบคลุมทั้งแนวทางและข้อเสนอแนะของการทำรายการทั้งสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัล พัฒนาโดยคณะกรรมการดำเนินการร่วมเพื่อการพัฒนา RDA (The Joint Steering Committee for Development of RDA) (RDA Toolkit, 2010) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการอธิบายรายละเอียดของทรัพยากร และวิธีการจัดการสารสนเทศเพื่อช่วยให้ผู้ใช้ค้นหาข้อมูลได้ตรงตามความต้องการ โดยใช้โมเดลการทำรายการบรรณานุกรมที่ เรีย ก ว่า Functional Requirements for Bibliographic Records หรือ (FRBR) สำหรับรองรับการทำรายการข้อมูลได้ทุกรูปแบบทั้งสิ่งพิมพ์และดิจิทัลไฟล์ และโมเดลการทำรายการบรรณานุกรมข้อมูล FRAD (Functional Requirements of Authority Data) ประกอบด้วย Bibliographic entities, Name and/or Identifier และ Controlled access points และนอกจากนี้การทำรายการบรรณานุกรมของมาตรฐานการทำรายการ RDA ยังสามารถใช้ร่วมกับมาตรฐาน MARC ได้โดยการ

เพิ่ม Tag การทำรายการให้สอดคล้องกับการสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต (Fuchit & Punkhaew, 2011) เป็นมาตรฐานการทำรายการรูปแบบใหม่ที่จะมาแทนที่ AACR2 ถึงแม้ว่าจะมีความเชื่อมโยงกับ AACR2 แต่ RDA ค่อนข้างแตกต่าง เนื่องจาก RDA อยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างทฤษฎีที่ออกแบบสำหรับสภาพแวดล้อมที่เป็นดิจิทัล และมีขอบเขตที่กว้างกว่า AACR2

2.2 โครงสร้าง

แบ่งออกเป็น 10 ส่วนด้วยกัน โดยมีทั้งหมด 37 บท ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ คุณลักษณะ (Attributes) ในส่วนที่ 1-4 และความสัมพันธ์ (Relationships) ในส่วนที่ 5-10 สามารถสรุปเนื้อหาโครงสร้าง (Structure) ดังนี้

1) คุณสมบัติ (Attributes)

ส่วนที่ 1 การทำรายการ

คุณสมบัติของรูปแบบการเผยแพร่และหน่วยรายการ (Recording attributes of manifestation and item) จะมีทั้งหมด 4 บท ที่ให้แนวทางและข้อเสนอแนะในการทำรายการของรูปแบบการเผยแพร่และหน่วยรายการตามที่ใช้ในโครงสร้าง FRBR ในบทที่ 1-4

ส่วนที่ 2 การทำรายการคุณสมบัติ

ของงานและรูปแบบการนำเสนอ (Recording attributes of work and expression) ประกอบด้วย 3 บทที่เป็นแนวทางและคำแนะนำเกี่ยวกับการทำรายการคุณสมบัติของงานและรูปแบบการนำเสนอตามที่กำหนดไว้ใน FRBR และ FRAD ในบทที่ 5-7

ส่วนที่ 3 การทำรายการคุณสมบัติของบุคคล ครอบครัว และนิติบุคคล (Recording attributes of person, family, and corporate body) ประกอบด้วย 4 บทที่เป็นแนวทางและคำแนะนำเกี่ยวกับการทำรายการคุณสมบัติของบุคคล ครอบครัว และนิติบุคคลตามที่กำหนดไว้ใน FRBR และ FRAD ในบทที่ 8-11

ส่วนที่ 4 การทำรายการคุณลักษณะของแนวคิด วัตถุ เหตุการณ์ และสถานที่ (Recording attributes of concept, object, event, and place) ประกอบด้วย 5 บทที่เป็นแนวทางและคำแนะนำเกี่ยวกับการทำรายการคุณสมบัติของแนวคิด วัตถุ เหตุการณ์ และสถานที่ ตามที่กำหนดไว้ใน FRBR และ FRAD ในบทที่ 12-16

2) ความสัมพันธ์ (Relationships)

ส่วนที่ 5 การทำรายการที่เป็นความสัมพันธ์หลัก (Recording primary relationships) ประกอบด้วย 1 บท ที่ให้แนวทางและคำแนะนำในการทำรายการที่เป็นความสัมพันธ์หลักระหว่างงาน รูปแบบการนำเสนอ รูปแบบการเผยแพร่ และหน่วยรายการ ตามที่กำหนดไว้ใน FRBR ในบทที่ 17

ส่วนที่ 6 การทำรายการที่เป็นความสัมพันธ์ของบุคคล ครอบครัว และนิติบุคคลที่สัมพันธ์กับทรัพยากร (Recording relationships to persons, families, and corporate bodies associated with a resource) ประกอบด้วย 5 บท ที่ให้แนวทางและคำแนะนำในการทำรายการ

ที่เป็นความสัมพันธ์หลักระหว่างทรัพยากรและบุคคล ครอบครัว และนิติบุคคลที่สัมพันธ์กับทรัพยากร ตามที่กำหนดไว้ใน FRBR ในบทที่ 18-22

ส่วนที่ 7 การทำรายการที่เป็นความสัมพันธ์ของหัวเรื่อง (Recording subject relationships) ประกอบด้วย 1 บท ที่ให้แนวทางและคำแนะนำในการทำรายการที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างงาน และหัวเรื่องของงาน ตามที่กำหนดไว้ใน FRBR ในบทที่ 23

ส่วนที่ 8 การทำรายการที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างงาน รูปแบบการนำเสนอ รูปแบบการเผยแพร่ และหน่วยรายการ (Recording relationships between works, expressions, manifestations, and items) ประกอบด้วย 5 บท ที่ให้แนวทางและคำแนะนำในการทำรายการที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างงาน รูปแบบการนำเสนอ รูปแบบการเผยแพร่ และหน่วยรายการ ในบทที่ 24-28

ส่วนที่ 9 การทำรายการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว และนิติบุคคล (Recording relationships between persons, families, and corporate bodies) ประกอบด้วย 4 บท ที่ให้แนวทางและคำแนะนำในการทำรายการที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว และนิติบุคคล ตามที่กำหนดไว้ใน FRAD ในบทที่ 29-32

ส่วนที่ 10 การทำรายการที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด เป้าหมาย เหตุการณ์ และสถานที่ (Recording relationships between

concepts, objects, events, and places) ประกอบด้วย 5 บท ที่ให้แนวทางและคำแนะนำในการทำรายการที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด เป้าหมาย เหตุการณ์ และสถานที่ ในบทที่ 33-37

3. Functional Requirements for Bibliographic Records (FRBR) และ Functional Requirements for Authority Data (FRAD)

เป็นแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ถูกพัฒนาให้เห็นเป็นภาพชัดเจนขึ้นในรูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์ของเอนทิตี ที่เป็นรูปแบบมุมมองทั่วไปของบรรณานุกรม (Bibliographic universe) (International Conference on Cataloguing Principles (Paris). 1961/2009) เป็นการทำการรายการแบบพยายามหลีกเลี่ยงการใช้รหัสหรือตัวย่อ FRBR ไม่ได้เป็นแบบจำลองของข้อมูล ไม่ใช่โครงสร้างข้อมูลของข้อมูล ไม่ใช่การออกแบบระบบ แต่เป็นแบบจำลองเชิงความคิดของทาง

ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และมีหน้าที่เก็บรักษาทรัพยากรไว้ให้ผู้ใช้งาน แบบจำลองเชิงแนวคิดมีประโยชน์ต่อการออกแบบระบบ และมีประโยชน์สำหรับการจัดทำแนวทางกฎเกณฑ์การทำการรายการในอนาคต ดังจะเห็นได้ว่าการทำการรายการแบบใหม่ (RDA) นั้นถูกสร้างขึ้นมาโดยอยู่บนพื้นฐานของ FRBR (Tillett & Kuhagen, 2011) FRBR สามารถใช้ในการทำการรายการบรรณานุกรมได้กับทรัพยากรในทุกรูปแบบ และสามารถอธิบายการทำการรายการในส่วนของผู้ใช้บริการได้ ผู้ใช้จะสามารถทำความเข้าใจในข้อมูลของแต่ละรายการ รายการบรรณานุกรม และเครื่องมือทางบรรณานุกรมอื่นๆ (Tillett, 2014) ส่วน FRAD นั้น เป็นเสมือนส่วนเสริมและส่วนขยายของ FRBR และเป็นแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเอนทิตี (Hart, 2010) สามารถสรุปแนวคิดของแบบจำลองเชิงแนวคิดของ FRBR และ FRAD ได้ดังภาพที่ 1

Conceptual models	FRBR, FRAD	
Based on:	Entity-relationship model	
Made up of:	■ Entities ■ Attributes ■ Relationships	
Focused on:	User needs	
	FRBR ■ Find ■ Identify ■ Select ■ Obtain	FRAD ■ Find ■ Identify ■ Contextualize ■ Justify

ภาพที่ 1 Summary of conceptual model concepts (Hart, 2010)

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่าแบบจำลองเชิงแนวคิด FRBR และ FRAD เป็นแบบจำลองเชิงแนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของแบบจำลองความสัมพันธ์ของเอนทิตีที่ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ เอนทิตี (Entities) แอททริบิวต์ (Attributes) และความสัมพันธ์ (Relationships) มุ่งให้ความสำคัญไปที่ความต้องการของผู้ใช้บริการ โดย FRBR จะมีเป้าหมายเพื่อการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ (Find), การระบุคุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศ (Identity), การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ (Select) และการได้รับทรัพยากรสารสนเทศ (Obtain) ส่วน FRAD นั้นจะมีเป้าหมายเพื่อการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ (Find) การระบุคุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศ (Identity) ระบุความชัดเจนของทรัพยากรสารสนเทศ (Clarity) และเข้าใจรายการทรัพยากรสารสนเทศ (Understand)

4. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ (National Research Universities) เป็นโครงการที่อยู่ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับและพัฒนาศักยภาพด้านงานวิจัยของไทยให้ก้าวไปสู่ระดับโลก (World-Class University) เพื่อพัฒนากำลังคนในระดับสูงให้ตอบสนองต่อการพัฒนาด้านการผลิตทั้งภาคอุตสาหกรรม และนวัตกรรมให้สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ และเพื่อพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา การวิจัยพัฒนา และการฝึกอบรมนานาชาติใน

ภูมิภาค โดยมีเป้าหมายที่สำคัญได้แก่ ให้ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติที่มีศักยภาพระดับโลกที่สามารถสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและช่วยขับเคลื่อนการเกิดบัณฑิตที่มีศักยภาพสูง และเกิดกลุ่มวิจัยที่มีผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติที่ช่วยทำให้เกิดการนำผลงานวิจัยไปใช้ในภาคการผลิตส่งเสริมการส่งออกและทดแทนการนำเข้าได้ (Laksanawisit, 2009) กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้มหาวิทยาลัยของรัฐ 9 แห่งเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ โดย 7 แห่งเป็นมหาวิทยาลัยไทยที่ติดใน 500 อันดับแรกของการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในทุกประเทศทั่วโลกและอีก 2 แห่ง เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่มีผลงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ตามเกณฑ์การพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (Office of the Higher Education Commission, 2011) ในการแสดงถึงความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติของมหาวิทยาลัย 9 แห่ง จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการการศึกษาตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนด ดังนั้น ส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถานที่จัดเก็บและรวบรวมความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นการให้บริการ

ทางด้านวิชาการ และมีทิศทางการดำเนินงานตามนโยบายของมหาวิทยาลัยของตนที่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ ในการเป็นแหล่งสนับสนุนทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท ทั้งดีพิมพ์และไม่ดีพิมพ์ รวมไปถึงทรัพยากรสารสนเทศที่เกิดขึ้นใหม่ในรูปแบบดิจิทัล ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อช่วยพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการให้แก่มหาวิทยาลัย (Kaewkhiaiw, Hanpon, & Phanmaekha, 2015) จึงทำให้บรรณารักษ์งานวิเคราะห์ และทำการทรัพยากรสารสนเทศเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในด้านการเป็นผู้พัฒนาจุดเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้บริการผ่านทาง การสืบค้นตามความต้องการของผู้ใช้บริการแต่ละคน (Kao, 2001)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำการ RDA ของบรรณารักษ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำการ RDA ของบรรณารักษ์งานวิเคราะห์และทำการทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากเป็น การศึกษาความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำการ RDA ของบรรณารักษ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ซึ่งมีทั้งหมด 9 มหาวิทยาลัย จึงได้ศึกษาจากบรรณารักษ์งาน

วิเคราะห์และทำการทรัพยากรสารสนเทศจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติทั้งหมด โดยเป็นบรรณารักษ์ที่สังกัดหอสมุดกลางของทั้ง 9 ห้องสมุด ประกอบด้วย สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 5 คน สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 8 คน สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 6 คน สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 5 คน ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 2 คน หอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 10 คน หอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 5 คน และสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงอรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 53 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่แฝงแบบทดสอบอยู่ในตัวแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำการ RDA ของบรรณารักษ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปในการทำรายการโดยใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จำนวน 24 ข้อ

ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอีกครั้ง โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัยกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ยเท่ากับ 0.95 โดยเครื่องมือในการวิจัยดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามออนไลน์ไปทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยมีหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผ่านผู้ประสานงานของแต่ละมหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ 12-18 เมษายน 2562 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 40 ชุด คิดเป็นร้อยละ 75.47

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ

5. การแปลความหมาย ในการอธิบายผลการวิจัยด้านความรู้ความเข้าใจได้ใช้มาตรวัดประเภทเรียงลำดับ (Ordinal scale) โดยเมื่อรวมคะแนนแจกแจงความถี่แล้ว จะแบ่งระดับความรู้ความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ โดยอาศัยสูตรการคำนวณช่วงกว้างของชั้น ดังนี้ (Ketsingha, 1998)

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างของชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{24 - 0}{3} \\ &= 8\end{aligned}$$

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดมีอายุระหว่าง 31-40 ปี และ 51 ปีขึ้นไปในปริมาณเท่ากัน (ร้อยละ 27.50) โดยสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และ/หรือสารสนเทศศาสตร์ ระดับการศึกษาสูงสุดที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาคือ ระดับปริญญาโท (ร้อยละ 55) ส่วนใหญ่สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ร้อยละ 20) และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานวิเคราะห์ และ ทำรายการทรัพยากรสารสนเทศน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี (ร้อยละ 27.50) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยผ่านการเรียน/ฝึกอบรมมาตรฐานการทำรายการ RDA (ร้อยละ 72.50) ส่งผลให้ส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำรายการ RDA จากการอบรม/สัมมนา (ร้อยละ 75) และเมื่อต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำรายการ RDA พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามประมาณถึงหนึ่งหาความรู้จากบทความจากแหล่งสารสนเทศประเภทเว็บไซต์หน่วยงานเกี่ยวกับมาตรฐานการทำรายการ RDA เช่น IFLA, LC, ALA, RDA Steering Committee (ร้อยละ 42.50)

2. สภาพทั่วไปในการทำรายการโดยใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยผ่านการเรียน/ฝึกอบรมมาตรฐานการทำรายการ RDA (ร้อยละ 72.50) และมีบางส่วนไม่เคยผ่านการเรียน/ฝึกอบรมมาตรฐานการทำรายการ RDA มาก่อน (ร้อยละ 27.50) ในส่วนการได้รับความรู้

เกี่ยวกับมาตรฐานการทำรายการ RDA ส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการอบรม/สัมมนา (ร้อยละ 75) รองลงมาเป็นศึกษาด้วยตนเอง (ร้อยละ 42.50) ในส่วนการศึกษาค้นหาความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการทำรายการ RDA ส่วนใหญ่มีการศึกษาค้นหาความรู้จากบทความจากเว็บไซต์หน่วยงานเกี่ยวกับมาตรฐานการทำรายการ RDA เช่น IFLA, LC, ALA, RDA Steering Committee (ร้อยละ 42.50) รองลงมาเป็นเว็บบล็อก (ร้อยละ 37.50) ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาจากหนังสือฉบับพิมพ์ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 35)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA ในการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศของหน่วยงาน

สภาพการใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA ในการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศของหน่วยงาน	จำนวน (n=9)	ร้อยละ
ใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA เฉพาะทรัพยากรสารสนเทศรายการใหม่ ส่วนรายการเดิมยังคงใช้มาตรฐาน AACR2 หรือมาตรฐานเดิมที่หน่วยงานใช้	1	11.11
ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบรรณารักษ์	3	33.33
ไม่ใช่	5	55.56

จากตารางที่ 1 สภาพการใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA ในการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศที่มีหน่วยของการวิเคราะห์เป็นจำนวนของหน่วยงานจำนวน 9 ห้องสมุด ส่วนใหญ่ยังไม่ใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA (ร้อยละ 55.56) รองลงมาเป็นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบรรณารักษ์ (ร้อยละ 33.33) และใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA เฉพาะทรัพยากรสารสนเทศรายการใหม่ ส่วนรายการเดิมยังคงใช้มาตรฐาน AACR2 หรือ

มาตรฐานเดิมที่หน่วยงานใช้ เพียง 1 หน่วยงาน (ร้อยละ 11.11) และพบว่ามีบางหน่วยงานให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบรรณารักษ์ มีการใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA เฉพาะรายการที่ดาวน์โหลด MARC ไฟล์มาแล้วเป็นการทำรายการตามมาตรฐานการทำรายการ RDA ก็จะคงไว้ และมีการใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA เฉพาะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ตารางที่ 2 นโยบายหรือแนวโน้มในการนำมาตรฐานการทำรายการ RDA มาใช้ในการทำรายการในหน่วยงาน

นโยบายหรือแนวโน้มในการนำมาตรฐานการทำรายการ RDA มาใช้ในการทำรายการในหน่วยงาน	จำนวน (n=9)	ร้อยละ
ยังไม่มีนโยบายในการนำมาตรฐานการทำรายการ RDA มาใช้	8	88.89
ใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA เฉพาะทรัพยากรสารสนเทศรายการใหม่	1	11.11

จากตารางที่ 2 นโยบายหรือแนวโน้มในการนำมาตรฐานการทำรายการ RDA มาใช้ในการทำรายการในหน่วยงานที่มีหน่วยของการวิเคราะห์เป็นจำนวนของหน่วยงาน จำนวน 9 ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังไม่มีนโยบายในการนำมาตรฐานการทำรายการ RDA มาใช้ (ร้อยละ 88.89) รองลงมาเป็นใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA เฉพาะทรัพยากรสารสนเทศรายการใหม่ (ร้อยละ 11.11) โดยหน่วยงานที่ตอบว่ายังไม่มีนโยบายในการนำมาตรฐานการทำรายการ RDA มาใช้ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า มีการใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA เฉพาะทรัพยากรสารสนเทศรายการใหม่ ทรัพยากรสารสนเทศประเภทไฟล์ดิจิทัล รายการที่ดาวน์โหลด MARC ไฟล์ มีการใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA เมื่อมีการแก้ไขรายการทรัพยากรสารสนเทศเดิมก็จะดำเนินการปรับให้ตรงตามมาตรฐานการทำรายการ RDA ใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA เฉพาะหอสมุดกลาง และบางส่วนให้ข้อมูลว่าอยู่ระหว่างศึกษาข้อมูล

3. ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA ของผู้ตอบแบบสอบถาม ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วน

ใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำรายการตามมาตรฐานการทำรายการ RDA ในระดับปานกลาง จำนวน 30 คน (ร้อยละ 75) เมื่อพิจารณาแต่ละส่วนแล้ว สามารถจำแนกออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

3.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ RDA พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในส่วนนี้ คิดเป็นร้อยละ 60.71

3.2 ความรู้ความเข้าใจในการทำรายการตามมาตรฐาน RDA พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในส่วนนี้ คิดเป็นร้อยละ 69.11

3.3 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน RDA พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในส่วนนี้ คิดเป็นร้อยละ 62.50

ตารางที่ 3 ระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการทำรายการ RDA

ระดับ ความรู้ความ เข้าใจ	ช่วงอายุ (จำนวนคน)				ระดับการศึกษาสูงสุด (จำนวนคน)			ประสบการณ์ในการทำงานวิเคราะห์ และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ (จำนวนปี)						รวม จำนวน คน (ร้อยละ)
	<30 ปี (ร้อยละ)	31-40 ปี (ร้อยละ)	41-50 (ร้อยละ)	51 ปี> (ร้อยละ)	ปริญญา ตรี (ร้อยละ)	ปริญญา โท (ร้อยละ)	ปริญญา เอก (ร้อยละ)	<5 ปี (ร้อยละ)	6-10 (ร้อยละ)	11-15 (ร้อยละ)	16-20 (ร้อยละ)	21-25 (ร้อยละ)	26 ปี> (ร้อยละ)	
น้อย (0-8)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
ปานกลาง (9-16)	7 (87.50)	8 (72.73)	8 (80.00)	7 (63.64)	12 (70.59)	17 (77.27)	1 (100.00)	9 (81.82)	6 (66.67)	2 (66.67)	6 (100.00)	4 (66.67)	3 (60.00)	30 (75.00)
มาก (17-24)	1 (12.50)	3 (27.27)	2 (20.00)	4 (36.36)	5 (29.41)	5 (22.73)	0 (0.00)	2 (18.18)	3 (33.33)	1 (33.33)	0 (0.00)	2 (33.33)	2 (40.00)	10 (25.00)
รวม (ร้อยละ)	8 (100.00)	11 (100.00)	10 (100.00)	11 (100.00)	17 (100.00)	22 (100.00)	1 (100.00)	11 (100.00)	9 (100.00)	3 (100.00)	6 (100.00)	6 (100.00)	5 (100.00)	40 (100.00)

จากตารางที่ 3 เมื่อประเมินระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการทำรายการของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และรองลงมาเป็นระดับมาก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และเมื่อจำแนกตามช่วงอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการทำงานวิเคราะห์และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามช่วงอายุ น้อยกว่า 30 ปี และช่วงอายุ 41-50 ปี มีสัดส่วนความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คืออยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 87.50 และร้อยละ 80 ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา สูงสุดเป็นระดับปริญญาตรีและ ปริญญาโท มีสัดส่วนความรู้

ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA ใกล้เคียงกัน คืออยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 77.27 และร้อยละ 70.59 ตามลำดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาสูงสุดที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการทำรายการ RDA สูงสุดคือ ระดับปริญญาตรี และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิเคราะห์และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ สูงสุดเป็นช่วง 16-20 ปี มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 100 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิเคราะห์และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการทำรายการ RDA สูงสุดคือ 26 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA ของบรรณารักษ์งานวิเคราะห์และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 75 และระดับมาก ร้อยละ 25 แสดงให้เห็นว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงในมาตรฐานการทำรายการ RDA ถึงแม้ว่าบรรณารักษ์ที่ตอบแบบสอบถามถึงร้อยละ 72.50 ได้ผ่านการเรียนหรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำรายการตามมาตรฐานการทำรายการ RDA ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากมาตรฐานดังกล่าวเป็นมาตรฐานใหม่ที่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการทำรายการจึงจะทำให้บรรณารักษ์มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและทำรายการได้ถูกต้อง แต่เนื่องจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยของไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการประยุกต์หรือบังคับบรรณารักษ์ให้ใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA (ร้อยละ 55.56) อีกทั้งหน่วยงานส่วนใหญ่ยังไม่มียุทธศาสตร์ในการนำมาตรฐานการทำรายการ RDA มาใช้ (ร้อยละ 88.89) จึงทำให้บรรณารักษ์ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และการฝึกฝนเพื่อให้มีความชำนาญในการทำรายการดังกล่าว และเมื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการทำรายการ RDA จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง

มาตรฐานการทำรายการ RDA สูงสุดมากกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pazooki, Zeinolabedini & Arastoopoor (2014) ที่พบว่าบรรณารักษ์ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท มีความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA มากกว่าบรรณารักษ์ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิเคราะห์และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศมากกว่า 26 ปีขึ้นไป มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการทำรายการ RDA สูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 26 ปี แสดงให้เห็นว่า ความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานดังกล่าวต้องอาศัยทักษะ และการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้มีความเชี่ยวชาญ และความมั่นใจในการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศตามมาตรฐานการทำรายการ RDA โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยทักษะของการวางแผน หรือการจัดการขั้นสูง ซึ่งเป็นทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

นอกจากนี้ การมีประสบการณ์การทำรายการทรัพยากรสารสนเทศอย่างยาวนาน จะทำให้เข้าใจภาพรวม และแนวทางการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศในหลากหลายรูปแบบที่เกิดขึ้นใหม่ตามเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปดิจิทัล โดยการทำรายการที่แสดงรายละเอียดและเพิ่มจุดเข้าถึง รวมไปถึงเชื่อมโยงรายการทรัพยากรสารสนเทศที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ค้นหา ระบุความต้องการ คัดเลือก และนำ

ทรัพยากรสารสนเทศไปใช้ได้อย่างตรงตามความต้องการของตนเอง ดังนั้น เพื่อให้บรรณารักษ์มีความรู้ความเข้าใจในการทำรายการทรัพยากรสารสนเทศตามมาตรฐานการทำรายการ RDA จำเป็นที่ห้องสมุด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมบรรณารักษ์อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความคุ้นชิน และมั่นใจในการทำรายการตามมาตรฐานดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mansor & Ramdzan (2014) ที่ระบุว่าในการเปลี่ยนผ่านจากการทำรายการตามหลักเกณฑ์ AACR2 ไปเป็น RDA นั้น ต้องเริ่มจากการให้บรรณารักษ์มีความตระหนักรู้ ความคุ้นเคย และความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการก่อน จึงจะทำให้การดำเนินการเปลี่ยนผ่านมาใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA เกิดความราบรื่น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Hart (2010) ที่ศึกษาพบว่าการทำรายการตามมาตรฐานการทำรายการ RDA ที่ใช้แบบจำลองเชิงแนวคิด FRBR ในการทำรายการ และใช้แบบจำลองเชิงแนวคิด FRAD ในการควบคุมรายการบรรณานุกรมข้อมูลที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นหา (Find) ระบุคุณลักษณะ (Identity) ระบุความชัดเจน (Clarity) เข้าใจในทรัพยากรสารสนเทศ (Understand) คัดเลือก (Select) และนำไปสู่การได้รับทรัพยากรสารสนเทศ (Obtain) ที่ตรงตามความต้องการของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการทำรายการ RDA อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ 75 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า บรรณารักษ์ตอบผิดมากที่สุดคือ ข้อคำถามที่ 11 การทำรายการในเขตข้อมูล 250 (ตอบผิดเป็นจำนวนถึงร้อยละ 90) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่อยู่ในส่วนของความรู้ ความเข้าใจในการทำรายการตามมาตรฐานการทำรายการ RDA จึงควรพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในส่วนของการทำรายการตามมาตรฐานการทำรายการ RDA โดยการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice) ภายในกลุ่มบรรณารักษ์งานวิเคราะห์ และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน รวมไปถึงเชิญบรรณารักษ์ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำรายการตามมาตรฐานการทำรายการ RDA เป็นผู้ให้คำแนะนำ อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการทำรายการตามมาตรฐานการทำรายการ RDA

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป

1) ศึกษาเปรียบเทียบการใช้และไม่ใช้มาตรฐานการทำรายการ RDA ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

2) ศึกษามาตรฐานการทำรายการ RDA ที่มีผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ และผู้ใช้บริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

References

- Anderson, L.W., & Krathwohl, D. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of blooms taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.
- Blythe, K.C., Gunther, W.K., & Spurgin, K.M. (2013). Resource Description and Access: It's really not so bad. *Serials Review*, 39(3), 175–180.
- Chungpiwat, P. (2016). Kwamru buangton khiawkhab RDA/lukkan phuenthan lae bab naewkhid khong kan pannana lae kan khaothueng raikhan. *National Library of Thailand Journal*, 4(1), 38-45. (In Thai).
- El-Sherbini, M. (2013). *RDA: Strategies for Implementation*. London: Facet.
- Fuchit, P., & Punkhaew, S. (2011). Kansammana/obrom ruang AACR2 lae MARC21 khab RDA. Retrieved March 10, 2015, from <http://bit.ly/2GRPw2R>. (In Thai).
- Good, C.V. (1945). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Hart, A. (2010). *The RDA primer: A guide for the occasional cataloger*. Santa Barbara, CA: Linworth.
- International Conference on Cataloguing Principles (Paris)*. (1961). (Choemprayong, S., Trans. Retrieved December 10, 2015, from http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2009-th.pdf. (In Thai).
- The Joint Steering Committee for Development of RDA. (2009). *The Joint Steering Committee for Development of RDA: RDA Prospectus*. Retrieved December 4, 2015, from <http://www.rda-jsc.org/archivedsite/rdaprospectus.html>.
- Kaewkhiaw, P., Hanpon, T., & Phanmaekha, P. (2015). Kan phattana suppayakon sarasontet electronics khong hongsamud mahawittayalai nai khongkan phattana mahawittayalai wichai haengchat. *TLA Research Journal: Journal of the Thai Library Association*, 8(1), 54-71. (In Thai).
- Kao, M.L. (2001). *Cataloging and classification for library technicians*. 2nd ed. New York: Haworth Press.
- Ketsingha, W. (1998). *Khumue khanwichai khanwichai choeng patibat*. 3rd ed. Bangkok: Rongphim Thai Wattana Phanit. (In Thai).
- Laksanawisit, J. (2009). *Kham thalaeng khongkan phattana mahawittayalai wichai haeng chat (National Research Universities) phaitai phan patibatkan thai khamkhaeng 2012*. Retrieved February 9, 2019, from <http://web.sut.ac.th/ccs/mail/visit/statement.pdf>. (In Thai).
- Maitaouthong, T. (2014). Kanlongraikan bannanukrom suppayakon sarasontet tam matrathan RDA. In *Kanpattana hongsamut naiyuk sangkomkhomna. Kanprachumyai saman prachampi 2013 lae prachumwichakan*. Bangkok: Samakomhongsamudhaenpratetthai. (In Thai).
- Mansor, Y., & Ramdzan, E. (2014). RDA perceptions among Malaysian catalogers. *Library Review*, 63(3), 176-188.

- Nuanphad, W. (2012). *The critical reading ability of Mathayomsuksa 2 students with learning process based on cognitive theory of Bloom's taxonomy*. Master of Education Thesis in Curriculum and Instruction, Graduate School, Khon Kaen University, Khon Kaen. (In Thai).
- Office of the Higher Education Commission. (2011). Kanlongnam nai bantuek khotoklong khongkan songsoem kanwichai nai udomsueksa lae phattana mahawittayalai wichai haengchat khong Office of the Higher Education Commission. *Anusan Udomsueksa*, 37(393), 3-4. (In Thai).
- Oliver, C. (2010). *Introducing RDA: A guide to the basics*. Chicago: American Library Association.
- Oxford advanced learner's dictionary of current English*. (2007). Oxford: Oxford University Press.
- Pazooki, F., Zeinolabedini, M.H., & Arastoopoor, S. (2014). Acceptance and Viewpoint of Iranian Catalogers Regarding RDA: The Case of the National Library and Archive of Iran. *Cataloging & Classification Quarterly*, 52(6-7), 640-659.
- RDA toolkit*. (2010). Retrieved March 17, 2014, from <http://www.rdatoolkit.org/about>.
- Royal Institute. (2011). *Royal Institute Dictionary B.E. 2554*. Retrieved February 6, 2019, from <http://www.royin.go.th/dictionary/>. (In Thai).
- Suwan, P. (1983). *Tassanakhati: Kan wat kan plianplaeng lae pruettkham anamai*. 2nd ed. Bangkok: Odeon Store. (In Thai).
- Thanakhuboriphan, N. (2017). *Access points lae authority control tam mattrathan RDA*. Retrieved March 10, 2019, from https://library.stou.ac.th/wp-content/uploads/2017/06/210617rdaaccess-pointsauth-control_edited.pdf. (In Thai).
- Tillett, B.B. (2014). *What is FRBR?: A conceptual model for the bibliographic universe*. Retrieved December 10, 2015, from <https://www.loc.gov/cds/downloads/FRBR.PDF>.
- Tillett, B.B. & Kuhagen, J.A. (2011). *FRBR and RDA Basics*. Retrieved December 10, 2015, from <http://www.rda-jsc.org/archivedsite/docs/Georgia-FRBR-review-12august2011.ppt>.
- Wipawin, N. (2010). Mattathan mai kanlongraikannganwikro Resource Description and Access (RDA). *Domethat*, 31(1), 12-19. (In Thai).

ความต้องการและแนวทางการดำเนินงานคลังปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจ และสังคมประเทศไทย 4.0: กรณีศึกษา สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

จารุณี การี¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการดำเนินงานคลังปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคมประเทศไทย 4.0: กรณีศึกษา สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวนทั้งสิ้น 399 คน และผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยความต้องการคลังปัญญาของผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาพบว่า ผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความต้องการคลังปัญญาทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการด้านการสืบค้นข้อมูลมากที่สุด เมื่อพิจารณาข้อที่มีความต้องการมากที่สุดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา ต้องการเนื้อหาที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจน ด้านประเภทรพการสารสนเทศดิจิทัล ต้องการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการออกแบบหน้าจอ ต้องการการจัดวางองค์ประกอบบนหน้าจอให้มีความเหมาะสม ด้านการสืบค้นข้อมูล ต้องการสืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ด้านการติดต่อกับผู้ใช้ ต้องการคู่มือการใช้ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ด้านการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญา ต้องการส่งเสริมให้เกิดการค้นหาสื่อการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการ และด้านลักษณะการให้บริการ ต้องการให้สามารถค้นหาสารสนเทศฉบับเต็ม (full-text) ส่วนแนวทางการดำเนินงานคลังปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมประเทศไทย 4.0 พบว่า สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีแผนงานและนโยบายในการดำเนินงานคลังปัญญาให้มีบริการสื่อทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลผ่านฐานข้อมูลออนไลน์ มีการออกแบบ จัดทำและพัฒนาสื่อสาระดิจิทัลเพื่อการศึกษา และสื่อดิจิทัลท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและให้บริการงานสารสนเทศดิจิทัลแบบออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่าย และเผยแพร่สารสนเทศดิจิทัลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นชายแดนใต้

คำสำคัญ: คลังปัญญามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา; ห้องสมุดดิจิทัล

¹ อาจารย์ สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อีเมล: jarunee.kar@yru.ac.th

Needs and Development Guidelines of YRU Wisdom Bank Issue of Digital Economy Plan Thailand 4.0: A Case Study of Academic Resources and Information Technology Center in Yala Rajabhat University

Jarunee Karee ¹

Abstract

The objective of this study was to identify needs and develop operational guidelines for the wisdom bank based on the digital development plan for economic and social direction of Thailand 4.0: a case study of the Academic Resources and Information Technology Center of Yala Rajabhat University. The study sample comprised 399 users and 10 administrators of the center. Questionnaires and interviews were used to gather data which were analyzed by percentage, mean and standard deviation, while qualitative analysis of the data was conducted through content analysis method.

The analysis of the users' needs for the wisdom bank revealed the needs for the wisdom bank in all aspects at the high level, and data searching need was found to be at the maximum degree. In analyzing each aspect of the users' needs, it was found that for the wisdom bank contents they needed accurate, complete, and clear contents; for types of digital resources, they required electronic books and journals; for information retrieval, they demanded quick searching ability; for the wisdom bank user contacts they required clear and understandable handbooks; for the bank usability, the users needed to be encouraged to access to learning media related to their needs; and for the bank services, they required the bank provided full-text papers. In the matter of the operational guidelines for the wisdom bank based on Digital Development Plan for Economic and Social Development Policy 4.0, the data analysis revealed that the Academic Resources and Information Technology Center Yala Rajabhat University established and formulated its plans and policies for carrying out the wisdom bank in providing online digital information to its users. In addition, the Center designed and developed educational digital media and local digital media to enhance its online digital information service which was easily accessible for southern development operation.

Keywords: YRU Wisdom Bank; Rajabhat Yala University wisdom bank; Digital Library

¹ Lecturer in Information Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University
e-mail: jarunee.kar@yru.ac.th

Received: 6 June 2019

Accepted: 15 August 2019

ความสำคัญของปัญหา

ตามกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย (Ministry of Information and Communication Technology, 2011) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุน (enabling technology) การพัฒนาประเทศมาโดยตลอด โดยมุ่งเน้นให้ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (broadband) กระจายอย่างทั่วถึงเสมือนบริการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานทั่วไป ประชาชนมีความรอบรู้ เข้าถึง สามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างรู้เท่าทัน รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศยังได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) โดยจัดการปฏิรูปการศึกษาให้เยาวชนไทยมีความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งมีหลักการนำนโยบายเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลมาใช้ ได้แก่ การเข้าถึงคนทุกกลุ่ม (โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและยากจน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ) โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม และการเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้และบริการดิจิทัลของรัฐ ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) (Office of the National Economic and Social Development Council, 2012) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัยควบคู่กับการส่งเสริม

ให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีตัวชี้วัดแนวทางในการดำเนินงาน ได้แก่ 1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) โดยคนทุกกลุ่มในสังคม ซึ่งอาจมีการจัดทำคลังข้อมูล/ความรู้ดิจิทัล โดยจะต้องมีแผนการแปลงข้อมูลประเภทต่าง ๆ เพื่อจัดทำคลังข้อมูล/ความรู้ และทยอยแปลงข้อมูลเข้าระบบ เช่น แปลงข้อมูลองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมเป็นดิจิทัลเพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทย หรือข้อมูลเก่าของหน่วยงานภาครัฐให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บ ป้องกันข้อมูลสูญหาย อำนวยความสะดวกในการใช้งาน และการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และ 2) ห้องสมุดดิจิทัล (digital library) หมายถึง ห้องสมุดที่รวบรวมความรู้ทุกประเภทและทำการเชื่อมโยงห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์กับห้องสมุดแบบเดิมของทั้งภาครัฐ สถานศึกษา และเอกชน เป็นต้น (Sombundi, 2016)

ปัจจุบันห้องสมุดมหาวิทยาลัยหลายแห่งมีการปรับและพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดดิจิทัล โดยเป็นห้องสมุดที่มีการจัดการและให้บริการเนื้อหาข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลให้ผู้ใช้เข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มได้โดยตรง มีการสร้างหรือจัดหาข้อมูลดิจิทัลมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อความสะดวกในการสืบค้นและให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลซึ่งจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาให้ชัดเจน เนื่องจากการลงทุน

ทั้งด้านเวลาและงบประมาณ โดยทั่วไปในต่างประเทศ จะมีการพัฒนาในลักษณะโครงการความร่วมมือ ระหว่างห้องสมุดหรือองค์กร ด้วยการช่วยกันแปลง ข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล เพื่อพัฒนาห้องสมุด ดิจิทัลให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นมหาวิทยาลัย ที่เน้นการผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติที่มีคุณภาพเป็นเลิศ โดยใช้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง และยั่งยืน ซึ่งได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อการ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสู่ความเป็นเลิศ ในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) (Yala Rajabhat University, 2017)ไว้ 5 ประเด็น ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานการผลิตบัณฑิต นักปฏิบัติการอย่างมืออาชีพ ที่มีคุณธรรม จริยธรรม 2) ปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาชายแดนใต้ 3) ยกระดับ มาตรฐานการวิจัยและงานสร้างสรรค์สู่มาตรฐาน สากล 4) ยกระดับมาตรฐานการให้บริการทาง วิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการน้อมนำแนวพระราชดำริ เพื่อสนองตอบ กับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และ 5) ปฏิรูประบบบริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้มี คุณภาพ ได้มาตรฐาน ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้วย หลักธรรมาภิบาล เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยมีสำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ สนับสนุนการเรียนการสอน สนับสนุนการวิจัย สนับสนุนการบริการทางวิชาการ และสนับสนุนการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวม สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่พร้อมสำหรับการ ให้บริการ มีทรัพยากรสารสนเทศและระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ครบถ้วน และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน โดย

นโยบายการบริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ระยะเวลาด 4 ปี (ปีงบประมาณ 2561-2564) (Yala Rajabhat University, Academic Resources and Information Technology, 2017) ได้เน้น การพัฒนาคลัง ปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา การบริการ เบ็ดเสร็จแบบจุดเดียวทั้งในรูปแบบปกติและออนไลน์ การบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล การบริการยืม-คืนและแนะนำหนังสือด้วยระบบ อัตโนมัติ สร้างนวัตกรรมด้านห้องสมุด ได้แก่ ระบบค้นหาหนังสืออัตโนมัติ ระบบเซ็นเซอร์ ภายในห้องสมุด ระบบจองการใช้ทรัพยากร สารสนเทศและห้องกวดวิชา รวมทั้งพัฒนาและ บริการสื่อดิจิทัล (digital content) จัดหาและ ส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนรู้แบบเปิดที่สอดคล้อง กับการจัดการเรียนรู้ (online open access) เพื่อ ลดค่าใช้จ่ายด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และเป็นการแบ่งปันทรัพยากรระหว่างมหาวิทยาลัย การจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) จาก หนังสือเก่า และจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใหม่ เพิ่มเติม การให้บริการคลังปัญญามหาวิทยาลัยราช ภัฏยะลา และท้องถิ่น ด้วยการรวบรวมองค์ความรู้ ที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัยไว้ เป็นฐานข้อมูลเพื่อให้บริการในรูปแบบออนไลน์ และบริการฐานข้อมูลตามพระราชดำริ ด้วยการ รวบรวมโครงการข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลการ ดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากแนว พระราชดำริที่มหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลารับผิดชอบดำเนินการ รวมถึงโครงการที่สนับสนุนและให้ความร่วมมือกับ หน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งดำเนินการเผยแพร่และ ให้บริการผ่านระบบออนไลน์ (Yala Rajabhat University, 2017)

ตามที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้กำหนดนโยบายเชิงกลยุทธ์ที่จะพัฒนาคลังปัญญามหาวิทยาลัยในแผนยุทธศาสตร์ 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) จึงเห็นสมควรศึกษาความต้องการและแนวทางในการดำเนินงานคลังปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0: กรณีสึกษาสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยศึกษาความต้องการของผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และแนวทางในการดำเนินงานคลังปัญญามหาวิทยาลัยตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0 ในมุมมองของผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานคลังปัญญามหาวิทยาลัยตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0 ให้มีประสิทธิภาพและเพื่อผลักดันสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มีการพัฒนาที่พร้อมจะก้าวตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0 สู่มหาวิทยาลัยคลังปัญญาแห่งชายแดนใต้ที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการ และแนวทางในการดำเนินงานคลังปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0: กรณีสึกษา สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางการดำเนินงานคลังปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0 ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. สามารถพัฒนาคลังปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาให้เป็นไปตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0

นิยามศัพท์เฉพาะ

คลังปัญญา หมายถึง แหล่งที่เก็บทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลที่อาศัยเทคโนโลยีเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งสารสนเทศจากหลายแหล่งและช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง โดยมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายประเภทให้อยู่ในรูปดิจิทัล พร้อมทั้งมีการจัดการด้านการออกแบบ การเข้าถึงเนื้อหาสารสนเทศดิจิทัล และมีเครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศดิจิทัลในระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันได้ทั่วโลก

แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0 หมายถึง แผนการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์ และทรัพยากรอื่นใด เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

วิธีการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเชิงปริมาณนั้นได้ศึกษาจากผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้วิจัยเลือก

กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และใช้วิธีการแบ่งประเภทของผู้ใช้บริการห้องสมุด เป็น 4 ประเภท ซึ่งผู้ให้บริการหลักของ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา คือ นักศึกษา กลุ่ม รองลงมาคือ อาจารย์ บุคลากร และบุคคล ภายนอก ตามลำดับ จึงแบ่งเป็นสัดส่วนตาม จำนวนของผู้ใช้บริการแต่ละประเภท ได้แก่ 60:20:13:7 โดยศึกษานักศึกษา จำนวน 240 คน อาจารย์ จำนวน 80 คน บุคลากร จำนวน 50 คน และบุคคลภายนอก จำนวน 29 คน

ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้การเลือก แบบเจาะจง โดยพิจารณาจากความรับผิดชอบใน การดำเนินงานพัฒนาคลังปัญญา ซึ่งได้ศึกษาจาก ผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 10 คน แยกเป็น ข้าราชการ จำนวน 2 คน พนักงาน มหาวิทยาลัย จำนวน 7 คน และพนักงานราชการ จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็น หลัก โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือรวบรวม ข้อมูล และมีบางส่วนที่ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ รวบรวมความคิดเห็น เกี่ยวกับความต้องการคลังปัญญาในด้านเนื้อหา ประเภททรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล การออกแบบ หน้าจอ การสืบค้นข้อมูล การติดต่อกับผู้ใช้ การใช้ ประโยชน์จากคลังปัญญา และลักษณะการ ให้บริการ รวมทั้งแนวทางในการดำเนินงานคลัง ปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม ประเทศไทย 4.0 ในด้านแผนงาน นโยบาย และกลยุทธ์ในการบริหารจัดการคลังปัญญาที่ ตอบสนองแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม ประเทศไทย 4.0 การกำหนดภารกิจและ

ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ ประเภทและ รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล การบริหาร จัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เครื่องมือ อุปกรณ์เทคโนโลยีสำหรับการบริหารจัดการ ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล การให้บริการ วิธีการ ประชาสัมพันธ์ การประเมินผลการให้บริการ งบประมาณที่สนับสนุนการบริหารจัดการ และการ วางแผนเพื่อการประสานความร่วมมือในการ บริหารจัดการคลังปัญญากับหน่วยงานอื่น ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ดำเนินการแจกแบบสอบถามโดยแบ่ง ตามประเภทของผู้ใช้บริการห้องสมุด ได้แก่ นักศึกษา จำนวน 240 คน อาจารย์ จำนวน 80 คน บุคลากร จำนวน 50 คนและบุคคลภายนอก จำนวน 29 คน
2. ดำเนินการนัดหมายผู้บริหารสำนัก วิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลาเพื่อขอสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ แบบกลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เมื่อผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลแล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูล เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตาม ขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) ของกลุ่ม ตัวอย่างตามแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้

บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดับความต้องการคลังปัญญาของผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยกำหนดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า กำหนดการแปลความหมายระดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการให้ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม ตอนที่ 4 และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ และประมวลความคิดเห็นที่ได้ แล้วสรุปเป็นผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ประเด็น ได้แก่

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด โดยมีอายุตั้งแต่ 20-30 ปีมากที่สุด และมีสถานภาพเป็นนักศึกษามากที่สุด ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และอยู่ในสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ

ระดับการศึกษา และหน่วยงานที่สังกัด โดยแสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	296	74.20
ชาย	103	25.80
รวม	399	100.00
2. อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	30	7.50
20 - 30 ปี	277	69.40
มากกว่า 30 ปี	92	23.10
รวม	399	100.00
3. สถานภาพ		
อาจารย์	80	20.10
นักศึกษา	240	60.20
เจ้าหน้าที่/บุคลากร มรภ.ยะลา	50	12.50
บุคคลภายนอก	29	7.30
รวม	399	100.00
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	2.80
ปริญญาตรี	301	75.40
สูงกว่าปริญญาตรี	87	21.80
รวม	399	100.00
5. หน่วยงานที่สังกัด		
ครุศาสตร์	88	22.06
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	110	27.57
วิทยาการจัดการ	97	24.31
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและ	56	14.04
การเกษตร		
สำนัก/สถาบัน	48	12.03
รวม	399	100.00

2) พฤติกรรมการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า ผู้ใช้บริการมีความถี่ในการใช้บริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นประจำ (ทุกสัปดาห์) คิดเป็นร้อยละ 31.58 และระยะเวลาส่วนใหญ่ที่ใช้บริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาอยู่ในช่วงเวลา 13.00-16.00 น. คิดเป็นร้อยละ 33.60 สำหรับเวลาอื่น ๆ ที่มีการระบุไว้ จำนวน 50 คน (ร้อยละ 12.50) คือ เวลา 11.00-12.00 น. (จำนวน 20 คน) เวลา 15.00-17.00 (จำนวน 20 คน) และเข้าใช้บริการไม่เป็นเวลา (จำนวน 10 คน) และวัตถุประสงค์ที่ใช้บริการ เพื่อการค้นคว้าข้อมูล เช่น หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ ฯลฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.60 สำหรับเวลาอื่น ๆ ที่มีการระบุไว้จำนวน 31 คน (ร้อยละ 8.20) คือ ใช้บริการยืมคืนหนังสือ (จำนวน 15) เข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุด (จำนวน 10) และใช้บริการช่วยค้นคว้าและตอบคำถาม (จำนวน 6) และประเภทบริการสารสนเทศที่ใช้บริการมากที่สุด คือ บริการยืม-คืน คิดเป็นร้อยละ 92.20

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการจำแนกตาม ความถี่ในการใช้บริการ ระยะเวลาส่วนใหญ่ที่ใช้บริการ วัตถุประสงค์ที่ใช้บริการ และประเภทบริการสารสนเทศที่ใช้บริการ โดยแสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงพฤติกรรมการใช้บริการ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
6. ความถี่ในการใช้บริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา		
เป็นประจำ (ทุกสัปดาห์)	126	31.58
บ่อย ๆ (2 สัปดาห์/ครั้ง)	94	23.56
เป็นบางครั้ง (1-2 เดือน/ครั้ง)	102	25.56
นาน ๆ ครั้ง (3-4 เดือน/ครั้ง)	77	19.30
อื่น ๆ	-	-
รวม	399	100.00
7. ระยะเวลาส่วนใหญ่ที่ใช้บริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา		
08.00-11.59 น.	130	32.60
12.00-12.59 น.	85	21.30
13.00-16.00 น.	134	33.60
อื่น ๆ	50	12.50
รวม	399	100.00
8. วัตถุประสงค์ที่ใช้บริการ		
เพื่อการค้นคว้าข้อมูล เช่น หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ ฯลฯ	314	82.80
เพื่อใช้พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ ทำรายงาน รวมทั้งห้องศึกษาค้นคว้า	142	37.50
เพื่อใช้บริการคอมพิวเตอร์ และ สังกะสีเอกสาร	66	17.40
เพื่อใช้นัดหมายทำงานกลุ่ม	104	27.40
เพื่อชมภาพยนตร์	44	11.60
อื่น ๆ	31	8.20
9. ประเภทบริการสารสนเทศที่ใช้บริการ		
บริการยืม-คืน	353	92.20
บริการอบรม แนะนำการใช้ห้องสมุดและฐานข้อมูล	32	8.40
บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า	50	13.10
บริการต่ออายุการยืมหนังสือ (Renew)	42	11.00
บริการยืมระหว่างห้องสมุด	43	11.20
บริการแนะนำหนังสือเข้าห้องสมุด	26	6.80
บริการถ่ายเอกสาร	9	2.30

ตารางที่ 2 แสดงพฤติกรรมการใช้บริการ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (ต่อ)

ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
บริการจองห้องติว (study room)	52	13.60
บริการสื่อการศึกษาและ สารบรรณทาง เช่น ชมภาพยนตร์ ฯลฯ	31	8.10
บริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ Web OPAC	63	16.40
บริการสืบค้นสารสนเทศผ่าน ฐานข้อมูลออนไลน์	36	9.40
อื่น ๆ	-	-

หมายเหตุ: *เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3) ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการคลัง ปัญญาของผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ในภาพรวม

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการคลังปัญญาของผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล 3) ด้านการออกแบบหน้าจอ 4) ด้านการสืบค้นข้อมูล 5) ด้านการติดต่อผู้ใช้ 6) ด้านการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญา และ 7) ด้านลักษณะการให้บริการ พบว่า ผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความต้องการคลังปัญญาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$) โดยทุกด้านมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการสืบค้นข้อมูล ($\bar{X}=4.42$) รองลงมา คือ ด้านการออกแบบหน้าจอ ($\bar{X}=4.39$) และด้านเนื้อหาและด้านการติดต่อกับผู้ใช้ ($\bar{X}=$

4.38) เท่ากัน ตามลำดับ ส่วนด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล มีความต้องการน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ($\bar{X}=4.03$)

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความต้องการคลังปัญญาของผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยแสดงระดับความต้องการ ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงความต้องการคลังปัญญาของผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในภาพรวม

คลังปัญญา	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านเนื้อหา	4.38	0.58	มาก
2. ด้านประเภททรัพยากร สารสนเทศดิจิทัล	4.03	0.55	มาก
3. ด้านการออกแบบหน้าจอ	4.39	0.60	มาก
4. ด้านการสืบค้นข้อมูล	4.42	0.60	มาก
5. ด้านการติดต่อกับผู้ใช้	4.38	0.61	มาก
6. ด้านการใช้ประโยชน์จาก คลังปัญญา	4.31	0.58	มาก
7. ด้านลักษณะการให้บริการ	4.34	0.59	มาก
รวม	4.32	0.49	มาก

3.1) ความต้องการคลังปัญญาด้าน เนื้อหา

ผู้ให้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความต้องการคลังปัญญาด้านเนื้อหาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$) โดยทุกข้อ ผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการฯ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ เนื้อหาที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจน ($\bar{X}=4.41$) รองลงมา คือ เนื้อหาที่มีความหลากหลาย มีการจัดหมวดหมู่

ชัดเจน ง่ายต่อการใช้งาน และภาษาเข้าใจง่าย กระชับและสะดวกต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.40$) และมีเนื้อหาตรงกับความต้องการ ($\bar{X}=4.37$) ส่วนข้อมูลมีการปรับปรุงให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา มีความต้องการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ($\bar{X}=4.32$)

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคลังปัญญาด้านเนื้อหา โดยแสดงระดับความต้องการ ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงความต้องการคลังปัญญาด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหา	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. มีเนื้อหาตรงกับความต้องการ	4.37	0.74	มาก
2. เนื้อหามีความถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจน	4.41	0.67	มาก
3. เนื้อหามีความหลากหลาย	4.40	0.66	มาก
4. มีการจัดหมวดหมู่ชัดเจน ง่ายต่อการใช้งาน	4.40	0.70	มาก
5. ภาษาเข้าใจง่าย กระชับและสะดวกต่อการใช้งาน	4.40	0.65	มาก
6. ข้อมูลมีการปรับปรุงให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา	4.32	0.70	มาก
7. ข้อมูลมีการแสดงกรรมสิทธิ์ชัดเจน	4.33	0.68	มาก
รวม	4.38	0.58	มาก

3.2) ความต้องการคลังปัญญาด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

ผู้ให้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความต้องการคลังปัญญาด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) โดยทุกข้อ ผู้ให้บริการสำนักวิทยบริการฯ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.33$) บทความวิจัย ($\bar{X}=4.32$) และบทความวิชาการและรายงานการวิจัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.31$) ส่วนรางวัล/ประกาศนียบัตรที่บุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยได้รับ ผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการฯ มีความต้องการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ($\bar{X}=4.16$)

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคลังปัญญาด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล โดยแสดงระดับความต้องการ ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงความต้องการคลังปัญญาด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

ด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	4.33	0.73	มาก
วารสารอิเล็กทรอนิกส์	4.33	0.73	มาก
วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ (งานวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก)	4.29	0.75	มาก
โครงงานนักศึกษา	4.22	0.77	มาก
บทความวิชาการ	4.31	0.75	มาก
บทความวิจัย	4.32	0.75	มาก
รายงานการวิจัย	4.31	0.77	มาก
รายงานการประชุม/สัมมนา	4.21	0.80	มาก
กฤตภาค/จดหมายข่าว	4.18	0.81	มาก
มาตรฐานการปฏิบัติงาน/คู่มือปฏิบัติงาน/แนวปฏิบัติที่ดี	4.22	0.77	มาก
ไฟล์เอกสารประกอบการเรียนการสอน/ตำราการสอน	4.25	0.78	มาก
วีดิทัศน์บันทึกการสอนของอาจารย์ในห้องเรียน	4.20	0.78	มาก
สื่อมัลติมีเดียประกอบการเรียนการสอน	4.24	0.77	มาก
วีดิทัศน์กิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย	4.19	0.68	มาก

ตารางที่ 5 แสดงความต้องการคลังปัญญาด้านประเภท
ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล (ต่อ)

ด้านประเภททรัพยากร สารสนเทศดิจิทัล	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
หนังสือ/เอกสาร/วีดิทัศน์/ รูปถ่ายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัย	4.20	0.69	มาก
วารสาร/จดหมายข่าว ประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัย	4.20	0.69	มาก
คู่มือการศึกษา	4.20	0.68	มาก
รางวัล/ประกาศนียบัตร ที่บุคลากรและนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยได้รับ	4.16	0.71	มาก
บันทึกข้อตกลงความร่วมมือของ มหาวิทยาลัยกับหน่วยงาน ภายนอก (MOU)	4.17	0.72	มาก
โครงการรูปภาพของกิจกรรม ต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย	4.19	0.71	มาก
ข้อมูลท้องถิ่น	4.17	0.73	มาก
รวม	4.03	0.55	มาก

3.3) ความต้องการคลังปัญญาด้าน การออกแบบหน้าจอ

ผู้ให้บริการ สำนักวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา มีความต้องการ ด้านการออกแบบหน้าจอใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) โดยทุกข้อมี ความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การจัดวาง องค์ประกอบบนหน้าจอมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.41$) ความสะดวกในการเข้าสู่ระบบคลังปัญญา ($\bar{X}=4.39$) เมนูการใช้งานมีความสะดวก มองเห็นชัดเจน ($\bar{X}=4.38$) ส่วนการจัดวางหมวดหมู่สารสนเทศ อย่างชัดเจน มีความต้องการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ($\bar{X}=4.37$)

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคลัง
ปัญญาด้านการออกแบบหน้าจอ โดยแสดงระดับ
ความต้องการ ดังนี้

ตาราง 6 แสดงความต้องการคลังปัญญาด้านการ
ออกแบบหน้าจอ

ด้านการออกแบบหน้าจอ	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
ความสะดวกในการเข้าสู่ ระบบคลังปัญญา	4.39	0.65	มาก
การจัดวางองค์ประกอบบน หน้าจอมีความเหมาะสม	4.41	0.63	มาก
เมนูการใช้งานมีความสะดวก มองเห็นชัดเจน	4.38	0.66	มาก
มีการจัดวางหมวดหมู่ สารสนเทศอย่างชัดเจน	4.37	0.65	มาก
รวม	4.39	0.60	มาก

3.4) ความต้องการคลังปัญญาด้าน การสืบค้นข้อมูล

ผู้ให้บริการ สำนักวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา มีความต้องการด้านการสืบค้นข้อมูลในภาพ รวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$) โดยทุกข้อ ผู้ให้บริการ สำนักวิทยบริการฯ มีความต้องการอยู่ ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียง ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ สืบค้น ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=4.43$) ผลการสืบค้น ข้อมูลมีความถูกต้อง ($\bar{X}=4.42$) วิธีการสืบค้น ข้อมูลง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ($\bar{X}=4.41$) ส่วนข้อมูล ที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลตรงกับความต้องการ มี ความต้องการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ($\bar{X}=4.40$)

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคลัง
ปัญญาด้านการสืบค้นข้อมูล มีระดับความต้องการ
ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงความต้องการคลังปัญญาด้านสืบค้นข้อมูล

ด้านการสืบค้นข้อมูล	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
วิธีการสืบค้นข้อมูลง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน	4.41	0.62	มาก
สืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว	4.43	0.62	มาก
ผลการสืบค้นข้อมูลมีความถูกต้อง	4.42	0.64	มาก
ข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลตรงกับความต้องการ	4.40	0.70	มาก
รวม	4.42	0.60	มาก

3.5) ความต้องการคลังปัญญาด้านการติดต่อกับผู้ใช้

ผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความต้องการด้านการติดต่อกับผู้ใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$) โดยทุกข้อมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ คู่มือการใช้ชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{X}=4.44$) แสดงข้อมูลผู้ดูแลระบบที่ผู้ใช้สามารถติดต่อได้ ($\bar{X}=4.41$) และมีการกำหนดกลุ่มผู้ใช้ที่ชัดเจน ($\bar{X}=4.40$) ส่วนการมีวิดีโอสาธิตการใช้งาน มีความต้องการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ($\bar{X}=4.27$)

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคลังปัญญาด้านการติดต่อกับผู้ใช้ มีระดับความต้องการดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงความต้องการคลังปัญญาด้านการติดต่อกับผู้ใช้

ด้านการติดต่อกับผู้ใช้	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
คู่มือการใช้ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.44	0.63	มาก
มีการกำหนดกลุ่มผู้ใช้ที่ชัดเจน	4.40	0.66	มาก
แสดงข้อมูลผู้ดูแลระบบที่ผู้ใช้สามารถติดต่อได้	4.41	0.64	มาก
มีวิดีโอสาธิตการใช้งาน	4.27	0.76	มาก
รวม	4.38	0.61	มาก

3.6) ความต้องการคลังปัญญาด้านการใช้ประโยชน์

ผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความต้องการด้านการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$) โดยทุกข้อมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ส่งเสริมให้เกิดการค้นหาค้นหาการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ ($\bar{X}=4.33$) สามารถศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา และเนื้อหาที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการเรียน การทำรายงาน การทำวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=4.32$) และสามารถสืบค้นหาสารสนเทศที่หลากหลายได้สะดวกกว่าห้องสมุดทั่วไป และสามารถนำสารสนเทศจากคลังปัญญาไปใช้ประโยชน์ได้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=4.31$) ส่วนการกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจการสืบค้นข้อมูลภายนอกห้องเรียนมากยิ่งขึ้น มีความต้องการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ($\bar{X}=4.29$)

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความต้องการคลังปัญญาด้านการใช้ประโยชน์ มีระดับความต้องการ ดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงความต้องการคลังปัญญา ด้านการใช้ประโยชน์

ด้านการใช้ประโยชน์จากคลังปัญญา	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
กระตุ้นให้นักศึกษาสนใจการสืบค้นข้อมูลภายนอกห้องเรียนมากยิ่งขึ้น	4.29	0.69	มาก
สามารถศึกษาได้ทุกที่ ทุกเวลา	4.32	0.63	มาก
ส่งเสริมให้เกิดการค้นหาค้นหาสื่อการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ	4.33	0.65	มาก
เนื้อหาที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการเรียน การทำรายงาน การทำวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ได้	4.32	0.65	มาก
สามารถสืบค้นหาสารสนเทศที่หลากหลายได้สะดวกกว่าห้องสมุดทั่วไป	4.31	0.67	มาก
สามารถนำสารสนเทศจากคลังปัญญาไปใช้ประโยชน์ได้จริง	4.31	0.67	มาก
สามารถนำสารสนเทศจากคลังปัญญาไปใช้ในการประกอบอาชีพได้	4.30	0.69	มาก
รวม	4.31	0.53	มาก

3.7) ความต้องการคลังปัญญาด้านลักษณะการให้บริการ

ผู้ให้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความต้องการด้านลักษณะการให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.34) โดยทุกข้อมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ สามารถค้นหาสารสนเทศฉบับเต็ม (full-text) ได้ ($\bar{X}$ =4.38) ผู้ใช้งานมีรหัสผ่านในการเข้าใช้ ($\bar{X}$ =4.36) และมีการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงระหว่างสมาชิก (อาจารย์/นักศึกษา) กับบุคคลภายนอกต่างกัน และผู้ใช้งานสามารถเพิ่มเนื้อหาในระบบ

คลังปัญญาได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}$ = 4.35) ส่วนบริการตอบคำถามออนไลน์ มีความต้องการน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ($\bar{X}$ =4.30)

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคลังปัญญา ด้านลักษณะการให้บริการมีระดับความต้องการดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงความต้องการคลังปัญญาด้านลักษณะการให้บริการ

ด้านลักษณะการให้บริการ	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
สามารถค้นหาสารสนเทศฉบับเต็มได้ (full-text) ได้	4.38	0.66	มาก
มีการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงระหว่างสมาชิก (อาจารย์/นักศึกษา) กับบุคคลภายนอกต่างกัน	4.35	0.66	มาก
ผู้ใช้งานมีรหัสผ่านในการเข้าใช้	4.36	0.67	มาก
ผู้ใช้งานสามารถเพิ่มเนื้อหาในระบบคลังปัญญาได้	4.35	0.66	มาก
มีการติดต่อสื่อสารได้ตอบกันได้	4.33	0.68	มาก
มีบริการตอบคำถามออนไลน์	4.30	0.69	มาก
มีบริการฝึกอบรมการใช้ระบบคลังปัญญา	4.32	0.70	มาก
รวม	4.34	0.59	มาก

4) แนวทางในการดำเนินงานคลังปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมประเทศไทย 4.0: กรณีสึกขาสถาบันวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดหมายผู้บริหารเพื่อขอสัมภาษณ์แนวทางในการดำเนินงานคลังปัญญาตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมประเทศไทย 4.0 มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 แผนงาน นโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานคลังปัญญาที่ตอบสนองแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศได้วางแผนงานในการดำเนินงานคลังปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อเป็นแหล่งสารสนเทศดิจิทัลที่สำคัญของมหาวิทยาลัย โดยการวางแผนให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0 และนโยบายการบริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ระยะเวลา 4 ปี (ปีงบประมาณ 2561-2564) ซึ่งแผนงานและนโยบายการดำเนินงานคลังปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่อาศัยระบบอัตโนมัติต่าง ๆ ในการอำนวยความสะดวกต่อการบริการของห้องสมุด เช่น การบริการยืม-คืนด้วยระบบอัตโนมัติ ระบบการจองทรัพยากรสารสนเทศ ระบบการจองการใช้บริการห้องติว ระบบการสืบค้นหนังสือออนไลน์ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนาและให้บริการสื่อทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลผ่านฐานข้อมูลออนไลน์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลสำเร็จรูปที่ซื้อจากผู้ผลิต และมีฐานข้อมูลที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาขึ้นเอง ได้แก่ ระบบคลังปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ฐานข้อมูลโครงการพระราชดำริ รวมทั้งออกแบบ จัดทำและพัฒนาสื่อสาระดิจิทัลเพื่อการศึกษา และสื่อดิจิทัลท้องถิ่น โดยมีกลยุทธ์การดำเนินงานคลังปัญญาที่มุ่งเน้นการเป็นแหล่งสารสนเทศดิจิทัลที่ทันสมัย และสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นชายแดนใต้โดยมหาวิทยาลัย

4.2 การกำหนดภารกิจและความรับผิดชอบในการดำเนินงานคลังปัญญา

ผู้ที่มีบทบาทกับการดำเนินงานคลังปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ซึ่งมีหน้าที่กำหนดทิศทางการบริหารงานและวางแผนการดำเนินงานคลังปัญญา ส่วนบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีภารกิจและความรับผิดชอบในการสำรวจ จัดหา และรวบรวมผลงานจากแหล่งต่าง ๆ ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ออกแบบและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ประสานงานการดำเนินงานคลังปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์ เป็นต้น และนักวิชาการคอมพิวเตอร์ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานคลังปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เช่น ศึกษาการใช้ซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับการจัดทำคลังปัญญา ออกแบบและเขียนโปรแกรมฐานข้อมูล สนับสนุนและดูแลทางด้านเทคนิคทั้งหมด เช่น การปรับแต่ง และการจัดการซอฟต์แวร์ระบบคลังปัญญา

4.3 ประเภทและรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

คลังปัญญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นคลังจัดเก็บและให้บริการสารสนเทศดิจิทัลของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยได้ดำเนินการจัดเก็บและนำข้อมูลเข้าระบบคลังปัญญาตามประเภทและรูปแบบ ดังนี้

- 1) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหอประวัติมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- 2) ข้อมูลจากคณะ ได้แก่ 1) งานวิจัย 2) วิทยานิพนธ์ 3) บทความวิจัย 4) เอกสารการสอน 5) หนังสือ/ตำราเรียน 6) วีดิโอการสอน 7) วีดิโอกิจกรรม 8) ผลงานของนักศึกษาและ

อาจารย์ที่ได้รับรางวัล 9) รูปถ่าย 10) MOU และ 11) โครงการบริการวิชาการ

3) ข้อมูลสาระท้องถิ่น โดยจัดเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ประวัติศาสตร์ อาหาร ประเพณีและศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการท่องเที่ยว

4.4 การบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เครื่องมือ อุปกรณ์เทคโนโลยีสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศได้วางแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลในระบบคลังปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้แก่ การจัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล สำนักวิทย-บริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมีนโยบายการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการบริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการผลิตทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล การดำเนินงานจัดทำเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล โดยเน้นผลงานวิชาการ งานวิจัย และทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย ในลักษณะของคลังปัญญาของมหาวิทยาลัย และจะเชื่อมโยงบริการอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ รวมทั้งแหล่งสารสนเทศทั้งในห้องสมุดและหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งจะมีการจัดระบบและลงรายการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล พร้อมเผยแพร่และให้บริการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล รวมทั้งยังมีการสงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ซึ่งเป็นการจัดการดูแลรักษาข้อมูล เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัยของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดเก็บไว้

4.5 การให้บริการคลังปัญญา

การให้บริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในยุค Thailand 4.0 ได้ยึดหลักการเข้าถึงข้อมูลแบบเปิด โดยให้บริการ

แก่นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย และบุคคลภายนอก เพื่อสนับสนุนให้มีการเข้าถึงแบบเสรี และยังมีบริการที่สนับสนุนความเป็นดิจิทัล เช่น การบริการสารสนเทศถึงมือผู้ใช้ (document delivery) อำนาจความสะดวกให้อาจารย์มหาวิทยาลัยในการสืบค้นข้อมูล และบริการจัดส่งสารสนเทศที่เป็นไฟล์ระบบออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการ/งานวิจัยของคณาจารย์และบุคลากร และทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการชุมชนในพื้นที่ พร้อมทั้งวางแผนการพัฒนาแอปพลิเคชันบนมือถือ เพื่อรองรับวิธีการเรียนรู้ของผู้ใช้สมัยใหม่อีกด้วย

4.6 วิธีการประชาสัมพันธ์

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์การใช้งานระบบคลังปัญญามหาวิทยาลัยผ่านทางเฟซบุ๊ก (<https://www.facebook.com/aritcyru>) เว็บไซต์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (<https://www.yru.ac.th/th>) เว็บไซต์สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (<http://aritic.yru.ac.th>) และเว็บไซต์ ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (<http://library.yru.ac.th>)

4.7 การประเมินผลการให้บริการคลังปัญญา

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่ได้ดำเนินการประเมินผลการให้บริการระบบคลังปัญญามหาวิทยาลัยเนื่องจากอยู่ในระหว่างการปรับปรุงพัฒนาให้มีความสมบูรณ์มากกว่านี้ อย่างไรก็ตามสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศได้วางแผนการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อคลังปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อนำความคิดเห็นของผู้ใช้บริการพัฒนาบริการให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด

4.8 งบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินงาน คลังปัญญา

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ได้มีการจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานคลังปัญญาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น งบประมาณด้านเทคโนโลยีฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบเครือข่ายที่ใช้ในการพัฒนาระบบคลังปัญญา ยังไม่ได้มีการจัดสรรอย่างชัดเจน เนื่องจากยังคงใช้อุปกรณ์เดิมในการปฏิบัติงาน ส่วนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรนั้น มีการวางแผนจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลให้แก่บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ส่วนการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ มีการจัดซื้อจัดหาสื่อดิจิทัลเพื่อนำมาให้บริการมากขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่งบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานนั้น ยังไม่ได้มีการจัดสรรใด ๆ เพียงแต่เพิ่มภาระหน้าที่รับผิดชอบเพิ่มเติม และไม่มีการจัดหาอัตรากำลังใหม่เพื่อรับผิดชอบด้านการดำเนินงานคลังปัญญาอย่างชัดเจน

4.9 การวางแผนเพื่อการประสานความร่วมมือในการดำเนินงานคลังปัญญากับหน่วยงานอื่น ๆ

การจัดทำระบบคลังปัญญา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความร่วมมือกันในเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเจ้าภาพในการจัดทำระบบคลังปัญญา และเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูล ปัจจุบันมีการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเท่านั้น และได้กำหนดแผนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาระบบคลังปัญญาจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านคลังปัญญาในประเทศต่อไป

อภิปรายผล

ผู้ให้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีต้องการคลังปัญญาในด้านเนื้อหา คือ ความถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจนของเนื้อหา มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนะวัฒน์ เลิศประเสริฐ (Lertprasert, 2007) ที่พบว่า ผู้ใช้ระบบห้องสมุดดิจิทัลอนุกรมวิธานพืชวงศ์หญ้าในพื้นที่ที่ราบลุ่มภาคกลางของประเทศไทยต้องการระบบสืบค้นที่มีข้อมูลถูกต้อง น่าเชื่อถือ ส่วนด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ผู้ให้บริการมีความต้องการหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ บทความวิจัย และบทความวิชาการและรายงานการวิจัยมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมฤดี แทนมาลา (Tanmala, 2009) ที่พบว่า อาจารย์ใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทงานวิจัยมากที่สุด ส่วนงานวิจัยของ วัชรวิ เพ็ชรวงษ์ และ กุลธิดา ท้วมสุข (Phetwong & Tuamsuk, 2012) พบว่า ผลงานวิจัยและบทความวิชาการเป็นเอกสารที่จัดเก็บมากที่สุด เช่นเดียวกับงานวิจัยของศศิธร ตินะมาศ (Tinamas, 2012) อนุรักษ อยู่วัง (Yoowang, 2012) กุศลวัฒน์ คงประดิษฐ์ (Kongpradit, 2015) และ Melero, Abadal, Abad & Rodríguez-Gairín (2009) ที่พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่นำมาจัดทำเป็นดิจิทัลมากที่สุด คือ ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นผลงานวิชาการ เช่น บทความวิชาการ บทความวิจัย รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ นอกจากนี้งานวิจัยของ Liu (2004) พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษานำมาแปลงให้เป็นดิจิทัลเป็นสารสนเทศของมหาวิทยาลัย เช่น วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย และสารสนเทศที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับการ

สัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศที่พบว่า การดำเนินงานจัดทำเนื้อหา ของระบบคลังปัญญาจะเน้นผลงานวิชาการ งานวิจัย และทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นลิขสิทธิ์ ของมหาวิทยาลัย ส่วนงานวิจัยของ Lynch & Lippincott (2005) พบว่า ประเภทของทรัพยากร ที่จัดเก็บในห้องสมุดดิจิทัลมีความหลากหลาย ทั้งวิทยานิพนธ์ สื่อมัลติมีเดีย ชุดการเรียนการสอน รวมไปถึงรายงานการประชุม/สัมมนา ซึ่งจากการ สัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี สารสนเทศพบว่า ระบบคลังปัญญาได้จัดเก็บ ทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท ได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิจัย เอกสารการสอน หนังสือ ตำราเรียน วีดิโอการสอน วีดิโอกิจกรรม ผลงานของนักศึกษาและอาจารย์ที่ได้รับรางวัล ภาพถ่าย เป็นต้น และยังต้องการให้มีการจัดวาง องค์ประกอบบนหน้าจอให้มีความเหมาะสม สะดวกในการเข้าสู่ระบบคลังปัญญา และเมนูการ ใช้งานมีความสะดวก มองเห็นชัดเจน อาจเป็น เพราะหากองค์ประกอบบนหน้าจอของคลังปัญญา มีความเหมาะสมก็จะช่วยให้ใช้งานได้อย่างสะดวก มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนะวัฒน์ เลิศประเสริฐ (Lertprasert, 2007) ที่พบว่า ระบบ ควรมีความสะดวกต่อการใช้งาน ผู้ใช้ต้องการ ระบบที่สืบค้นข้อมูลถูกต้องน่าเชื่อถือ มีคู่มือที่อ่าน เข้าใจง่าย และต้องแสดงข้อมูลของผู้ดูแลระบบที่ ผู้ใช้สามารถติดต่อได้ เพื่อจะได้มีการติดต่อ สอบถามได้สะดวกมากขึ้น และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วัชรวิ เพ็ชรวงษ์ และ กุลธิดา ท้วมสุข (Phetwong & Tuamsuk, 2012) ที่พบว่า คลัง สารสนเทศสถาบันของมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ควรมีความน่าเชื่อถือที่สมบูรณ์ในหลายด้าน เช่น นโยบายของคลังสารสนเทศสถาบัน คู่มือการใช้

งาน และ FAQ เป็นต้น รวมทั้งต้องสามารถค้นหา สารสนเทศฉบับเต็ม (full-text) สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Melero Abadal, Abad & Rodríguez- Gairín (2009) ที่พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่ที่จัดเก็บอยู่ในรูปเอกสารฉบับเต็ม

ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

1. การดำเนินงานคลังปัญญาต้องจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่ตอบสนองความ ต้องการของผู้ใช้บริการ ได้แก่ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ บทความวิจัย บทความวิชาการ และรายงานการวิจัย โดยอาศัยภาคีความร่วมมือ (consortium) กับหน่วยงานทางด้านการศึกษา เพื่อให้บริการสื่อทุกประเภทได้อย่างหลากหลาย ครบถ้วนและสมบูรณ์

2. ระบบคลังปัญญาควรออกแบบระบบ ที่อำนวยความสะดวกในการใช้งานแก่ผู้ใช้บริการ มากที่สุด โดยการพัฒนาให้มีระบบการสืบค้น ขั้นเบื้องต้น (basic search) และการสืบค้นขั้นสูง (advanced search) ในเขตข้อมูล (fields) ต่าง ๆ ให้หลากหลาย รวมทั้งการสืบค้นจากคำสำคัญ (keywords) เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นได้ อย่างรวดเร็ว ได้รับผลการสืบค้นถูกต้อง ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการสูงสุด รวมทั้งควร เพิ่มคู่มือการใช้งานระบบ และเพิ่มข้อมูลผู้ดูแล ระบบเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้สามารถ ติดต่อกลับเมื่อเกิดปัญหาในการใช้งานระบบได้

3. การประชาสัมพันธ์การใช้งานระบบ คลังปัญญาไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ควรดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากร อย่างคุ้มค่ามากที่สุด โดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Line เฟซบุ๊ก Twitter และ Blog ของห้องสมุด เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์สามารถใช้สื่อสารได้

อย่างรวดเร็ว น่าสนใจ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้สะดวก และรวดเร็วขึ้น และยังช่วยในการประหยัดงบประมาณ และมีประโยชน์ในการสำรวจความพึงพอใจและความต้องการทรัพยากรสารสนเทศเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลการสำรวจมาปรับปรุงพัฒนาบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด

4. หน่วยงานทางด้านการศึกษาที่มีความต้องการพัฒนาระบบคลังปัญญา ควรจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานระบบคลังปัญญา โดยคำนึงถึงภารกิจของหน่วยงานเป็นหลัก และศึกษาจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในประเทศ รวมทั้งอาศัยร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาระบบคลังปัญญาอย่างยั่งยืน

บทสรุป

ระบบคลังปัญญามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เริ่มพัฒนามาตั้งแต่ พ.ศ. 2559 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เป็นคลังปัญญาที่มีทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล โดยเน้นผลงานวิชาการ งานวิจัย และทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลต้องถิ่นจากหน่วยงานภายนอก มีระบบการสืบค้นที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึง สามารถสืบค้นสารสนเทศได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว โดยได้ดำเนินการพัฒนาระบบคลังปัญญาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทย 4.0 ซึ่งมีการสร้างสื่อ คลังสื่อ และแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มโอกาสการได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนได้ทุกที่ ทุกเวลา ทุกกลุ่ม ทุกวัย อีกทั้งยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต ลดช่องว่าง และความเหลื่อมล้ำทางสังคม พัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชาชนให้มีความเข้มแข็ง และเพิ่มขีดความสามารถในระดับสากล

References

- Kongpradit, K. (2015). *Status and problems of DSpace platform used in the Institutional Repositories in Thailand*. Retrieved November 12, 2016, from http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/2559_070.pdf. (In Thai).
- Lertprasert, T. (2007). *Digital library for taxonomy of Gramineae in lowland area of central Thailand* (Master thesis in Information Technology and Management). Graduate School, Chiang Mai University, Chiang Mai. (In Thai).
- Liu, Y.Q. (2004). Best practices, standards and techniques for digitizing library materials: A snapshot of library digitization practices in the USA. *Online Information Review*, 28(5), 338-345.
- Lynch, C. & Lippincott, J.K. (2017). *Institutional repository deployment in the United States as of early 2005*. Retrieved November 30, 2017 from <http://www.dlib.org/dlib/september05/lynch/09lynch.html>.

- Melero, R., Abadal, E., Abad, F. & Rodríguez-Gairín, J.M. (2009). *The situation of open access institutional repositories in Spain: 2009 report*. Retrieved November 12, 2017, from <http://informationr.net/ir/14-4/paper415.html>.
- Ministry of Information and Communication Technology, (2011). Krop nayobai theknoloji sarasonthet læ kansuesan raya B.E. 2554-2563 khong prathet Thai. Bangkok: Ministry. (In Thai).
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2012). The National Economic and Social Development Plan 2012-2016. Retrieved November 12, 2017, from https://www.nesdb.go.th/nesdb_en/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=3786.
- Phetwong, W. & Tuamsuk, K. (2012). *A comparative analysis of Institutional Repositories of Thai and foreign universities*. Retrieved January 4, 2018, from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jiskku/article/view/6052/5301>. (In Thai).
- Sombundi, N. (2016). *Definition of Digital Economy*. Retrieved October 14, 2017, from http://www.tot.co.th/Digital/Detail.aspx?id=25B7C96FC9624B00B25770DEDE40C3F1&content_id=869BC0A34FCE41C4B4691856EB9C079D. (In Thai).
- Tanmala, P. (2009). *Chulalongkorn University faculty members' and graduate students' use of Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)*. (Master thesis in Library and Information Science). Graduate School, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai).
- Tinamas, S. (2012). *Management of digital copyrighted materials in Thai Higher Education Institutes*. (Ph.D. Dissertation, Department of Information Studies). Graduate School, Khon Kaen University, Khon Kaen. (In Thai).
- Yala Rajabhat University. (2017). Phaen yutthasat phua kan yok radap khunnaphap mattrathan su khwampen loet nai raya 5 pi B.E. 2560-2564 (2017-2021). Yala: Yala Rajabhat University. (In Thai).
- Yala Rajabhat University. Academic Resources and Information Technology. (2017). Nayobai kanborihan samnak witthaya borikan læ theknoloji sarasonthet mahawitthayalai ratchaphat ya la raya wela si pi (Pi ngoppraman 2560- 2564). Yala: Yala Rajabhat University. (In Thai).
- Yoowang, A. (2012). *Institutional Repository Management in University Libraries*. (Master thesis in Library and Information Science). Graduate School. Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai).

ระบบบริการจองห้องศึกษาค้นคว้าวิจัย

User name

Password

วิธีการใช้งาน

1) จองห้องผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือที่เคาน์เตอร์ในกรณีที่มีห้องว่าง

2) นำบัตรประจำตัวนักศึกษา/บัตรประจำตัวประชาชน มาแลกเข้าห้องตามวันที่และเวลาที่จองไว้

นักศึกษา : บัญชีผู้ใช้ KKU NET Account
บุคลากร : บัญชีผู้ใช้ KKU Web Mail

SCAN ME

ระเบียบการใช้ห้อง

- ต้องมีผู้ใช้ 3 คนขึ้นไป พร้อมแนบบัตรประจำตัวผู้ใช้ห้อง
- ใน 1 วัน อนุญาตให้ใช้ติดต่อกันไม่เกิน 2 ครั้ง
- *หลัง 20.00 น. เปิดบริการ เฉพาะห้อง 2302A-D***
- ขอสงวนสิทธิ์การใช้บริการ หลังจากผ่านไปแล้ว 15 นาทีของคาบเวลาจอง

**** สามารถจองล่วงหน้าได้ 2 วัน ****

■ ว่าง (จองได้จ้า)
 ■ ไม่ว่าง (จ้า)

เลือกวัน	00:00:00 - 03:00:00	03:00:00 - 06:00:00	06:00:00 - 09:00:00	09:00:00 - 12:00:00	12:00:00 - 15:00:00	15:00:00 - 18:00:00	18:00:00 - 21:00:00	21:00:00 - 23:59:59
เลือกวัน	2301A	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง
	2301B	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง
	2301C	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง
	2301D	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง
	2302A	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง
	2302B	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง
	2302C	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง
	2302D	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง	ว่าง

KKU Library
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

library.kku.ac.th

Khon Kaen University Library

[@KKU_Library](https://www.facebook.com/KKU.Library)

[@KKU Library](https://www.line.me/tv/channel/KKU.Library)

บริการจองห้องศึกษาค้นคว้าวิจัย <https://libroom.kku.ac.th>

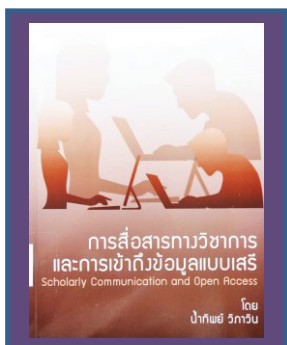
วิธีการใช้งาน

- จองห้องผ่านระบบอินเทอร์เน็ต หรือที่เคาน์เตอร์ ในกรณีที่มีห้องว่าง
- นำบัตรประจำตัวนักศึกษา/บัตรประจำตัวประชาชน มาสแกนเข้าห้องตาม วันที่ และเวลาที่จองไว้

ระเบียบการใช้ห้อง

- ต้องมีผู้ใช้ 3 คนขึ้นไป พร้อมแนบบัตรประจำตัวผู้ใช้ห้อง
- ใน 1 วัน อนุญาตให้ใช้ติดต่อกันไม่เกิน 2 ครั้ง
- *** หลัง 20.00 น. เปิดบริการ เฉพาะห้อง 2302A-D *****
- ขอสงวนสิทธิ์การใช้บริการ หลังจากผ่านไปแล้ว 15 นาทีของคาบเวลาจอง

***** สามารถจองล่วงหน้าได้ 2 วัน *****

บทวิจารณ์หนังสือ

Book Review

โดย เมธยา เสมมะลี

Maethaya Saomalee

น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2561). **การสื่อสารทางวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลแบบเสรี.**

กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

“การสื่อสารทางวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลแบบเสรี (Scholarly Communication and Open Access)” เล่มนี้แต่งโดยรองศาสตราจารย์ น้ำทิพย์ วิภาวิน ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ประธานกรรมการบริหาร หลักสูตรปริญญาเอกสารสนเทศศาสตร์ และอาจารย์ประจำแขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีผลงานทางวิชาการทางด้านสารสนเทศศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ หนังสือมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทั้งผู้อ่านและผู้เขียนในชุมชนวิชาการและการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกิดจากกระบวนการวิจัย เพื่อให้นักวิจัยนำไปใช้ต่อยอดความรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการดำเนินงานของการสื่อสารทางวิชาการและการจัดการข้อมูลวิจัย ผู้เขียนจึงให้ความสนใจในการสื่อสารทางวิชาการมาตลอดชีวิตการทำงานในฐานะบรรณารักษ์ ผู้บริหารห้องสมุด นักวิจัย และอาจารย์ การเขียนหนังสือ "การสื่อสารทางวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลแบบเสรี" เล่มนี้ จึงเป็นหนึ่งในความฝันของผู้เขียนที่ต้องสานฝันให้เป็นจริง

หนังสือ การสื่อสารทางวิชาการและการเข้าถึงข้อมูลแบบเสรี ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 9 บท ดังนี้

1. บทนำ
2. การสื่อสารทางวิชาการ (Scholarly Communication)
3. การจัดการข้อมูลวิจัย (Research Data Management)
4. การเข้าถึงข้อมูลแบบเสรี (Open Access)
5. คลังสารสนเทศดิจิทัลและห้องสมุดดิจิทัล (Digital Repository & Digital Library)
6. มาตรฐานการข้อมูลในคลังสารสนเทศดิจิทัล (Digital Repository Standard)
7. ตัวบ่งชี้ถาวร (Persistent Identifier)
8. เครื่องมือวัดผลกระทบของการสื่อสารทางวิชาการ (Scholarly Communication Impact Tools)
9. บทสรุป

กล่าวโดยสรุป การสื่อสารทางวิชาการคือส่วนสำคัญต่อการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ โดยการเผยแพร่ผลการวิจัยและผลงานวิชาการให้กว้างขวางโดยสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลแบบเสรี (Open Access)

และนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ที่เรียกว่า Open Science เป็นกลยุทธ์สำคัญพัฒนานวัตกรรม เพื่อสะท้อนทิศทางการพัฒนาองค์การสารสนเทศ การพัฒนาหลักสูตรสารสนเทศศาสตร์ และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

KKULสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khon Kaen University Library

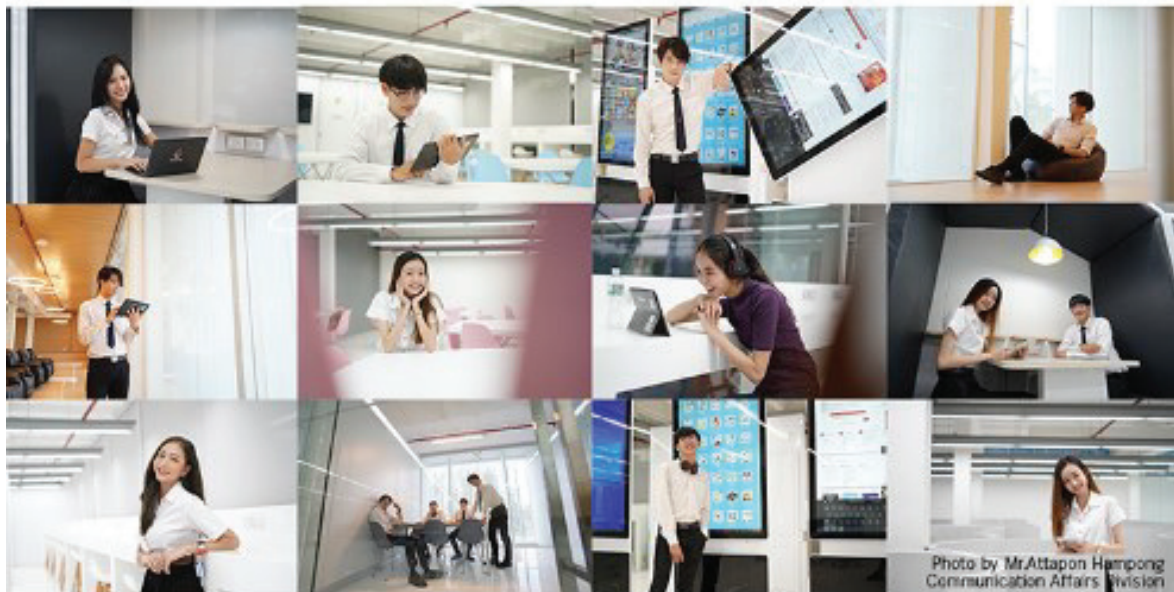
แวดวงสำนักฯ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๕๐ ปีแห่งการอุทิศเพื่อสังคม

“Blended Learning หลักการเรียนรู้แบบผสมผสาน แนวคิดการออกแบบ 24/7 Zone”

KKU Learning Lounge by KKU LIBRARY

Now Open 01-12-2019

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้นำแนวคิดการออกแบบปรับปรุง พื้นที่โซน 24/7 นี้ โดยการใช้หลักการเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended Learning ที่ให้ลูกค้าได้สัมผัสเทคโนโลยีใหม่ล่าสุด (Emerging Technologies) ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบ Digital Twins ในพื้นที่แบบ Dynamic Spaces ที่ออกแบบให้เลือกตามความต้องการที่หลากหลายรูปแบบของกลุ่มลูกค้าที่แตกต่างกัน ให้เลือกพื้นที่ศึกษาเดี่ยว แบบกลุ่ม ประชุมแลกเปลี่ยนด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และพื้นที่สร้างแรงบันดาลใจ พื้นที่ที่พร้อมเปิดรับทุกคน หรือเรียกพื้นที่ต้อนรับแห่งนี้ว่า “KKU Learning Lounge”

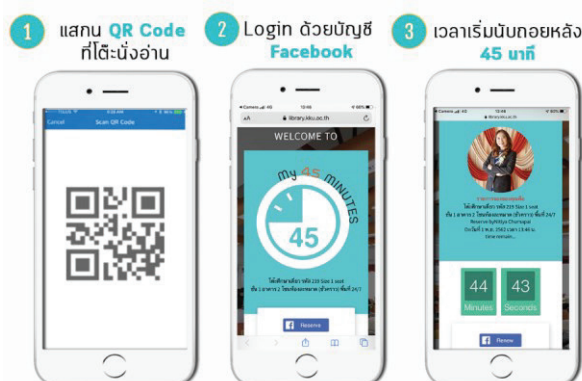
New Services @KKU Library

Cognitive Tools & Support Tools & Edutainment

สำนักหอสมุดจัดเตรียมอุปกรณ์ใหม่ ให้บริการทั้งสาย Education และสาย Entertainment ได้แก่ หูฟังไร้สาย Skullcandy หูฟังไร้สาย JVC หูฟังอินเอียร์ไร้สาย Pioneer Pointer (R400 Laser Presentation Remote) Power Bank (Energizer UE10037PQ) ปพลิเคชัน 3 เมตร และ 5 เมตร หมากกรุก และโกะ (หมากล้อม)

ระบบ “จองก่อนลูก” My 45 Minutes

หากเกินเวลาที่กำหนดผู้ใช้บริการที่จองการใช้ที่นั่งอ่าน สามารถดำเนินการแจ้งเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องได้

สำนักหอสมุด ได้นำปัญหาจากการจองที่นั่งอ่านในช่วงสอบของนักศึกษา มาพัฒนาเป็นระบบ “จองก่อนลูก” หากมีความจำเป็น ต้องไปทำธุระ สามารถจองได้ 45 นาที เพียงแค่สแกน QR Code ง่าย ๆ ล็อกอินด้วยบัญชี Facebook เริ่มใช้งานได้เลยจ้า

ของเล่นใหม่สำหรับมือใหม่หัดสร้างหุ่นยนต์ Micro: bit / Micro: Maqueen

สำนักหอสมุด มีของเล่นใหม่สำหรับนักประดิษฐ์ ที่สนใจสร้างหุ่นยนต์ กับ micro: Maqueen ประกอบด้วย หุ่นยนต์ micro:bot ตัวจิ๋ว; ล้อ 2 ล้อ; กระบะถ่านขนาด AAA 3 ก้อน; ลำโพง 1 ชุด และ micro:bit go ประกอบด้วย แผงวงจร micro:bit, กระบะถ่านขนาด AAA 2 ก้อน, สาย microUSB , แผ่นพับ 2 แผ่น

KKU Library External Network

ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นเข้าเยี่ยมชมติดตาม ความก้าวหน้าโครงการวิจัยและพัฒนาเมืองอัจฉริยะ สมาร์ตซิตี้ขอนแก่น (Smart City)

เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2562 รศ.ดร.วนิดา แก่นอากาศ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด ผศ.ดร.ศุภสิทธิ์ คนใหญ่ รองผู้อำนวยการฝ่ายโครงสร้าง สำนักหอสมุด และคณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น พร้อมทีมงาน นำเสนอนวัตกรรม Smart City แก่ ดร.สมศักดิ์ จังตระกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเข้าเยี่ยมชม ติดตาม ความก้าวหน้าโครงการวิจัยและพัฒนาเมืองอัจฉริยะ สมาร์ตซิตี้ขอนแก่น นำเสนอผลการดำเนินงานโครงการ วิจัยและพัฒนาเมืองอัจฉริยะ สมาร์ตซิตี้ขอนแก่น ผลผลิตงานที่สร้างจากนวัตกรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตอบโจทย์การใช้ชีวิตอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน สังคมและเชิงพาณิชย์ เชื่อมโยงทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เป็นเมืองที่น่าอยู่และเป็นเมืองที่มีความปลอดภัย

KKU Library อุทิศเพื่อชุมชนและสังคมพัฒนา ห้องสมุดสถานีรถไฟวัดคู่ประภาชัย

สำนักหอสมุดได้ลงพื้นที่เยี่ยมชมห้องสมุด สถานีรถไฟเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานพร้อม นำหนังสือ จำนวน 369 เล่ม ไปมอบให้ห้องสมุด ประกอบด้วยหนังสือธรรมเทศนาพระสงฆ์อีสาน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมอีสาน ปรัชญาและการดำเนิน ชีวิต รวมปัจจุบันมีทรัพยากรทั้งสิ้น 869 รายการ

หอสมุดถ่ายทอดแนวคิด"ห้องสมุด 3 ดี"ขยาย ผลสู่โรงเรียน 24 แห่งในจ.ขอนแก่น

โดยนำความรู้และแนวคิดด้านการจัดการ ห้องสมุด 3 ดี "หนังสือดี บรรณารักษ์ดี สิ่งแวดล้อมดี" จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ในหัวข้อ "การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียน 'ไทยรัฐวิทยา 84' ณ ห้องประชุม โรงเรียน ไทยรัฐวิทยา 84

สุตภาคภูมิกับ 14 บุคลากรแห่งสำนักหอสมุดรับรางวัลในงานชื่นชมยินดี 2562

มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดงาน “ชื่นชมยินดี ด้วยไมตรีและขอบคุณ” ประจำปี 2562 เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติให้แก่บุคลากร ผู้บริหารและบุคลากรของสำนักหอสมุด ได้รับรางวัล ประกอบด้วย 1. รศ.ดร.วนิดา แก่นอากาศ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด รางวัลเชิดชูเกียรติด้านการบริหารจัดการ ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์การบริหารงานมหาวิทยาลัย 2. นางสาวสิริพร ทิวะสิงห์ รางวัลเชิดชูเกียรติด้านการบริการวิชาการดีเด่น และรางวัลเชิดชูเกียรติข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี 2561 ผู้ได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอกในระดับชาติและนานาชาติ จำนวน 12 คน ได้แก่ 1. นางยุภาพร ทองน้อย 2. นางสาวทิพานัน พงษ์สุวรรณ 3. นางมุกดา ดวงพิมพ์ 4. นางยุพา ดวงพิมพ์ 5. นางพวงผกา จันทร์พานิชย์ 6. นางสาวอัคริมา สุ่มมัตย์ 7. นางสาวนิตยา ชุ่มอภัย 8. นายธีรยุทธ บาลชน 9. นางสาววราภรณ์ พนมศิริ 10. นางอุบล ใจดวง 11. นางเพ็ญแข พัวโพธิ์ 12. นางสาวคมศรี คมนทิพย์รัตน์

สัมมนาวิชาการ เรื่อง “Research Data Management and Libraries: Relationships, Activities, Drivers and Influences”

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดการสัมมนาวิชาการ เรื่อง “Research Data Management and Libraries ร่วมกับเครือข่ายการจัดการสารสนเทศเพื่อการวิจัยในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (CSEAS) วันที่ 22 - 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 มีผู้เข้าร่วมสัมมนาวิชาการ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ นักคอมพิวเตอร์ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดจากสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศ และประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กว่า 100 คน

KKU Library Coming Soon

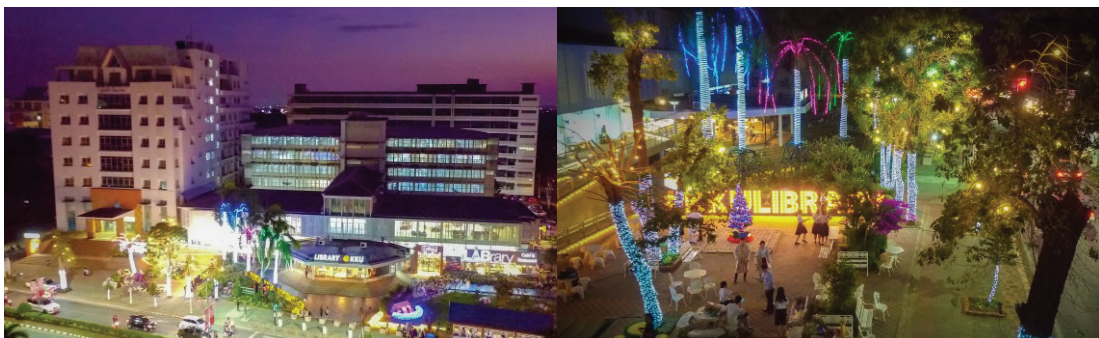
Google Jamboard กระดานไวท์บอร์ดอิเล็กทรอนิกส์

สำนักหอสมุด มข. ห้องสมุดแห่งแรกในประเทศไทยที่นำ Google Jamboard เข้ามาให้นักศึกษาใช้งานในห้องประชุมกลุ่มย่อยสุดทันสมัย ส่งข้อความ แทรกเนื้อหาขึ้นบนหน้าจอได้แบบเรียลไทม์ รวมถึงประชุมทางไกลผ่านแอป Google Hangouts หน้าจอเป็นแบบมัลติทัชสกรีนขนาด 55 นิ้ว ความละเอียด 4K มีกล้องความละเอียด HD รองรับการทำงานต่อกับ Wi-Fi

ต้อนรับเทศกาลส่งความสุข สวนเรืองแสง by KKU Library

สำนักหอสมุด มข. เตรียมส่งท้ายปีด้วยเทศกาลส่งความสุขส่งท้ายปี 2562 ต้อนรับปี 2563 ด้วยการจัดทัศนียภาพภายนอก จัดสวนเรืองแสงท่ามกลางบรรยากาศการเรียนรู้ภายในอาคาร และบรรยากาศสวย ๆ ภายนอก จัดแสดงถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2563

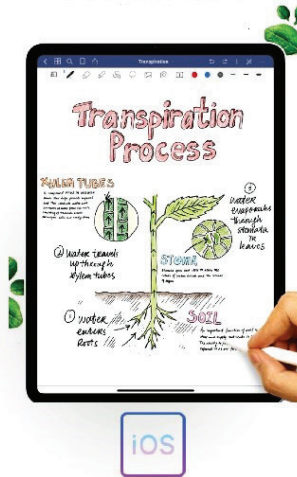
เจ๋ง ๆ ต้องมีติดเครื่องไว้

Exam Countdown

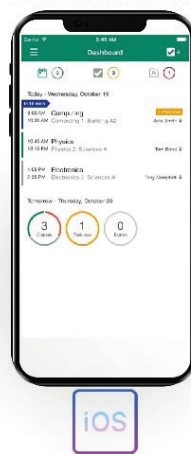
นับถอยหลังการสอบ

GoodNotes 5

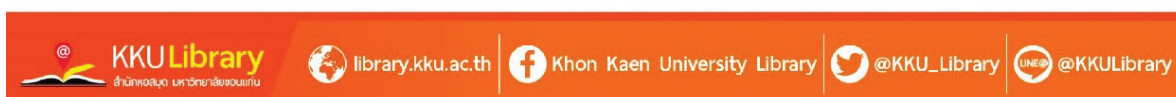

จดโน้ต

My Study Life School Planner

จัดการตารางเวลา

แอปฯ เจ๋ง ๆ ต้องมีติดเครื่องไว้สำหรับน้องๆ ช่วยได้ทั้งการเรียนและการสอบ

1. **Exam Countdown** นับถอยหลังการสอบ จะช่วยให้สามารถวางแผนการสอบได้ตั้งแต่นั้น ๆ และจะได้จัดลำดับความสำคัญของการอ่านหนังสือได้ดีขึ้น โดยวิธีการใช้งานก็ง่ายมาก ๆ เพียงแค่เรากดเพิ่มรายวิชา และใส่วันเวลาลงไป ทีนี้เจ้าแอปฯ ก็จะช่วย คำนวณว่าเราเหลือเวลาอีกเท่าไรก่อนจะถึงวันสอบจริง ฟรี ใช้ได้ทั้ง IOS และ Android

2. **GoodNotes 5** แอปฯ จดโน้ต แอปฯ จดโน้ตยอดเยี่ยมที่มีฟังก์ชันหลากหลาย และได้สนุกกับลูกเล่นกับการแต่งสมุดโน้ตเก๋ ๆ แบบไม่เหมือนใครด้วย ไม่ว่าจะเปลี่ยน template สมุด หรือเปลี่ยนลายหน้ากระดาษ เพิ่มโค้ดสีปากกาได้เอง และมีของตกแต่งที่สามารถดาวน์โหลดมาใช้ได้ตลอด ทั้ง export ไฟล์เป็น PDF หรือแชร์เก็บไว้ใน Google Drive ใช้ได้เฉพาะ IOS

3. **My Study Life - School Planner** แอปฯ การจัดการตารางเวลาต่าง ๆ สามารถนำไปจัดการตารางเรียน ตารางสอบ จัดตารางอ่านหนังสือ หรือตารางการส่งงานอาจารย์ เพื่อน้อง ๆ จะได้จัดการชีวิตและการเรียนที่ยุ่งเหยิงให้เป็นระบบ พร้อมทั้งมีการแจ้งเตือนเพื่อไม่ให้พลาดกับงานสำคัญ ๆ ฟรีเฉพาะ IOS ข้อมูลจาก www.iphonemod.net และ <https://www.beartai.com>

**ประกาศเกียรติคุณผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณานิพนธ์ต้นฉบับ
วารสารอินฟอร์เมชั่น ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562)**

ด้วยวารสารอินฟอร์เมชั่น ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562) ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายหน่วยงาน ในการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องนิพนธ์ต้นฉบับบทความวิจัยและบทความวิชาการ เพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อินฟอร์เมชั่น นอกจากเป็นการยกระดับมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพแล้ว ยังก่อให้เกิดคุณภาพการทางวิชาการและวิชาชีพ อีกทั้งได้ร่วมสร้างบรรยากาศทางวิชาการและเป็นการเผยแพร่ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงใคร่ขอขอบคุณและประกาศเกียรติคุณผู้ทรงคุณวุฒิดังรายนามต่อไปนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์รพี ไพรมสมิทธิ์	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชนิตร์ ลีนาราช	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพิมล ประพินพงศกร	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา พงศ์พัฒน์โยธิน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงแก้ว ปะติตังโ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพา ดำเนิน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย วงศ์พานุ	คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
วิทยาเขตสุรินทร์
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภศรี กาหยี	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณประภา เอี่ยมฤทธิ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
10. อาจารย์ ดร.รุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์	คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
11. อาจารย์ ดร.นภัสกร กรวยสวัสดิ์	คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
12. อาจารย์ ดร.ณัฐกรณ์ เสารยะวิเศษ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ประกาศ ณ วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2562

(รองศาสตราจารย์ ดร. วนิตา แก่นอากาศ)

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับสำหรับผู้เขียน

ขอบเขตของงานที่รับพิจารณา

บทความต้องมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ การบริหารจัดการสารสนเทศ การบริหารจัดการห้องสมุด เทคโนโลยีและนวัตกรรม ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ และเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดทางวิชาการ และประสบการณ์ทางวิชาชีพ ด้านบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ และสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเภทของบทความ

วารสารอินฟอร์เมชัน ดีพิมพ์บทความ 2 ประเภท คือ

1. บทความวิจัย (Research Article) หมายถึง รายงานผลการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัย **ความยาวไม่เกิน 18 หน้า กระดาษ A4** ประกอบด้วย

1.1 ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อบทความภาษาอังกฤษให้ใช้อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ (Capital Letter) ตัวแรกของทุกคำ ยกเว้นคำบุพบทใช้ตัวอักษรพิมพ์เล็ก

1.2 ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1) ชื่อผู้เขียนทุกคน (ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุลโดยไม่ต้องมีคำนำหน้าชื่อ ตำแหน่งทางวิชาการ)
2) หน่วยงานที่สังกัดของผู้เขียนทุกคน (สาขาวิชา ภาควิชา มหาวิทยาลัย/หน่วยงานที่สังกัด) ระบุตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด e-mail ของผู้เขียนทุกคน โดยใช้หมายเลขตามลำดับ

1.3 บทคัดย่อ ภาษาไทยความยาวไม่เกิน 12 บรรทัดและภาษาอังกฤษไม่เกิน 1,200 ตัวอักษร เขียนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 5 คำ

1.5 บทนำ เป็นส่วนที่นำเสนอความสำคัญของปัญหาที่ทำวิจัย เขียนให้กระชับและเข้าใจง่าย

1.6 วัตถุประสงค์การวิจัย เขียนเป็นความเรียงต่อเนื่องในย่อหน้าเดียว โดยแยกประเด็นการศึกษาให้ชัดเจน ด้วยภาษาที่สั้นและกระชับ กรณีที่มีวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะให้รวมกัน

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตการวิจัย (ถ้ามี) ประชากรและตัวอย่าง (ระบุสูตรคำนวณขนาดตัวอย่าง) วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้และวิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย นำเสนอผลเป็นลำดับจากข้อมูลทั่วไป จนถึงข้อมูลเฉพาะเรื่อง โดยมุ่งเน้นการตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลัก อธิบายให้กระชับอาจควบคู่กับการใช้ตาราง กราฟ หรือภาพประกอบ

1.9 อภิปรายผล อภิปรายเพื่อให้คล้อยตามถึงความสัมพันธ์หรือหลักการที่มาจากผล สนับสนุนหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีผู้เคยนำเสนอ เปรียบเทียบผลการวิจัยและการตีความหมายของผู้อื่น เน้นถึงปัญหาหรือข้อโต้แย้งในสาระสำคัญของเรื่อง ให้เขียนแยกย่อหน้าตามประเด็นที่อภิปรายผล

1.10 ข้อเสนอแนะหรือการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นการเสนอผลที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในภาพรวมหรือเฉพาะกลุ่ม หรือเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1.11 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

1.12 References การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ให้ใช้การอ้างอิงแบบระบบนาม-ปี (Name-Year System) โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสาร ไว้ข้างหน้าหรือข้างท้ายของข้อความที่ต้องการอ้าง ในส่วนของการอ้างอิงท้ายบทความ ผู้เขียนจะต้องรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนใช้อ้างอิงในการเขียนบทความ และจัดเรียงตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง

2. บทความวิชาการหรือบทความปริทัศน์ (Article/Review Article) หมายถึง บทความที่รวบรวมความรู้ที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยนำเสนอเป็นองค์ความรู้ใหม่เชิงสังเคราะห์ พร้อมมีการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้เขียนเพิ่มเติมด้วย ความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 มีเนื้อหาประกอบด้วย

2.1 ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อบทความภาษาอังกฤษให้ใช้อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ (Capital Letter) ตัวแรกของทุกคำ ยกเว้นคำบุพบทใช้ตัวอักษรพิมพ์เล็ก

2.2 ชื่อผู้แต่ง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- 1) ชื่อผู้เขียนทุกคน (ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุลโดยไม่ต้องมีคำนำหน้าชื่อ ตำแหน่งทางวิชาการ)
- 2) หน่วยงานที่สังกัดของผู้เขียนทุกคน (สาขาวิชา ภาควิชา มหาวิทยาลัย/หน่วยงานที่สังกัด) ระบุตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด e-mail ของผู้เขียนทุกคน โดยใช้หมายเลขตามลำดับ

2.3 บทคัดย่อ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภาษาไทยความยาวไม่เกิน 12 บรรทัดและภาษาอังกฤษไม่เกิน 1,200 ตัวอักษร เขียนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 5 คำ

2.5 บทนำ เขียนให้กระชับและเข้าใจง่าย

2.6 เนื้อความ

2.7 บทสรุป

2.8 References การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ให้ใช้การอ้างอิงแบบระบบนาม-ปี (Name-Year System) โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสาร ไว้ข้างหน้าหรือข้างท้ายของข้อความที่ต้องการอ้าง ในส่วนของการอ้างอิงท้ายบทความ ผู้เขียนจะต้องรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนใช้อ้างอิงในการเขียนบทความ และจัดเรียงตามตัวอักษรชื่อผู้แต่ง

ผู้เขียนสามารถดาวน์โหลด Information Reference Style ได้ที่ <http://bit.ly/321oFJg>

เงื่อนไขการรับตีพิมพ์

1. บทความวิจัย บทความวิชาการหรือบทความปริทัศน์ ที่ส่งมาให้กองบรรณาธิการพิจารณา จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือนักหนังสือใดมาก่อน และไม่อยู่ในช่วงเวลาของการรอพิจารณาการตีพิมพ์จากวารสารอื่น
2. การออกหนังสือรับรองการรับตีพิมพ์ในวารสาร กองบรรณาธิการจะพิจารณาออกให้ ภายหลังผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) แล้วเท่านั้น
3. บทความวิจัย บทความวิชาการหรือบทความปริทัศน์ ทุกฉบับที่ลงตีพิมพ์ในวารสารจะผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) เฉพาะสาขาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน
4. เมื่อต้นฉบับผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) เฉพาะสาขาแล้ว กองบรรณาธิการจะติดต่อกลับพร้อมส่งเอกสารการแก้ไขไปให้ผู้เขียน ส่วนการแก้ไขเป็นสิทธิของผู้เขียน แต่กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตีพิมพ์เฉพาะต้นฉบับที่ผ่านความเห็นชอบตามรูปแบบและสาระของกองบรรณาธิการเท่านั้น
5. เมื่อมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงข้างต้น กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาบทวนการตีพิมพ์ต้นฉบับดังกล่าว

การเตรียมต้นฉบับ

1. การพิมพ์ จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word กระดาษขนาด A4
2. **เค้าโครงหน้ากระดาษ**
 - 2.1 ขนาดกระดาษ A4
 - 2.2 ระยะบรรทัด 1 เท่า (Single space)
 - 2.3 ระยะขอบกระดาษด้านบน-ล่างและด้านซ้าย-ขวา เท่ากับ 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว) โดยส่วนชื่อเรื่องชื่อผู้แต่ง บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษจัดเป็นคอลัมน์เดียว ส่วนเนื้อหาจัดเป็น 2 คอลัมน์
3. **รูปแบบบทความ** ใช้ตัวอักษร TH SarabunNew ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย

ส่วนประกอบบทความ	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร	รูปแบบการพิมพ์
ชื่อบทความ	18	ตัวหนา	กลางหน้ากระดาษ
ชื่อผู้แต่ง	14	ปกติ	ภาษาไทยชิดขอบซ้าย ภาษาอังกฤษชิดขอบขวา
สังกัด หน่วยงาน	14	ปกติ	เชิงอรรถ (foot note)
บทคัดย่อ/ Abstract	14	ตัวหนา	กลางหน้ากระดาษ
คำสำคัญ/ Keywords	14	ตัวหนา	ชิดซ้าย

หัวข้อแบ่งตอน	16	ตัวหนา	ขีดซ้าย
เนื้อเรื่องบทความ	16	ปกติ	-
ข้อความในตาราง	14	ปกติ	-
References	14	ตัวหนา	ขีดซ้าย

3.1 ชื่อผู้เขียนและผู้เขียนร่วม ใช้หมายเลขกำกับโยงกับเชิงอรรถ

3.2 สังกัด หน่วยงาน ระบุตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด e-mail ของผู้เขียนและผู้เขียนร่วม โดยใช้หมายเลขตามลำดับ

3.3 ส่วนประกอบอื่นหรือแหล่งที่มาของบทความ เช่น แหล่งทุน ให้ใช้เครื่องหมาย * กำกับท้ายชื่อบทความภาษาไทย

4. การอ้างอิงเอกสาร ดำเนินการดังนี้

4.1 ให้อ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งในเนื้อหาและท้ายบทความ

4.2 กรณีที่เอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยให้ลงรายการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษแล้ววงเล็บ (In Thai)

4.3 การแปลงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ทางกองบรรณาธิการวารสารอินฟอร์เมชั่น ขอให้ผู้เขียนใช้หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน (Romanization) แบบถ่ายเสียง (transcription) ตามหลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงของราชบัณฑิตยสถานหรือใช้โปรแกรมการแปลที่มีมาตรฐานจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้โปรแกรมที่ TCI รับรองให้ใช้ ได้แก่ โปรแกรมแปลงสำสัน <http://164.115.23.167/plangsarn/index.php>

โดยพิมพ์ทั้งแบบภาษาไทยและแบบถอดอักษรใน References ทำย่นย่อด้วย ส่วนในเนื้อหาให้ใช้ภาษาอังกฤษ
รูปแบบการอ้างอิงประยุกต์จากรูปแบบ APA Style, 6th ed. ดังนี้

1) เครื่องหมาย / หมายถึง การเว้นระยะ 1 ตัวอักษร

2) บรรทัดแรกของแต่ละรายการจะพิมพ์ชิดขอบโดยไม่เว้นระยะ แต่ถ้ารายการนั้นพิมพ์ไม่จบในบรรทัดเดียวให้พิมพ์ต่อในบรรทัดที่ 2 โดยเว้นเข้าไป 0.5 นิ้ว

3) การอ้างอิงในเนื้อหา (Cite in Text)

ให้ใช้ นาม-ปี โดยกำหนดดังนี้

(1) กรณีผู้แต่ง 1-3 คน ให้กำหนด

(ชื่อคนที่ 1, ชื่อคนที่ 2, & ชื่อคนที่ 3, ปีพิมพ์)

เช่น (Ward & Drotman, 1998)

หรือ Cohet, Cheng, & MacDonald (2004)

(2) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คน ให้กำหนดดังนี้

(ชื่อคนที่ 1 et al., ปีพิมพ์)

เช่น (Cohet et al., 2004)

หรือ Piot et al. (1992)

(3) การอ้างอิงส่วนท้าย (References) หากต้นฉบับที่นำมาอ้างอิงเป็นภาษาไทยให้ลงรายการอ้างอิงท้ายเนื้อหาแล้ววงเล็บ (In Thai)

1) หัวข้อให้ใช้ คำว่า References

2) การจัดเรียง ตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง

3) คำว่า และ ให้ใช้เครื่องหมาย & แทน

4) ใช้ “et al.” กรณีที่มีชื่อผู้แต่งมากกว่า 6 คน ให้ลงดังนี้

- ผู้แต่ง 1-6 คน ให้ใส่ ผู้แต่งคนที่ 1, ผู้แต่งคนที่ 2, ผู้แต่งคนที่ 3, ผู้แต่งคนที่ 4, ผู้แต่งคนที่ 5, & ผู้แต่งคนที่ 6. (ปีพิมพ์).

- ผู้แต่งมากกว่า 6 คน ให้ใส่ ผู้แต่งคนที่ 1, ผู้แต่งคนที่ 2, ผู้แต่งคนที่ 3, ผู้แต่งคนที่ 4, ผู้แต่งคนที่ 5, ผู้แต่งคนที่ 6, et al. (ปีพิมพ์).

5) รูปแบบการอ้างอิงท้ายบท

5.1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. //(ปีพิมพ์).//ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

Gleick, J. (2012). *The information: A history, a theory, a flood* (2nd ed.). New York: Pantheon Books.

5.2) บทความในหนังสือ (หนังสือรวมบทความหลายเรื่อง ผู้แต่งหลายคน)

ชื่อผู้แต่งประจำบท. //(ปีพิมพ์)//ชื่อบทความ//In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed.)/ชื่อหนังสือ/(pp.nn-nn)..//
สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

Lue, L., & Wildemuth, B. M. (2009). Delphi studies. In B. M. Wildemuth (Ed.), *Applications of social research methods to questions in information and library science* (pp. 83-92). Westport, CT: Library Unlimited.

5.3) บทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. //(ปีพิมพ์)//ชื่อบทความ//ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า.

Bowen, J. (2005). FRBR coming soon to your library? *Library Resources & Technical Service*, 49(3), 175-188.

5.4) บทความ/เอกสารที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ (Conference Papers) กรณี จัดพิมพ์เล่ม

ชื่อผู้แต่ง. //(ปีพิมพ์)//ชื่อบทความ//In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed), ชื่อหัวข้อการประชุม../ชื่อการประชุม../(pp.n-n).
//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

Stropnik, A. (2016). All for One, and One for All: Zagreb City Libraries Connect Librarians. In A. S. Al Kuwari (Ed.), *Connecting reference to the wider community*. 82nd IFLA General Conference and Assembly (pp. 1–8). Columbus, Ohio: IFLA.

5.5) บทความ/เอกสารที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ (Conference Papers) ที่ไม่ได้ จัดพิมพ์เล่ม

ชื่อผู้แต่ง. //(ปีพิมพ์, เดือน)//ชื่อเรื่องเอกสาร//Presented at,/สถานที่ประชุม.

Chen, Y. N., Chen, S. J., & Lin, S. C. (2002). *An application practice of the IFLA FRBR model: A metadata case study for the National Palace Museum in Taipei*. Presented at the 65th Annual Meeting of the American Society for Information & Technology, Philadelphia, USA.

5.6) วิทยานิพนธ์

Phuangok, A. (2013). *Strategic development for value creation of Rajabhat University Libraries* (Ph.D. Dissertation, Department of Information Studies). Graduate School, Khon Kaen University, Khon Kaen. (In Thai).

Nuankoksoong, P. (1998). *Morale of the personnel of the Office of Accelerated Rural Development in the Northeast* (Master thesis in Development Sociology). Graduate School, Khon Kaen University, Khon Kaen. (In Thai).

5.7) จุลสาร/แผ่นพับ/ประเภทอื่น

ให้ใส่คำว่า “Unpublished” (ไม่ได้ตีพิมพ์) หรือ “Pamphlet” (จุลสาร) หรือ “Brochure” (แผ่นพับ) หรือ “Mimeographed” หรือ “Photocopied” (เอกสารอัดสำเนา) โดยใส่ใน [] ต่อท้ายชื่อเรื่อง

Tamihana, B. (2007). *Gambling health promotion: Mate petipeti whakapiki hauora* [Brochure]. New Zealand: Best Care Charitable trust.

5.8) การอ้างอิงข้อมูลจากเว็บไซต์

Shanon, G. S. (2007). *Nine Characteristics of High-Performing Schools*. Retrieved November 14, 2017, from [http://faculty.winthrop.edu/edleadership/NetLEAD/NineCharacteristicsOverviewKey Points.pdf](http://faculty.winthrop.edu/edleadership/NetLEAD/NineCharacteristicsOverviewKeyPoints.pdf)

ตัวอย่างการถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันของรายการอ้างอิง

ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS: ครอบคลุมทุกเวอร์ชัน ปรับปรุงใหม่ล่าสุด* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

Silpcharu, T. (2008). *Kan wijai lae wikhrao khomoon thang sathiti duay SPSS: khrobkhloom version prubprung mai lasud* (9th ed.). Bangkok: Business R&D. (In Thai).

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khon Kaen University Library